

46.3/9

KÖNYVTÁRI

Híradó

697.

1980/1

KÖNYVTÁRI Híradó

A FŐVÁROSI
SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR KOZLONYE

XXIV. ÉVF. 1980. JANUÁR - MÁRCIUS

35 éve történt KÖNYVTÁRUNK A KORABELI SAJTÓBAN

I. évfolyam, 112. szám

Árs 2 pengő

1945 június 4. hétfő

Szabadság

DEMOKRATIKUS NAPILAP

SZERKESZTŐI ZTSÁG:

BARCS SÁNDOR, DARVAS JOZSEF, GÁBOR ANDOR, ZILAHY LAJOS

1945. JÚNIUS 4.

Villamoson gördülő közkönyvtárakat a munkásnegyedekbe

Európában elhallgattak a fegyverek és a csatamezőkön ismét megindul a békés termelés. Millió és millió kéz szabadult fel a termelő eszközök részére, hogy a romok eltakarítása után elkezdődhessek szabad népek szabad világának felépítése. A szerszám új otthonát, új vasutat, hidat és utat épít, de ez nem elég: új szellemmel kell megtelnie a világnak, meg kell nyitni a művelődés és felmelegedés kapuit a munkásosztály előtt, amelyet a feudális reakció saját biztonsága érdekében következetesen elzárt a kultúra forrásaitól.

Mint a győztes Szovjetunióban, nálunk is nép- és munkáskönyvtárak tízezreire van szükség, hogy a munkásosztály pótolhassa azt, amit lerázott urai szűkagylága miatt elmulasztott. Budapesten, ahol a legnagyobb tömegben élnek a dolgozók, a Fővárosi Könyvtár hálózatára vár a téren rendkívül fontos és nagy feladat.

A Fővárosi Könyvtár tudományos központját az egykori Wenckheim-palotában az ostrom idején több súlyos találat érte, de a sérüléseket már helyreállították. A könyvállományban nem esett jelentő-

ősen kár, úgy hogy régi felszerelésében folytathatja művelődési munkáját. A pesti oldalon lévő fiókkönyvtárak állománya jórészt megmaradt, de Budán a helyzetkép lényegesen szomorúbb. A XI. Vaspelület-út 9. alatt lévő 6-os fiók könyveit és az állványokat az ostrom idején a népek és nyilas cinkosok kihordták az utcára és barokkukat építéskor betöltötték. Sok értékes könyv tönkrement, sok eltűnt, eltűztek. Kevésbé sérült az Óbuda Fő-téri 8-as fiók állományba, ezzel szemben a Krisztina-körút 155. szám alatt 11-es fiókkönyvtár megmaradt álló-

mánya védtelenül áll és lassan eltűnik, mert a könyvtárhelyiséget a várbell előljárárság foglalta el.

★

Nagy tisztogatásra van szükség nemcsak a könyvtárak vezetőségében, hanem a polgárok is. Új könyvtárpolitikát és új könyveket vár a munkásszótály, amelynek ezentúl lesz — mert kell, hogy legyen — ideje arra, hogy a napi munka után kezébe vegyen egy-egy jó könyvet. A Szabadság munkatársa érdeklődött, milyen könyvtárfejlesztő programot készít a főváros XI. ügyosztálya?

Megtudtuk, hogy mindenekelőtt ügyképesse teszik az összes még sérült fiókokat, a után mind eltávolítják a könyvtárakból a fasizmus termékeit, a reakciós idők propaganda-irodalmát, ismert és ismeretlen politikai és közgazdasági „nagyaságok” tömegesen gyártott értéktelen, áltudományos és álszociális munkáit, amelyekkel oktanul és „kötelezően” teletömte a könyvtárakat.

Az alapos selejtezés után megvetik egy olyan közkönyvtárhálózat

alappját, amely kielégíti a betűtől elzárt dolgozó rétegek és a haladó polgárság jogos, magasabb irodalmi igényeit a ugyanakkor a tudományos buvárkodás részére is nyújtani tudja az eddig „tiltott” és indexre helyezett forrásmunkákat. Úgy tudjuk, hogy Györgyi Albertet bízták meg a hiánylisták összeállításával.

Az utóbbi 25 évben indokolatlanul nagyarányú volt a német nyelvű beszerzés, ezzel szemben alacsony az angol és francia s teljesen hiányzott az orosz. A Szovjetunió óriási széphodalmi, művészeti, történelmi, társadalmi és természettudományi irodalmának beszerzése, a legfontosabbak lefordítása és közzétéréndése legyen az első teendője a könyvtár új vezetőinek. Nem megoldhatatlan probléma, mert e téren bizonyára érvesszük a szovjet kultúrpolitikai irányítóknak legmesszebbmenő támogatását és a Szovjetunió bőkezűségét.

★

A munkásnegyedekben minden eszközzel szaporítani kell a közkönyvtárak számát. Nem elég kerülőtenként egy-egy fiók. Gyorsan

és kényelmesen jusson jó könyvhöz a munkás, mert csak így kerül ki a mindenütt felbukkanó, selymes könyveket kínáló árusok és külsőkönyvtárak hávköréből. Eltérő valónak tartjuk azt a tervet, amely szerint átalakított villamosokosikon jól beszerelgetett mozgó könyvtárakat indítanak a het több napján a sűrűn lakott munkásnegyedekbe. A guruló közkönyvtár valóságban a házba viszi majd a betűt. Ebben is, de általában a könyvtárpolitikában feltétlenül helyet kell biztosítani a munkásszótály képviselőinek, mert elsősorban ők tudják, melyek a munkásságot és a haladó értelmiségieket valóban érdeklő könyvek. Csak ez a közreműködés és ellenőrzés biztosíthatja, hogy a dolgozók köze nem esempeszik be a reakciós és a körüli „irodalom” állvány portékájá. Fővárosi viszonylatban vlasza kell állítani a könyvtári szakbizottságot, amely a törvényhatósági bizottság tagjaiból állna és szóhoz jutának benne a munkásszótály és a demokratikus pártok képviselői is.

Szegedi Emil

★★★

Törvényhatósági bizottság közgyűlésének határozata alapján a Fővárosi Könyvtár felveszi Szabó Ervin nevét

1946. május 22.

A székesfőváros törvényhatósági bizottságának közgyűlése a polgármesternek a városgazdasági, közművelődési és idegenforgalmi szakbizottság által is elfogadott javaslatára a Fővárosi Könyvtárnak elnevezése tárgyában a következő határozatot hozta.

A székesfőváros törvényhatósági bizottságának közgyűlése Kálmán József törvényhatósági bizottsági tag úr indítványával kapcsolatban elfogadja a polgármesternek azt a javaslatát, hogy a Fővárosi Könyvtár neve a jövőben „A Székesfőváros Szabó Ervin Könyvtára” legyen.¹

Szabó Ervin életrajzának megírására és egy emlékalbum kiadatására, továbbá amint erre lehetőség nyílik, Szabó Ervin művei kiadásának támogatására a közgyűlés a polgármestert kéri fel.

Kelt Budapesten, a székesfőváros törvényhatósági bizottságának folyó évi május hó 22-én tartott folytatólagos közgyűlésében.

dr. Némethy
tanácsnok

Kerék
a törvényhatósági bizottság
elnöke²

Bp. Szföv. Polgm. iratai. XI. úo. 3645—1948.
Tisztázat.

1. A kérdés történetéhez hozzátartozik, hogy 1945. június 25-én Kóhalmi Béla, Pikler Blanka, Pórné Várad Irma és Soltiné Szigeti Gabriella javasolták a polgármesternek a Fővárosi Könyvtárnak Szabó Ervinről történő elnevezését. A könyvtár megbízott vezetője úgy véleményezte a javaslatot, hogy az elnevezésre a törvényhatósági bizottság közgyűlése illetékes. A javaslatot először a könyvtár vezetésének végleges rendezéséig irattárba tették, majd 1945. szeptember 26-án véglegesen irattárba helyezték anélkül, hogy a törvényhatósági bizottság közgyűlése elé terjesztették volna.

MŰG PROLETÁRIAI EGYESÜLÉSEK

SZABAD NÉP

A MAGYAR KÖMUNISTA PÁRT KÖZPONTI LAPJA

Nem emelt a könyv árát — A MKP központi vezetésének útja — A SzDP központi vezetésének határozata — Gerő Ernő utóira beszéde a vasutasok és postások előtt — Kiszolgálói nyilatkozat a kádári demokratikus együttműködésről

KEDD, 1945 JULIUS 10

SZABAD NÉP

Az első szabad magyar könyvnap: a demokrácia szellemi erőinek ünnepi bemutatkozása

As első szabad magyar könyvnap dátuma: július 12, 13, 14. A könyv, mint a múltban, most is kimegy az utcára, de a régi és az új könyvnyitók között mégis felmérhető a különbség van. Az új magyar betűben most a vilkiismeret és az állam szabadsága szólal meg, a ha az első szabad könyvnap a megjelent könyvek számát tekintve még szerény, szolgáljon magyarázatul, hogy a felszabadulás óta eltelt rövid idő, az anyag és technikai lehetőség hiánya megkötötte a kiadók kezét.

A szabad könyvnap kapcsán érdekes megállapítani, hogy milyen nagy sikere, kelendősege van a szocialista kiadványoknak. A magyarázat egyszerű: a reakció elnyomtatás negyed-évszázada alatt nemcsak az érdeklődő, tárgyilagos közönség, hanem a tudományos körök sem jutottak szocialista könyvekhez. A felszabadulás után nemcsak a szocialista dolgozók, hanem különösen a félrevezetett középosztály, a polgárság és az értelmiség fordult mohó érdeklődéssel olyan írók felé, amelyek a Szovjetunió vezetőinek életével és a szocialista államot mozgató eszmék fejlődésének leírásával, a szocializmus alapvető társadalmi, politikai és gazdasági ismertetésével foglalkoznak.

Író és olvasó találkozása

Az idel könyvnapon is előreláthatóan ezeknek, nagyobb részt a *Székra El*, kiadásában megjelent könyveknek lesz a legnagyobb sikerük.

Az idel könyvnapon nem a különbségekben, hanem szemlémben találkozik majd az író és olvasó. Ezzel kapcsolatban Kovai Lőrinc elvtárs, aki két új regényével szerepel az első szabad könyvnapon, arra a kérdésre

felelt, hogy milyen a viszony ma az író és olvasó között.

— A tömeg — mondotta — nagy élményen esett át és olyan irodalom iránt érdeklődik, amely ezeket az új élményeket dolgozza fel. A felszabadult munkásság, parasztság és haladó értelmiség hiteles írást vár. Íróknak és kiadóknak most az olvasók elé kell menni és fel kell hívni a figyelmet arra, hogy van könyv, amely az ő kérdéseit tárgyalja, van író, aki megírja, van kiadó, aki eljuttatja hozzá.

Két új regényéről ezeket mondja Kovai Lőrinc:

— Az „*Igazság*” a pártonkívüli értelmiség regénye. A könyvet 1942-ben a kistársai internaciotáborban írtam. A másik könyvem: „*Föld, Kémpár, Szabadság*”, a legelősebb, magára hagyott magyar dolgozókról, az agrárproletárokról szól. Ez a regényem a Gestapo börtönében készült, 1944-ben.

A szovjetember és a könyv

Az új magyar könyv útját követve, nem érdektelen megvizsgálni: mit jelent a könyv a szovjetember részére. Erről Illés Béla elvtárs, a kitűnő író mondott el érdekes részleteket.

— Három dolog van, ami iránt a szovjetember sokkal jobban érdeklődik, mint bárki más a földkerekségen: a gyermek, a virág és a könyv. A Szovjetunióban megjelent könyvek óriási példányszáma már önmagában sokat mond, de nem elegendő. Gorkij könyvel 25 év alatt 30 millió példányban jelentek meg csak orosz nyelven. De hányan ismerik? Fogalmat alkotunk erről, ha ismerjük a falvak és kolchozok olvasási rendszert. Téli esteken összegyűlnek,

valaki felolvas és százán hallgatják. A tömegek fokozódó művelődése mellett a szovjetkönyv olcsósága is elősegíti a könyv nagy elterjedését. A tömegkultúrában megjelent könyvek egy-egy kötet a háború kitörése előtt 50 kopék volt, vagyis öt cigarettára ára. A Szovjetunióban ilyen körülmények között nincs szükség könyvpropagandára. Nem is rendeznek könyvnapokat.

A múltban csak a város belsőjében állítottak fel könyvsátrakat, mintha a kiadók csak a kiváltságos osztály kiszolgálására törekedtek volna. Most változott a helyzet: nemcsak a centrumban, hanem a munkásnegyedek szíveiben is állítanak könyvsátrakat a kiadók, hogy a dolgozók könnyebben hozzájussanak az új könyvekhez.

Könyvet a munkásság és a parasztság kezébe

Darvas József, a kiváló író, akinek most jelenik meg „Város az Ingoványon” című, Budapestben játszódó regénye politikai pamfletje, a könyvnapról így nyilatkozott:

— Fontos, hogy a könyvek ára alacsony legyen, és azok is hozzájuthassanak könyvhöz, akiket a könyv igaz szeretete visz a könyvsátrak elé. Lehetővé kell tenni, hogy a munkásság és parasztság kezébe is eljusson az első szabad könyvnap teremtése.

A könyvkiadók szerint a papírárak hitelesen drágulása miatt a könyvek ára által 50-100 pengő közt lesz. A könyvnap kiadványok közül kiemelkedik az említettek közül: *Rákosi Mátyás elvtárs nagysikerű írása: „A magyar jövőért”, amelyet a sajtó már ismertetett. Molnár Erik elvtárs, szociálpolitikai miniszter, „A magyar társadalom története az ő.*

kortól az Arpadokig", Révai József elvtárs „Ady”, Sándor Pál elvtárs „Engels, mint filozófus”, G. Fazekas Erzsébet elvtáránál „A felszabadulás útján”, György István elvtárs „Fegyvertelenül a tűzvonaiban”, Barabás Tibor Martinovicsról szóló íráásával,

Kovács Imre a magyar feudalizmusról írt tanulmányával, Boldizsár Iván „Ne higgy magyar a németnek” című könyvvel szerepel a könyvnapon.

Az első szabad könyvnap ha nem

is tudja egészen megvalósítani, de legalább megközelíti a célt: szélesíteni a fiatal, magyar demokrácia szellemi erőit, akiknek új és igazabb hangját már olyan régen szomjazza a demokráciában újjászülötő magyar nép.

Mágori Varga Erzsébet

CSÉRIKÖNYV
954. 1112. 00
Létszám: 155. M

Szabadság

Ára 2 pengő

DEMOKRATIKUS NAPILAP

Szerkesztőbizottság: BARCS SÁNDOR, DARVAS JÓZSEF, GÁBOR ANDOR

1945. JÚLIUS 26.

Szabó Ervin szellemében...

Elindult a második számú fővárosi mozgó kölcsönkönyvtár

Ujjonnan festett villamos gördül ki a Baross-utcai kocsiszín kapuján. Először indul útjára a Fővárosi Könyvtár 2-es számú mozgókönyvtára, hogy elvigye a kultúrát, a jó könyvet a perifériára, a külvárosok lakóinak.

A Kőbányai-úti városi házak előtt

Hajdu Henrik,

az északi népek frónak kitérő műfordítója, a Fővárosi Könyvtár új igazgatója, szinte gyermekes örömmel figyeli az utca minden kis rezdülését. Közben terveiről, a népkönyvtárak hivatásáról és könyvekről beszél.

— Szabó Ervin szellemében akarom vezetni a könyvtárat — mondja. — Céloom, hogy minél szélesebb rétegekhez eljuttathassuk a nyomtatott betűt, a kultúrát. Jelenleg két ilyen villamosunk jár, körülbelül két-kétezer szépirodalmi és tudományos könyvvel. Az egyik hétfőn, szerdán és pénteken a Béke-térre, kedden, csütörtökön, szombaton pedig a Bosnyák-térre látogat el, míg ezzel a most beállított második kocsival a Liget-térre és a kispesti villanytelepre megyünk minden második nap. Sajnos, nincs szabad

mozgásunk és nem mehetünk oda, ahová akarunk, csak ahol kitérő van. Tervebe vettem teherautókon működő mozgókönyvtár létesítését is. Amennyiben a polgármester hozzájárul, úgy több helyre és esetleg egész Nagy-Budapest területére tudunk kölcsönzés céljából könyveket szállítani.

— Nem lehetne ezt a kultúrmissziót kiterjeszteni az egész ország területére?

— Dehogyan nem. Azonban ez rengeteg pénzbe kerülne és különben sem az én hatáskörömbe tartozik. Természetesen a helyes az lenne, ha nemcsak a külvárosok olvasóihoz, hanem például a szegedi tanvilágba is eljuttathatnánk kitérő könyveinket.

Délután négy óra. A Liget-téri fák alatt először áll meg a mozgókönyvtár. Néhány percnyi várakozás. A könyveket nézegetjük. A polcokon megtaláljuk a hazai és külföldi klasszikusok mellett a legújabbkori irodalmat is és örömmel állapítjuk meg, hogy nem rekesztették ki a költészetet és a népszerű tudományt sem.

Az első látogató

egy vékony, kis feketehajú leányka, a Szent László-téri kereske-

n
b
I
k
c
b
c
f
a
n
h
d
s
g
d
l
o

n
b
E
k
d
a
E
is
k
n
n
s
h
l
c
r
a
f
n

delmi iskola elsőosztályos tanulója. Utána egy hetedikes gimnazista fiú lép a kocsiba, majd néhány perc múlva két fiatal leány iratkozik be. Az első rohamot a fiatalok indítják. Diákok, fiatal tisztviselők. Meztlábás gyerekolvasó is akadna, azonban a mozgókönyvtárnak ifjúsági könyvei, sajnos, nincsenek. Hat óra tájban jelentkeznek az idősebbek. A gyárakból hazatérő dolgozók is örömmel keresik fel a villamosba épített, korszerű könyvtárat. A látogatók

mindégyleknek van néhány elismerő, dicsőítő szava azok iránt, akik ezt a vállalkozást létrehozták.

Este hét óráig százegynéhányan vették igénybe a mozgókönyvtár könyveit. Az első nap eredménye biztató ígértet arranézeve, hogy az újszerű és nemes kezdeményezés sok sikert hoz a Fővárosi Könyvtárnak és azokhoz is eljuttatja a tiszta irodalmat, akik eddig egyáltalán semmit, vagy csak füzetes regényeket olvastak.

L. Gy.

1945. SZEPTEMBER 15.

Szabó Ervin munkáját folytatja az új fővárosi könyvtár

A Fővárosi Könyvtár Reviczky ucaán épületében sajtóértekezletet tartott Hajdu Henrik elvtárs, a könyvtár igazgatója. Bejelentette, hogy a polgármester eddig kétmillió pengőt bocsátott rendelkezésére újjáépítési célokra.

A moszkvai Lenin-könyvtárnak 100 kötetből álló magyar nyelvű gyűjteményt küldött el.

bebizonyítandó, hogy a reakció elnyomó politikája ellenére sem fejlődött vissza a magyar könyvkultúra. A könyvtár újjászervező munkálatait Hajdu elvtárs Szabó Ervinnek, a magyar munkásmozgalom nagy tanítójának, a szellemé-

ben folytatja. A megmaradt 800.000 kötetnyi könyvállományt állandóan bővítik. Az elhagyott javak kormánybiztosságát is kérték, hogy gazdátlan könyvtárakat juttasson a Fővárosi Könyvtárnak. Az új tervek szerint a jövőben a Fővárosi Könyvtár könyveket is ad ki.

Igy Szabó Ervin, Marx, Lenin és Sztálin munkáinak kiadására kerül sor.

Felveszik az érintkezést Moszkva, Bécs, Prága, Varsó, Brüsszel, Szófia, Bukarest, Washington, London és Párizs tudományos és irodalmi köreivel és könyvtáraival. A fiókok számát 12-ről 75-re emelik, mégpedig gyárakban és fürdőkben is létesítenek fiókkönyvtárat.

A Fővárosi Könyvtár ajándékgyűjteménye a moszkvai Lenin Könyvtárnak

A budapesti Fővárosi Könyvtár, melynek igazgatásával a polgármester Hajdu Henriket bízta meg, 100 kötetből álló ajándékgyűjteményt küldött a moszkvai Lenin Könyvtárnak. A 100 kötetből álló sorozatban igyekeztek minden reprezentatív magyar értéket elhelyezni.

A könyvtár díszkiadásban küldte meg Puskin Anyeginját — Puskin szovjet követnek.

A Fővárosi Könyvtár a könyvkiadás gondolatával is foglalkozik és népszerűsíteni kívánja azokat az orosz műveket, melyeket a magyar közönség már a múltban is szeretettel és elismeréssel fogadott.

A Fővárosi Könyvtár dolgozta fel az utóbbi hónapok folyamán a beszolgáltatott fasiszta nyomdatermeket is, 188.633 könyvet és 3510 kg ujságot és folyóiratot vettek át. Ebből 17.240 kg anyagot küldtek zúzába. A fasiszta anyag egy részét megtartották tudományos kutatások számára a tiltott könyvgyűjtemény keretei közt.

Megindították a Villamos Mozgókönyvtárat is, amelyek kéthónapi működésük alatt 1984 olvasónak 4642 kötetet kölcsönöztek. A két mozgókönyvtár 5500 kötetrel indult, de kötettségük jelenleg eléri a 8000-et.

TASÁRNAP
1945. Szeptember 15.
L. érettség, 197. sz.

Szabadság

Ára 4 pengő

DEMOKRATIKUS NAPILAP

Szerkesztőbizottság: ANTALFFY GYULA, DARVAS JÓZSEF, GÁBOR ANDOR

1945. SZEPTEMBER 16.

A nagy könyvtárak rosszul, a villamoskönyvtárak remekül működnek

Válaha ilyenkor őszrel vett nagy lendület a szellemi élet. Megnyiták az iskolák, az egyetemek, a tudományos és irodalmi intézmények. A nyári szünet után a „civilt” olvasókat elfogja a belvágy-Mindenek a jelenségek a könyvtárak körül kristályosodtak ki, hiszen ezek nélkül szinte elképzelhetetlen bármilyen szellemi tevékenység. Most ismét szeptember van: érdemes szólni a könyvtárakról, hogy mennyiben tudnak eleget tenni a konzolidálódó élet szellemi követelményeinek.

A NEMZETI MÚZEUM KÖNYVTÁRA

még nem állhat a közönség ren-

delkezésére. Hónapok óta tart a háromnegyedéven keresztül csomagolt értékes anyag elmozdítása és rendezése. A től hónapokra valószínűleg elkészül a munkával a könyvtár Áldozatkész tisztviselő-kara, kérdéses azonban, hogy a túlzóhíány nem teszi-e majd lehetetlenné a könyvtári munkát.

A TUDOMÁNYOS AKADEMIÁN

nagyjából ugyanaz a helyzet. Hordókba rakva tárolt a placcban a hatalmas könyvtár, most kerül ismét napvilágra. Az épület háborus kárai sem tűntek még el, ennek ellenére már megérkeztek az első felelősök: növekvő számban jelentkeznek az olvasók és kutatók,

AZ EGYETEMI KÖNYVTÁR

vállalta a háborús kockázatot, nem csomagolta el anyagát, ennek következtében már használható. Ha sikerül az ablaklányt megoldani, akkor télen nagy szolgáltatást tesz majd az egyetemi hallgatóságoknak, amely a szénszűréssel megrövidülő tanév folytatásán amúgyis nehéz helyzetbe kerül.

A FŐVÁROSI KÖNYVTÁR

központja technikai nehézségekkel küzd. Igen hamar halad az épületkárok kijavítása, már pedig kereszthuzatos szobákban, ahol a beszálló por és korom tökéletesen a könyveket, nem igen lehet dolgozni, ennek ellenére remélhető, hogy

küldjük, csak annyi példányt tartunk meg, amennyire tudományos kutatás céljaira szükség van. Csak az én, vagy helyettesem engedélyével tekinthet valamilyik tudós, vagy hatóság ezekbe a könyvekbe.

— A Fővárosi Könyvtár megvalósította Vas Zoltán egyik gyönyörű ötletét: a villamos mozgó-könyvtárt. Ez teljes mértékben bevált, s nagyszerűen szolgálja Budapest művelődését. Két hét múlva Budán is meginduljuk a mozgó-könyvtárakat. A polgármester utasítására Pesten és Budán is olvasótermeket létesítünk, melyek könyvekkel, folyóiratokkal lesznek felszerelve, s fűtve lesznek. Így a főváros, mint házigazda látja vendégül az írókat, tudósokat, akik a téli hidegben is zavartalanul folytathatják majd munkásságukat. Vándorkönyvtárakat is szervezünk, a könyveket teherautón fog-

juk cirkuláltatni. Készséggel állunk a munkásság és a gyárak rendelkezésére: már eddig is több gyárnak adományoztunk többszáz-kötetes könyvtárt. Rövidesen megindul tandíjmentes könyvtárosképző tanfolyamunk.

— Az egész orosz követség — folytatja Hajdu — Puskin követtel az élen, a legmelegebb szívű barátokként gondol ránk. A Fővárosi Könyvtár elhatározta, hogy könyvkiadóként megjelenteti Marx és Engels összes műveit. Elhatározásunk, hogy Lenin és Sztálin munkáit a legkiválóbb orosz-magyar nyelvészekkel és szociológusokkal lefordíttatjuk.

A Fővárosi Könyvtár munkássága jelentős láncszeme annak a sorozatnak, mely a szovjet-magyar kultúrkapcsolatok kifejlesztésén dolgozik.

SÁNDOR ISTVÁN TAMÁS

1945. október 31.
T. 1. oldal, 18. szám.

Tizenkét nagy oldal
Ára 100 pengő

ÚJ MAGYARORSZÁG

A VILÁGPOLITIKA ÉS A MAGYAR SZELLEMI ÉLET HETILAPJA

Miből él és mennyit köll a mai angol család

A magyar külkereskedelem lehetőségei a Balkánon

Hogyan tervezték a németek Anglia invázióját
(tervezési cikks)

1945. OKTÓBER 31.

November elsején kaput nyit az újjáépített Fővárosi Könyvtár

A Baross- és Reviczky-utca sarkán álló finom kis barokkpalota sok találatot kapott. Talán a legelső olyan középület volt, ahol a mentés és újjáépítés munkáját az ostromutáni első hetekben már megkezdték.

A gyönyörű kis palotát már helyreállították. Kovácsolt vasból remekbe készült vaskapuja még ma is hasznavehetetlen, belövésektől roskatagon álmodozik a hajdani fényes napokról. Az épület tetőzetét teljesen tönkerezűzték a különböző kaliberű lövedékek. Es ha a főváros nem sietett volna a legnagyobb fokú áldozatkészséggel az épület gyors helyreállítására, ha a Fővárosi Könyvtár újjá-

építését nem irányítja a munkatempó lelkes fokozásával a Városháza által kirendelt Katona Dezső főmérnök, úgy mérhetetlen károk érték volna a fővárost.

A könyvtárpalota, ámbár tetőzetét ép, belül súlyos sebektől vérzik. Az egykori arany- (ma a keleti gyűjtemény terme) és ezüstsalon valódi arannyal és ezüsttel díszített falai még hosszú időn át hirdetik majd, hogy mi volt itt 1944 telén.

A könyvtár értékes anyaga megvan. Ezt sikerült megmenteni. A Bazilika hatalmas pincéje jó menedéket adott.

Dr. Hajdu Henrik, az ismertnevű író és fordító, a könyvtár igazgatója ma már mégis megelégedett. Az újjáépítés gyors és sikeres volt, a könyvtár értékei megvannak és ami e pillanatban talán a legfontosabb, a könyvtár november 1-én megnyitja kapuit, hogy újból egyik fontos tényezője legyen a főváros szellemi életének.

Fabritzky Antal

1945. NOVEMBER 10.

VISSZAHOZOTTÁJ KÖZÖLÉS

SZABAD NÉP

Szűz tömegek
váltak el az éhbesztés mellől
erősek aranyló, vörösíté
lett le a csodálat

A MÁSIK KÖZÖNSÉGTARTÓ KÖZÖNTELEP

Megnyílt a Fővárosi Könyvtár

Pénteken délután 12 órakor ünnepélyesen adták át a nagyközönségnek a Fővárosi Könyvtár újjáalakított épületét. Az ünnepélyt Mozart Divertimentójával a Fővárosi Zenekar nyitotta meg, majd Hajdu Henrik igazgató mondott köszönetet Vas

Zoltán polgármesternek támogatásáért. Vas elvtárs feleletében hangsúlyozta, hogy a Fővárosi Könyvtár hivatása: a széles tömegek számára közeli a kultúrát. Major Tamás szavalt el ezután Vörösmartynek „Gondolatok a Könyvtárban” című költeményét. A könyvtárt szombattól már látogathatja a közönség.

- FORRÁSOK BUDAPEST TÖRTÉNETÉHEZ

1945—1950

SZERKESZTETTE:
GÁSPÁR FERENC

1945. december 14.

Polgármester úr!

Alulírott Dr. Dienes László, aki 1920-ig a Fővárosi Könyvtár igazgatója voltam, emigrációból hazaérkeztem, szolgálattételre tisztelettel jelentkezem és kérem, hogy engem a rehabilitációs eljárás során állásomba visszahelyezni szíveskedjék.

1909. évben léptem a Fővárosi Könyvtár szolgálatába, ahol előbb ideiglenes hivatalnok, később könyvtáros, majd főkönyvtáros és azután a Könyvtár igazgatója voltam. Az 1919-es ellenforradalom alatt állásomból baloldali magatartásom miatt fegyelmi úton elbocsátottak. Azóta külföldön, — legutóbb a Szovjetunióban — éltem, ahol ugyancsak könyvtárügyekkel foglalkoztam, és ahonnan 1945. december 11-én érkeztem haza.

Minthogy működésemet mielőbb megkezdeni szeretném, tisztelettel kérem fenti kérelmem mielőbbi elintézését és vagyok

kíváló tisztelettel
Dienes László

H I R E K

Szabó Ervin-könyvtár Bartók-emlékmű

A főváros közművelődési szakbizottsága Némethy Károly tanácsnok elnöklésével ülést tartott. Bejelentették, hogy a Fővárosi Könyvtárat Szabó Ervinről nevezik el és új neve a jövőben „A Székesfőváros Szabó Ervin könyvtára”. Megíratják Szabó Ervin életrajzát és emlékalbumot adnak ki róla. A szakbizottság letárgyalta az Ame-

rikában elhunyt világhírű magyar muzikus, Bartók Béla emlékének megörökítéséről előterjesztett javaslatot. Elhatározták, hogy nagy szabású emlékművet állítanak fel. Addig is, amíg ez elkészül, a Bartók Béjáról elnevezett utca egyik házában művészi kivitelű utcajelző-tábla kerül elhelyezésre.

— A kenyér árát a közellátásügyi miniszter 48, viszonteladói árát pedig 46 millió pengőben állapította meg.

— Jugoszláviában országsszerte útjavító hetet rendeznek, amelynek keretében a lakosság önkéntes munkára jelentkező tömegei hozzáláttak a közutak helyreállításához.

A pártkongresszus tiszteletére

22

RÖPLAP-DOKUMENTUM

**FAKSZIMILÉK
AZ ILLEGÁLIS KOMMUNISTA PÁRT
RÖPCÉDULÁIBÓL
AZ MSZMP KONGRESSZUSA TISZTELETÉRE**

KIÁLLÍTÁSOK RENDEZÉSÉHEZ

**BUDAPEST
FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR**

**LEA LEVENTEZÉSSSEL!
AZ IMPERIALISTA HÁBORÚ
ELŐKÉSZÍTŐJÉVEL!**

A hitleristák katonai szolgálata és munkaszolgálatra hívják be a férfiakat, hogy így semmi könnyűben végezhessék őrjöngő harcaikat a magyar paraszt néppel, gyerekekkel, öregakkal szemben. Aki ma munka- vagy katonai szolgálatra bevonul, azt a hitleristák magukkal hurcolják Nemzetországba és örökre elszakítják családjától, otthonától, hazájától!

**Ne engedelmeskedjétek a behívásoknak!
Senki ne hagyja el hazáját!**

Szállásuk rendelkezései Budapest népének többsége eddig sem látotta. De a passzív ellenállás ma már sem elégséges. Erősebbre erősebbekkel kell válaszolnunk! A hitleristák halálra ítélték bennünket a sarkunk fegyverrel kell megvédelemünk életünket, családunkat, országunkat, magyar jövőnket.

Tisztek, altisztek, legénység! Nyissátok meg a frontot a németek oldalába és hátába. Kötelekenként menjétek át és csatlakozzatok a Vörösi Hadsereggel együtt harcoló magyar csapatokhoz. Adjátok fegyvert a munkásoknak és partizánoknak. Egyetlen becsüdt alakulat se harcoljon a hitleristák mellett.

Munkások! Munkásait! Ne termeljétek a németeknek dolgozó hadianyaggyárakban. Romlásal, szabotázzsal, sztrájkokkal bénítsátok meg a termelést. Minden üzemben alakítsatok ellenállási bizottságot és veddőrőszéget az üzemet lerombolásának, a gépek elvitelének megakadályozására. Lépjétek kapcsolatba a németellenes bonyódlókatokkal, sztrájkvezetőkkel, kényszerjétek fel az általános sztrájkhoz, a fegyveres felkeléshez!

Polgárok! Bénítsátok meg a hitlerista közigazgatást! Minden hivatalban, intézményben, lakóházban szervezvétek meg az ellenállás bizottságot a kiürítés és a hitlerista erőszak ellen. Nyújtsátok menedéket a nyilas bűbűbűk mindenfajta üldözöttjeinek. Rejtjétek el a kizsákoló el dilemmel, rablással. A bejósok támogatása ma a polgárság legzsenőbb kötelessége!

Halál a német megszállókra!
Halál a hazafülsőkre!
Éljen a független, szabad, demokratikus Magyarországnak!
Éljen a Magyar Front!
Éljenek a hő partizánok!

Budapest, 1944. november 23.

Kommunista Párt.

Reproduktív a Kommunista Párt engedélyével Budapestben.

ÚJRA KIADTUK A FAKSZIMILÉK HAZÁNK
FELSZABADULÁSÁNAK ÉVFORDULÓJÁRA C. DOKUMENTUMOKAT

5. szám. 1944. december hó

Halál a német megszállókra!

SZABAD NÉP

K I A D J A A K O M M U N I S T A P Á R T

Új vértanúk

A nyilas hazaárulók kötélláltali halálra ítélték és kivégeztek három magyar honvédtisztet, az ellenállási mozgalom három bátor vezetőjét. vitéz Kiss János tábornokot, Nagy Jenő ezredest és Tarcsay Vilmos vezérkari századost.

Közel száz éve, hogy honvédtiszteket akasztottak Magyarországon. Aradon történt 1849-ben, hogy honvédtábornokokat állítottak bitó alá a német véres Haynau parancsára. Akkor is az ország szabadságáról volt szó. De akkor a császári reakció maga végezte ezt a hóhér-munkát, míg most a Gestapo bérencei, maguk a nyilasok. Ők vetik a hurkot azok nyakába, akik bátor, jó hazafiként az országot és népét ki akarják menteni a német hordák rabságából. Aml azonban nem sikerült Haynaunak bitókkal, nekik sem fog sikerülni. Bárhogy tobzódnak is a magyar vérben, nem tiporják el azt az ellenállási mozgalmat, amelyben a honvédtisztek oldalán ott harcol a magyar munkás, paraszt és polgár. Mert a bitó nem rettent meg egyiküket sem.

Ellenkezőleg: csak fokozza elszántságukat, hogy végleg leszámoljanak a hazaáruló hóhérokkal. És ez a leszámolás hamarosan elkövetkezik.

Kiss János és hős társainak nevét a magyar dolgozók milliói örökre szívükbe zárták.

*

Kiss János és mártírhalt hajtársainak harcát a magyar honvédtisztek legjobbjai folytatják. Ezek a hős honvédtisztek és az egész magyar nemzet elvárják, hogy minden magyar honvédtiszt szembe fordul a német megszállókkal és nyilas bérenceikkel. Tudniuk kell, hogy ezen az úton a legénység egy emberként követi őket. Nem tarthatnak ki a hitleristák berként követi őket. Nem tarthatnak ki a háborús bünyösök felelősségében, hanem forduljanak szembe a nyilasokkal és vívják ki a nép becsülését és rangjukat az új magyar néphadseregben.

Igy védtek meg a hős csepeli asszonyok tüze-
vel a férfiak önmagukat és családjukat, a csepeli
népet és a nép előtt a

SZABADSÁG

DEMOKRATIKUS NAPILAP

I. évfolyam I. szám.

1945. január 19. péntek

Hálával és szeretettel

köszöntjük fővárosunkban a felszabadító Vörös Hadsereget, mely a náci horda leverésével megszabadított bennünket az elnyomatás és rabság minden borzalmától és lehetővé tette számunkra, hogy végre szabadon kezünkbe vehessük sorsunk intézését.

Soha nem felejtjük el hogy a Vörös Hadsereg vérét áldozta a mi népünk szabadságáért is, hogy ágyúinak pusztító tüzevel szétverte a szabadságszerető népek bestiális ellenségét, a fasiszta reakciót és ezzel szabad utat nyitott azoknak a demokratikus népi erőknek, melyek kibontakozása és megerősödése lesz az egyedüli biztos záloga a független, szabad Magyarországnak.

1941 június 22. óta nagy utat tett meg a Vörös Hadsereg. Sztalingrád óta csapást-csapásra mérve nemcsak kiverte a Szovjetunió területére betolakodó fasiszta hordákat, hanem felszabadította Románia, Bulgária, Jugoszlávia, Finnország és most Magyarország népét is. A halálos gyűrű egyre jobban szorul a

fasiszta dúvad fészke: Németország körül és közeledik a nap, amikor a szabadságszerető népek vasököllel megadják majd neki az utolsó csapást és kirúzzik Berlinben a győzelem lobogóját.

Hála és szeretet száll szívünkéből Sztalin marsall, a nagy hadvezér felé. Az ő páratlan hadvezéri talentuma biztosította a fasiszmus feletti győzelmet. Az ő bölcs kormányzása tette lehetővé, hogy mi magyarok, akik annyit vétettünk a szovjetnép és a Vörös Hadsereg ellen, mégis az ő kezükből kaptuk vissza szabadságunkat, az élethez való jogunkat.

A magyar nép élni akar ezzel a joggal és szabadsággal. Vissza akarja szerezni helyét a szabadságszerető népek családjában. Azt kívánja, arra törekszik, hogy ismét úgy beszéljenek róla, mint 48-ban, amikor a szabadságért hullatta a vérét és nem a zsarnokságért. Most is, mint akkor harcba száll a magyar nép, szent németellenes harcba és vére hullásával bizonyítja be, hogy méltó a szabadságszerető népek testvéri bizalmára.

Magyar Nemzeti Függetlenségi Front

SZABAD NÉP

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI LAPJA

EGÉSZ MAGYARORSZÁG FELSZABADULT

Szabad ország

Magyarország földjét nem taposza több egyetlen terrorizmus csizmája sem. Bukarest, Szófia, Belgrád, Varsó és Budapest diadalmas megívása után a Vörös Hadsereg Bécs és Berlin kapuit döntöget.

Most már Magyarország, a német imperializmus utolsó csatája is végkép kihullt Hitler vaskezű sorából.

Ha négy keserű évszázad nem volt elég, hogy megtanuljunk gyűlölni a német elnyomót, az utolsó esztendőben minden magyar megtanulta, hogy mi a német iga, a fasizta rablás. Az elmúlt esztendőben, főleg pedig az elmúlt hónapok alatt az egész nemzet újra megtanulta a szavak ártyúsát: szabad Magyarország, magyar szabadság.

Szeretlekosítottak a régalmak és a hazugságok. Nemcsak a saját véteit pszichológusok nyomorúságos árára tanulta meg az igaztalan német, hanem az igaztalan német volt a német börtön. Nem volt förtélem és szeszély, amelyet a magyar reakció 25 oktetendőn keresztül ne fröcskölj volna a Szovjetunióra, és ma, a háború dőlésétől szenvedett néplék a Szovjetunióval és a Vörös Hadsereggel szembeállítva a felszabadított és megpótlott.

A Vörös Hadsereg felszabadította hazánkat kettenként a német elnyomás alól. Most, amikor Hitler vert hadalmat utolsó maradványai menekülnek az oroszok határon át a magyar földről, közeztünk a Vörös Hadseregben azt a pártatlan katonai erőt, amelynek segítségével nélkül néplék nem lett volna képes kezű nyakáró az idegen hódító iga.

A Szovjetunió nemcsak katonailag, hanem politikai tekintetben is támogatja hazánkat. Emellett még azokra a külföldi néplék, és ráadásul azokra, amelyek Magyarországot a Satjapán és Szófia elnyomó idejében azaz fenyegették, hogy végleg elvenni állami függetlenségét és egy sorra jut Németországgal. A Szovjetunió azonban fegyverrel is köztét az Ideiglenes Nemzeti Kormányzat és ezzel a néplék Magyarországot önkéntesül. Anélkül, hogy az ország elcsúszna klerikális elnyomó, fegyverrel is fogadta hazánkat és módot adott ezzel az új feltevéseknek.

Mikor pedig azt látta, hogy az új magyar demokrácia klerikális elnyomó, hozzájárult a nagybírtok rendszer megújításához és néplék földhözjutatásához, még gazdaságilag istanított bennünket. Az éhínséggel és nyomorúsággal küzdő magyar demokráciának a Szovjetunió jelentős segítségét biztosította az a lehetőséget, hogy a földreformot végrehajthassa — anélkül, hogy az ország teljes gazdasági boltonstrófiába esne. A Szovjetunióval közösen demokratizálhatunk és az alapvető lépése éhínség nélkül megtörténhet és a magyar parasztság milliói végre saját földjükön dolgozhatnak.

Magyarország teljes felszabadulásának napja történelmünk legjelentősebb dátuma. A Vörös Hadsereg szuronyal hegnyen a szabadságot hozta népléknek. Csak ki kell nyújtani kezünket érte.

Es a szabadság még nem teljes. De történelmi folyamat még soha nem addott olyan pártatlan lehetőségek szabadságunk teljesét életre, mint ma. A felszabadult Dunántúlon a tiszas hódok már várják új gazdáikat. Lerombolt városaink az építő kezekt. Egész nemzetünk pedig a békét és szabadságot.

Az ország teljes felszabadulásának dátuma jelent a német imperializmus utolsó csatájának a végleges székelyét. A förtékel és a háború tanulságai eköz néplék soha nem fogja megengedni, hogy országunkat még egyszer láncokra fűzse a német hódító akarat. Mit sem számít: elérni 1848-ban, 1918-

Bevonult Pozsonyba a Vörös Hadsereg

Tizenhárom kilométerre vannak az oroszok a Stefanskirchetől
Forradalmi harcok dúlnak Bécs utcáin — Karlsruhe elesett

Kétfő éjzaka kaptuk a hivatalos jelentést, mely szerint innoát Magyarország egész területét felszabadult a német iga alól. A Vörös Hadsereg diadalmas csapatai teljesen megszüntették hazánkat a hitlerista német hadseregtől és nyílt csatákkal, akik rendetlenül vonultak vissza Ausztria fővárosára, Wien felé, ahol azonban, a jelek szerint, szintén nem számíthatnak tartós megállásra, mert, úgy látjuk, ott is forró már a harcok alatt a talaj.

Egy pillanatra meg kell állnunk a híradás történelmi pillanatán: az 400 év óta váruvált pillanatok, amely a németek Magyarország feletti uralmának végét jelent. A felszabadulás a Vörös Hadsereg diadalmas harcainak közepén következett el. El kell ismernünk, hogy a magunk erejéből viszonylag csak keveset járultunk hozzá ehhez a felszabaduláshoz. De hogy ez a felszabadulás tartós és teljes legyen, az most már a mi kötelességünk lesz.

Fellázadt Bécs lakossága

Nem kevésbé fontos katonai és politikai jelentőségű események játszódnak le immár Ausztria területén is. A hűvös offenzíva árnyai teljes mértékben bontakoztak és az orosz csapatok nyomában a németek előre egyaránt Wünnen-vidéki városok Badenen keresztül egész Müllentzig márszáig pedig Eszacknyugra St. Pölten felé.

Az előbb említett szárv nyolc kilométernyire közelítette meg Bécsot, utóbbi pedig a Bécs-Linz-München vasútvonal megszakítását tűzhetta ki mint legközelebb elrendő célt. Bécs teljes mértékben beleesett ezzel a háború forgatagába és sincs kétség, hogy az oroszok főváros Páris példáját fogja követni, amely fegyverrel felkeltésével segített a felszabadító csapatoknak. Bejáró jelentések szerint ugyancsak Bécsben eszéken az örökben harcok folytak a fegyverkezett lakosság és az SS-csapatok között.

Orosz előretörés a Cseh-Morva protektorátusban

A Dráva és Rába felől folyóknál köztét Toluckán csapatai szintén nagy sebességgel szorítják az arconkát Stajera-vidék felé, jugszláv területre a kiterjesztés oktetőre. Es a hadsereg Marburg oktetől, Grádot pedig délről vonatuztatta.

A második ukrán hadsereg is gyors iramban tör előre és bevonult Rákorát fővárosába, Pozsonyba. E ténynek külön politikai jelentőséget ad az a körülmény, hogy Pozsony elfoglalásával Németország utolsó csatlósállamának fővárosát is elfoglalta, bár a szlovák partizánok hősi ellenállása következtében ez a „szövetséges” már régóta több bajt mint segítséget jelentett a németeknek. A Szilixia felől előretörő ukrán hadsereg tevékenysége pedig a jelek szerint szintén egyengeti az utat arra, hogy a Cseh-Morva protektorátus is hamarosan orosz emlékké váljék.

Nem kisebb emlékkel folyik a metorszag elleni harc a szlovákiai nem. Eszacknyugra a német amerikai első hadsereg bekerített Kaa elvételére, Wn

Délen az első hídfőjéit kiindult míg északra Anchoffenburg és után Nürnberg irányában. Hasonló heves csaták ország elleni repülő 1000 bombával 550 vadászt és bombázót üzemeltet támadás. Berlini moaktikókat

ben, azt el fogjuk érni a ország független ország, mert meg szabadul attól a stálytól, amely előjoga rolgaltatta állami önállóságot hódítóknak és megnyitja ország örül a szabad meg. A Hírmondó Birodalom elvárát már sokáig magára.

pedig a Bécs-Linz-München vasútvonal megszakítását tűzhetta ki mint legközelebb elrendő célt. Bécs teljes mértékben beleesett ezzel a háború forgatagába és sincs kétség, hogy az oroszok főváros Páris példáját fogja követni, amely fegyverrel felkeltésével segített a felszabadító csapatoknak. Bejáró jelentések szerint ugyancsak Bécsben eszéken az örökben harcok folytak a fegyverkezett lakosság és az SS-csapatok között.

born elfoglalása után elérte a Weiser és a teljesen elpusztult történelmi nevezettségű München elfoglalása után bevonult Hammba. Teljesen megszüntette Osnabruckot, a fontos vasúti gócpontot a németek elmegített csapataitól és tüllepte a Mitland-ostortudt amely a Weiser és az Ems-csatornát köti össze és egyike a legfontosabb német víszutaknak.

Hollandiában a szövetséges csapatok 30 kilométerre közelítették meg a Zuider-tavat és ezzel a holland teogorpartról való visszavonulása utolsó nagy útját vészesítették és teljes bekerítésével fenyegetik a V. 1. és V. 2. kilövő pályát.

A Ruhrvidéken a borsókat még kisebb, meg

gukba való szökődeséit. Igy Svédországban rendezet jelent meg, mely gátat vet annak, hogy a német háborús bűntökök odamennékülhesseken. Ezzel a svéd nép régi követelése teljesült.

Oroszország a kis nemzetek támasza

Az események sodrából egyre világosabban kiténik a Szovjetunió szerepe, mint a kis államok támasza és demokratikus fejlődésük segítője. Ilyen értelemben küldött üdvözlő táviratot Benes cseh államelnök, hazánkban a Szovjetunióval tett látogatásáról Českoslovákiában. E távirat Szálmá maradt, Kalmis orosz államelnöknek és Molotov külügyi népbiztosnak szólott.

De egész sor tény is alátámasztja a Szovjetunió fentemlített szerepét. Lengyelország kérését a sanfranciscói értekezlet való részvételre vonatkozólag határozottan támogatja. A román parasztoznak, akik a földosztásnál földhöz jutottak, 21.000 tonna burgonyát és a hadsereg magtárából vetőmagot bocsátott rendelkezésükre és megengedte, hogy az Oroszországtól a fasizta Románia által elhurcolt mezőgazdasági gépeket, amelyeket a fegyverrel megszerzők értekezésében vissza kell a Szovjetunióknak szolgálatni, a parasztok használatukra. A Magyarország részére juttatott élelmiszerkről szóló hírek közismertek. Finnországba most érkeztek hazra az első hadifoglyosaink és a Szovjetunióba. A baráti politika egyik jeleként regisztrálhatjuk azt a hírt is, hogy a Szovjetunió Brazília kérelmére a diplomáciai kapcsolatait a szovjet-amerikai államok között.

**Ha élni akarsz
költözz fel a pincéből,
mosakodj, takaríts, dolgozz!**
Magyar Kommunista Párt

ÉRDEKESSÉGEK

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁRBAN

A századelő magyar sajtójában, a szociáldemokrata Népszavában, a Bródy Sándor szerkesztette Jövendő című irodalmi lapban elszórt közlésekből tudjuk, hogy az orosz munkásmozgalomban az 1903-as kongresszuson a forradalmi és reformista irányzat között bekövetkezett szakadás, a Lenin vezette bolsevikok önálló fellépésének híre már akkor eljutott Magyarországra, jóllehet 1914 nyaráig magyar földön valószínűleg nem ismerték fel a fordulat világtörténelmi jelentőségét.

Az első világháború kitörése volt a nagy vízválasztó, amikor a szociáldemokrata-szocialista pártok addig nagy tekintélyű vezetőinek többsége, akik a hadüzenet napjáig még az Internacionálé 1912-es bázeli kongresszusa szellemében békét, internacionalizmust hirdettek — huszonnégy óra leforgásával „honvédőnek” csapott fel.

Ismereteink szerint Magyarországon az alapítója nevét viselő Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár volt az első olyan közgyűjtemény, amely 1915-ben (egy korabeli akta tanúsága szerint) elérte, hogy a háborús cenzúra által visszatartott külföldi szerzeményeket is polcra rakhassa, és ennek eredményeként az olvasók kezébe adja — egyelőre idegen nyelven — a Lenin által vezetett baloldali Zimmerwaldisták írásait is, köztük a Svájcban indított Vorbote 1915-ös számait, Mehring és Luxemburg Németországban elkobzott Die Internationaléját, a Lunacsarszkij és más bolsevikok cikkeit közlő Demain című francia nyelvű folyóirat számait, vagy az előbbiekhöz hasonlóan ma már nemzetközi bibliofil ritkaságnak minősíthető Bote der Russischen Revolutiont, melyet 1917 őszén, közvetlenül a Nagy Októberi Szocialista Forradalom előtt Stockholmban adtak ki, és benne többek között a már hazatért, de kényszerű illegáltságban rejtőző Lenin a Kerenszkijék által ellene emelt rágalmakat leplezte le.

Tudjuk, hogy Lenin nevét az 1917-es februári orosz polgári-demokratikus forradalmat követő hónapokban kezdte megtanulni a világ. Az antantországok háborús uszító sajtója persze mint győzelmeiket fenyegető „felelőtlen békeusztót” mutatták be őt, de ugyanilyen — bár ellenkező előjelű — imperialista érdekekből a központi hatalmak kormánykorei egy ideig megtúrták, hogy Lenin törekvéseit a valóságnak megfelelően ismertesse sajtójuk, így a magyar lapok is. Az 1917-es magyar újságokban, köztük még olyan konzervatív kormánylapokban is, mint a Budapesti Hírlap és az Újság, nyomon követhetjük Lenin hajthatatlan harcát a második forradalomért, a békéért. A könyvtárban őrzött egykorú újságokban találkozhatunk az első, még vázlatos és gyakran pontatlan Lenin-életrajzokkal is.

Néhány héttel a valóságos békét teremtő Nagy Október győzelme után is pozitív hangon írhattak a magyar lapok, melyek egy része „új Krisztus”-ként, napjaink prófétájaként állította olvasói elé Lenint. Az első szovjet-oroszországi államosítások, 1918 januárja után váltott hangot a polgári sajtó. Egyes baloldali orgánumaiban, például a radikális irányzatú Világban azonban szórványosan tovább-

ra is helyet kaptak becsületes szándékú cikkek. Ebben a lapban jelent meg tudomásunk szerint magyar földön először magyar nyelven egy teljes Lenin-írás: az amerikai munkásokhoz küldött 1918. nyári üzenet szövege.

Lenin személye iránt a magyar közvéleményben — a hivatalos propaganda ellenére — uralkodó mélyesges rokonszenvvel magyarázható csak, hogy amikor 1918. augusztus végén merényletet követtek el ellene és a halálhíret terjesztették, még a szovjetellenességében következetessé lett polgári nagsajtó túlnyomó része is a nagy tudóst és humanistát méltatta benne elszórt nekrológiájában. Legfeljebb azt fűzte ehhez néhány tollforgató, hogy a szocialista forradalom utópikus vállalkozás volt, s Lenin halálával nyilván összeomlik. Velük szemben máig érvényes megállapításokkal értékelte Lenin világtörténelmi szerepét a Népszava 1918. szeptember 1-i száma.

Lenin eszméinek a magyar olvasók közötti elterjesztésében az 1918-ban az oroszországi magyar hadifoglyokból szovjet földön alakult kommunista csoport, Kun Béla, Szamuely Tibor és elvtársaik vállalták az úttörő szerepet. Az általuk indított Szociális Forradalom című lap hasábjain és önálló röpiratsorozatok keretében, melyek számos darabja ma is megtalálható a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban, ők tették elsőként hozzáférhetővé a magyar munkások számára a szocialista forradalom vezérének több írását. A Moszkvában kiadott Kommunista Könyvtár című sorozat Lenin: A harc útja című füzeté elején jelent meg Kun Béla tollából az első hiteles Lenin-életrajz.

Az utóbbi füzetet és több más Lenin-írást a Kommunisták Magyarországi Pártja 1918. novemberi megalakulása után Budapesten is kiadták. Az ebben az időszakban Magyarországon publikált Lenin-művek közül kétségtelenül a Rudas László fordításában és bevezetőjével megjelent Állam és forradalom volt a legfontosabb s legidősebb. Említést érdemel, hogy a Kassák Lajos szerkesztette Ma című irodalmi lap egyik 1919 eleji Világnézetű különszámát is Leninnek szentelték: címlapján az első magyar művészi Lenin-portré, Bortnyik Sándor alkotása, emellett részleteket hoztak az Állam és forradalomból. Kassák emlékirata szerint a megjelent 5000 példányt szétkapkodták.

Az 1919-es Tanácsköztársaság hónapjaiban természetesen már nem volt politikai gátja Lenin művel publikálásának, de a rendelkezésre álló rövid idő alatt viszonylag kevéssel gyarapíthatták a fordítások számát, igaz ezeket nagy példányszámban adhatták közre.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár is csak 1945-től tárhatta szélesre kapuit a forradalmi irodalom előtt. Azóta nemcsak a Lenin-kiadványok tömeges terjesztőjének szerepét tölti be, hanem a Lenin gazdag életművéhez különböző szempontú eligazításokat adó bibliográfiák szerkesztésével is segíti korunk legnagyobb marxista gondolkodója eszméinek megismertetését.

Remete László

SZABÓ ERVIN DEDIKÁLT MŰVEI EGY MOSZKVAI KÖNYVTÁRBAN

A Moszkvai Marxizmus—Leninizmus Intézet könyvtárának a nemzetközi munkásmozgalomra vonatkozó anyaga a leggazdagabb ilyen jellegű gyűjtemények egyike a világon. Az 1921-ben létesített intézet munkatársai ugyanis már a húszas években több országot felkerestek, hogy összegyűjtsék könyvtáruk részére a munkásmozgalmi kiadványokat. Természetesen, nem kerülték el Magyarországot sem, ahol a Nagy Októberi Szocialista Forradalom után 1919-ben szintén győzött a szovjethatalom, még ha rövid időre is. Az intézet munkatársainak tehát, sem akkor, sem a későbbiek során nem kellett őrös kézzel hazatérniük. Bizonyították erre a könyvtárnak a magyar munkásmozgalom történetével kapcsolatos páratlanul gazdag anyaga. Többek között itt őrzik Krepeszi Rezsőnek (1859—1928), az ismert szocialdemokrata publicistának a könyvtárát, melyet a húszas években Prágába szállítottak, majd innen került át a moszkvai intézetbe. Ebből került elő Szabó Ervin »Visszapillantás az 1902. évi munkásmozgalmra« c. cikkének dedikált lenyomata. Szabónak ez az írása különben a »Huszadik század« c. folyóirat egyik 1903. évi számában jelent meg. Krepeszi Rezsővel, a »Kommunista kiadvány« első magyar nyelvű tolmácsolóival Szabó Ervin különben közel kapcsolatban volt, de mint azt Szabó levelezésének nemrég megjelent gyűjteményes kiadásából megtudjuk, nem írtak egymásnak. Lehettek azonban nézeteltérések is, amire a Szabó-dedikáció is céloz: »Genossen und Herrn Dr. R. Krepeszi in der Hoffnung auf gute Freundschaft nicht nur in selner zweifeln — sondern — und vornehmlich — in der ersten Eigenschaft achtungsvoll überreicht. Von Verfasser.« (»Doktor R. Krepeszi elvtársnak és úrnak, a jó barátság nemcsak a másik, hanem — kiváltképpen — első értelmezésének a reményével tisztelettel ajánlom. A szerző.«)

A moszkvai intézet könyvtárában azonban nem ez az egyedül fellelhető Szabó Ervintől származó ajánlás. Nyilvánvalóan Karl Grünberg (1861—1940) ismert osztrák jogász és közgazdász hagyatékából került elő három, nevére szóló Szabó-dedikáció. Grünberg a bécsi egyetem professzoraként 1910-től az »Archiv für die Geschichte des Socialismus und der Arbeitbewegung« (»A szocializmus és a munkásmozgalom történetének levéltára«) c. folyóiratot is szerkesztette, s ez utóbbi minőségében váltott levelet Szabó Ervinnel 1910—1915 között. Szabónak ez idő alatti ugyanis több cikke is megjelent a szóban forgó folyóiratban. Grünberg első levelének keltezési dátuma

1910. április 13. ami tulajdonképpen válasz Szabó Ervin eddig elő nem került levelére. Ebben a szerkesztő köszönetét fejezi ki Szabónak az érdeklődésért, s egyúttal arról értesíti őt, hogy kész rendszeresen tudósítani lapjában a magyar szocializmus és magyar munkásmozgalom iródmáról, valamint szívesen ad teret az új marxista és szindikalista kiadványok ismertetésének.

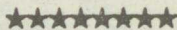
Szabó Ervin ajánló sorait olvashatjuk a folyóirat 1914 augusztusi számában megjelent »Krieg und Wirtschaft-verfassung« (»Háború és gazdasági rendszer«) c. cikk különlenyomatán. Ez a tanulmány a későbbiekben a »Huszadik század« 56. füzeteként is megjelent, amiből a szerző ugyancsak dedikált kiadványt küldött Grünbergnek. Ime, a két ajánlás: »Karl Grünberg in herzlichen Ergebenheit« (»Karl Grünbergnek szívvelyes odaadással«) és »Herrn Professor Grünberg in aufrichtiger Verehrung und trauer Anhänglichkeit. Von Verfasser.« (»Szabó Ervin professzor úrnak őszinte tisztelettel és hű odaadással. A szerző.«) A bécsi professzornak dedikált harmadik mű pedig 1913-ban a »Magyar Mérnök- és Építész-Egylet« közlöny ötödik számában publikált írása: »Vita a Taszilor rendszerről. Felszólalás egy vita keretében«. Az ajánlás szövege pedig így szól: »Herrn Professor Grünberg mit aufrichtigen Grüßen und achtungsvoll. V. V.« (»Grünberg professzor úrnak szívvelyes üdvözléssel és megbecsüléssel. A szerző.«)

Közlismert Szabó Ervin kapcsolata az orosz forradalommal is. Bizonyította ennek Rjazanov Borisz (1870—1938) hivatásos forradalmárhoz, a Marx—Engels Intézet leendő igazgatójához írtett néhány ajánló sora. Vele Szabó Bécsben ismerkedett meg Kljaischko Samuel orosz emigráns révén. Szabó Rjazanovnak a Szocializmus c. folyóiratban megjelent »Marx és Engels s a háború« c. cikkét dedikálta. Idezzük a szöveget: »Gen. h. Rjazanoff mit aufrichtiger Vershätzung. Von Verfasser.« (»Rjazanov elvtársnak őszinte megbecsüléssel. A szerző.«)

Megtalálható Szabó Ervin kézírása a »Városi Szemle« 1915. évi januári—februári számában megjelent »A háború és a városok« c. cikkének külön lenyomatán is, amelyet a szerző egy meg nem nevezett ismerősének dedikált. A szöveg így hangzik: »Wehe, wenn er losgelassen! Mit aufrichtigen Gruss. Von Verfasser.« (»Baj, ha szabadjárja engedték! (A háborúra utal.) Szívvelyes üdvözléssel. A szerző.«)

A szóban forgó bejegyzések mind ez idáig ismeretlenek nemcsak a nagy nyilvánosság, hanem a szakemberek előtt is. Éppen ezért úgy gondolom, hogy mindenképpen fontos felhívni rájuk a figyelmet. Azért is, mivel Szabó Ervin ajánló sorait tovább bővítik a kiváló magyar szocialista gondolkodóról alkotott képünket, hozzájárulnak a nemzetközi munkásmozgalomban elfoglalt helyének és szerepének megítéléséhez.

Jegorov Jevgenyij,
a berehováli kerületi Ut a Kommunizmushoz Kolhoz párt-
szervezeti titkára.

ÚJ SZOLGÁLTATÁS BEVEZETÉSE AZ 1. SZ. KERÜLETI KÖNYVTÁRBAN

"Nem elég azon nyelvismeret, mely
dajkánk karjai közt reánk ragadt..."

/Kölcsöy/

Könyvtárunk 1979. január óta kölcsönöz nyelvleckéket, linguaphonokat. Kicsit nehéz volt a kezdet, mivel nem nagyon tudtunk előző tapasztalatokból meríteni. A nyelvlecke-kölcsönzéstől általában idegenkednek a könyvtárak, félve a nyilvántartástól, a lemezek rongálhatóságától, a különböző bizonydalmaktól, és mert nem olcsó a beszerzésük.

A FSZEK 1. sz. könyvtárában elég jelentős idegen nyelvű állomány található. Láttuk, hogy mennyire szeretik az olvasók kipróbálni vagy fejleszteni nyelvtudásukat, milyen sűrűn használják a legkülönbözőbb szótárakat. Tudjuk, hogy az emberek többségének nincs ideje energiája a meghatározott időpontokhoz kötött nyelviskolára, és a magántanárt sem mindenki győzi anyagilag. Ugy éreztük, nagyon jó szolgálatot teszünk sokaknak ezzel az új szolgáltatással. Beszélgettünk erről olvasóinkkal, felmértük az igényeket és úgy láttuk érdemes belevágni.

Külön keretet erre nem kaptunk, anyagiakban és könyvtárosokban is a meglévőkkel kellett gazdálkodni. Fontosnak tartjuk, hogy a könyvtár dolgozója egy minimális fokon értsenek valamelyik világnyelven. Egy dolgozó az ELTE Idegen nyelvű Továbbképző Központ angol tanfolyamát végzi, az idén teszi le a középfokú nyelvizsgát. A következő évre egy másik kollégánk német nyelvtanulását

* Az Alkotó Ifjúság pályázatra érkezett pályamunka.

tervezzük. Célunk, hogy angol, francia, német és orosz nyelven középfoku nyelvvizsgálóval rendelkező munkatársaink legyenek.

A munka alapvető és legtöbb időt igénylő része a beszerzés. Forrásaink a következők:

- KÖNYVÉRT Könyvtárellátó Osztály, Idegennyelvű Könyvesboltja. - Tőlük rendszeresen mintapéldányokat kapunk.

- KÖNYVÉRT Könyvtárellátó Osztály Pedagógiai Könyvesbolt.

- KÖNYVÉRT Könyvtárellátó Osztály Szakkönyvesbolt.

- ÁKV 71. sz. Zenei Antikvárium Hanglemezboltja.

- ÁKV "Rózsavölgyi Zeneműbolt".

- ÁKV Gorkij Könyvesbolt.

- ÁKV Idegennyelvű Könyvesboltja - Megemlítendő, hogy a legjobb kapcsolat velük alakult ki, személy szerint Kovács Edit üzletvezetővel. Amint friss szállítmányt kapnak, azonnal telefonálnak. Kérésünkre félreteszik a kiválasztott anyagot, ha nem tudjuk a kifizetést azonnal elintézni. Náluk van a legnagyobb választék, és itt esetenként még külön is tudunk nyelvkönyvet venni a már meglévő hangzóanyaghoz.

Sajnos az idegen nyelvű jegyzék nagy hátránya, hogy nem nézhetjük meg előre a kínált anyagot, és előfordulhat az, hogy a megrendelésnél egész másra gondolunk, mint amit végül is kapunk. A boltokban a vásárlás egyszerű, az ügyintézés gyors, és az új leckék meglehetősen gyorsan a tanulni vágyó közönség kezébe kerülhetnek.

Sokat gondolkodtunk a feldolgozáson, végül az Országos Széchenyi Könyvtár modelljét vettük alapul, és ehhez igazítottuk a miénket.

Példaként egy angol linguaphone törzslapja:

400

E 58

English course. /Ed./: (London), Linguaphone Institute. + /Melléklet/: Szótár. Nyelvtan. Utasítások a linguaphone tanfolyam tanulói számára.

(London, 1973.) 4 db. 16 db. hanglemez mell.

20 cm

1480,- Ft

Közös tokban.

802.0=945,11(078)

802.0(086.7)

Angol nyelv - Nyelvkönyvek

Ennek alapján a csoportos leltárkönyvben egy linguaphone egy könyvtári egység, és minden tartozéka melléklet. Ez így teljesen szabályos, és nem okoz semmilyen különös problémát.

2 - 3 év alatt gyűjtöttük össze az alapállományt, és ezután kezdtük meg a kölcsönzést.

Külön gondot fordítottunk a propagandára, igyekeztünk minél szélesebb körben felhívni a figyelmet erre az új szolgáltatásra. Először az V. kerületi Kulturális Tájékoztatóban jelent meg hirdetésünk 1978 novemberében. Ekkor még nem volt túl nagy a választék, de kiderült, hogy az érdeklődés nagy, és máris előjegyzéseket kellett felvennünk. A választék tehát korlátozott volt, az igények viszont ennél sokkal széleskörűbbek. Nagyon népszerű az utcára nyíló kirakatunk, a sétáló embereknek felkeltette az érdeklődését. Sok új könyvtári tagra tettünk így szert. Végül 1979 május 8-án a Magyar Nemzetben László Ágnesnek jelent meg egy cikke könyvtárunkról "Könyv és mosoly" címen. Ebben is esik néhány szó a nyelvleckék kölcsönzéséről, de e pár szó ahhoz mindenesetre elég volt, hogy a város legkülönbözőbb pontjairól jöjjenek el és iratkozzanak be emberek, lelkesen üdvözölve az eddig még nem próbált szolgáltatást. A legnagyobb meglepetést mégis az okozta számunkra, hogy a használatért nem kell külön fizetni, nem kell letétbe helyezni semmit, egyetlen kivánságunk, hogy kiméletesen bánjanak a kényes lemezekkel.

Kiadáskor a kölcsönzővel közösen átnézzük, leszámoljuk a könyveket, lemezeket, kazettákat, és a visszavételnél ugyanez történik. Rossz tapasztalataink nincsenek, nekünk is örömet okoz, hogy az olvasók komolyan veszik kérésünket, és gondosan bánnak a megkapott kincessel.

Feltűnt, hogy bár az angol és a német nyelv a legnépszerűbb, tulajdonképpen mindent elvisznek, ami van. Jó tudni, hogy nemcsak szükségből tanulják a nyelveket, hanem szórakozásból, kíváncsiságból és örömmel. Főleg közép- és főiskolás fiatalok és idősebb értelmiségiek aknázzák ki ezt a lehetőséget.

Több soron kívüli előjegyzésünk is van olyan esetben, amikor fénymásoltatni akarják a könyveket, a lemezeket pedig átvenni kazettára. Így ők gyakorlatilag ingyen saját nyelvleckére tesznek szert,

és otthon, kényelmesen, középfokon elsajátíthatják a nyelvet. Természetesen hosszabbítani - ugyan-
 úgy mint a könyveknél - kétszer lehet, ez okozza, hogy hiába van egyre több példányunk egy-egy
 azonos nyelvű linguaphone-ból, az előjegyzések szinte alig fogynak. Nagyon jó lenne, ha a nyelv-
 könyveket, a szöszedeket külön is meg lehetne venni. Ez jelentősen meggyorsítaná egy-egy lecke
 forgási sebességét.

Kevésbé sikeresek azok a nyelvleckék, amelyeknek magyarázó, nyelvtani szövege sem magyarul
 van.

Nyelvleckeállományunk:

Angol

English by Television. Slim John	2 db
English course. Linguaphone Institute	8 db
Löffler: Wir Lernen English sprechen	1 db
The Concise Oxford Dictionary of Current English	1 db

Francia

Resnick: Essential French Grammar	1 db
Gergelyi-Dési-Serény: Francia nyelvkönyv	2 db
Serény-Kaposi-Gergelyi: Francia nyelvkönyv	6 db

Német

Breitung-König-Wagner: Guten Tag, Berlin	1 db
Deutsch auf Sprechenplatten für Ausländer	3 db
Deutscher Kursus. Linguaphone Institute	8 db
Stötzer: Deutsche Phonetik	1 db

Orosz

Ruszkij jázük dlja vszeh	1 db
Russisch. Drei Schallplatten zum Taschenlehrbuch	1 db

Egyéb

Ballay-Oravec-Sipos: Szlovák nyelvkönyv	1 db
Bruce-Edwards-Shu: Chinese. Linguaphone Institute	1 db
Dutch. Language/30	1 db
Hebrew. Language/30	1 db
Curso de Portugues. Linguaphone Institute	1 db
Nederlands. Linguaphone Institute	1 db
Listen and learn Italian	1 db
Listen and learn Swedish	1 db
Malmberg: Swedish	1 db
Prista: Essential Portuguese Grammar	1 db
Resnick: Essential Spanish Grammar	1 db
Bánhidi-Jókay-Szabó: Learn Hungarian	1 db
Krahl-Reuschel: Lehrbuch des modernen Arabisch	1 db
Spanisch. Drei Schallplatten zum Taschenlehrbuch	3 db
Halm-Marqués: Modernes Spanisch	1 db

Könyvtárunk hangzóanyagát rendkívül széles körű nyelvkönyv-gyűjtemény egészíti ki.

Befejezésül néhány olvasói vélemény:

- Dr. K. I. egyetemi adjunktus: Olasz és angol linguaphone-ra volt szüksége. Az ujságban olvas-
 ta, hogy nálunk ezeket megkaphatja, és - bár már régen elköltözött - emiatt iratkozott vissza hoz-
 zánk.

- Dr. M.I. nyugdíjas: Holland-német linguaphone érdekelte. Miután a lemezeket átjátszották magne-
 tofonra, legépeltek a nyelvkönyvet, hogy hosszabb ideig kéznél legyen.

- Szőke B. egyetemi hallgató: Angol linguaphone-unkat vitte el becsületszóra egy napra, hogy a
 lemezeket átjátssza magnóra. Másnap meg is kaptuk a hiánytalan tasakot.

- Sz. I.-né tervezési osztályvezető: 12 éves gyerekének vitte el a 22 lemezes orosz leckét, mi-
 vel a gyerek bukásra állt oroszból. Azóta sokat javult a gyerek szókinccse, kiejtése. Sz. I.-né, aki
 nem tudott oroszul, ennek alapján tanult annyit, hogy ellenőrizni és segíteni tudja a gyereket.

- S.K. főelőadó véleménye, hogy aki eddig semmit nem tudott, az is nyugodtan elviheti a német
 linguaphone-t. Nagyon jó metodikával készült, használható, élvezhető.

- Legutóbb egy intézményben alakult egy csoport, amely a tőlünk kölcsönzött angol linguaphone alapján tanulja a nyelvet.

Az eddigi vélemények és tapasztalatok alapján úgy látjuk, hogy kezdeményezésünket 'örömmel fogadták és indokolt lenne szélesebb körű elterjesztése.

Mucsi Katalin

OLVASÓTERMI FELMÉRÉS A 22-ES KÖNYVTÁRBAN

Könyvtárosok számára mindig hasznosak azok a felmérések, amelyekről értékes információkat nyernek további munkájukhoz. Az elmúlt évben a kézikönyvtár forgalmának vizsgálatára került sor, melyet 1979 május 3-án és június 30-án között végeztünk el a hálózat 9 olvasóteremmel rendelkező könyvtárával együtt. A felmérés a HMO által készített kérdőív segítségével történt, s arra irányult, hogy képet kapjunk az olvasóterem kihasználtságáról, továbbá hogy olvasóink mely rétege milyen célból veszi igénybe a kézikönyvtárat. A kérdések kiterjedtek a könyvek és folyóiratok használatára is.

A 22-es könyvtárban a vizsgált időszakban 140-en töltötték ki a kérdőívet. A felmérés nem tükrözi teljesen az olvasótermi látogatók számát, mivel sok olyan olvasó jár hozzánk, akik szabadidejüket nap mint nap itt töltik el napilapok és képes hetilapok olvasásával, ezeket csak egyszer szerepeltettük a statisztikánkban.

Elemézve a felmérést - eddigi tapasztalatainkat megerősítve - a diákok közül egyre többen ismerik fel az olvasóterem tanulási lehetőségeit, a kézikönyvek gazdag választékát. Ezt a réteget vizsgálva nem lehetünk elégedettek, mert jelentős hányada gimnáziumi tanuló. Általában - s így a vizsgált időszakban is - kevés szakmunkástanuló látogatja az olvasótermet, annak ellenére, hogy elsősorban részükre szervezzük a könyvtárlátogatásokat, ahol részletesen megismertetjük velük az olvasóterem könyv- és folyóiratanyagát, és a különböző rendezvények /pl. Műszaki Könyvnapok/ során is megismerkedhetnek könyvtárunkkal.

A felmérésben szerepelt ilyen kérdés is:

Miért van szüksége a kézikönyvre? Irja le a kérdést konkrétan! A válaszok többsége csak témát jelölt meg, így az e kérdésre adott válaszok nehezen voltak értékelhetők. Legtöbben tanulás, információ- és ismeretszerzés céljából vették igénybe az olvasótermet. Figyelemreméltó azoknak a száma, akik szórakozás, rejtélyfejtés, szabadidő eltöltése miatt keresték fel a kézikönyvtárat.

A könyvek és folyóiratok használatánál a vizsgálati eredményeket összesítve megállapíthatjuk, hogy az olvasók elsősorban a társadalomtudományi és az irodalomtörténeti témák iránt érdeklődnek. E témakörök kiadványai mellett kiemelkedő a művészeti kézikönyvek és albumok forgalma.

Arra a kérdésre, hogy igénybe vette-e a könyvtáros segítségét, az olvasók többsége igenel válaszolt. Tehát az olvasóteremben jelentkező igény megköveteli a tájékoztató könyvtáros mind magasabb szintű felkészültségét, segítőkészségét.

Megtalálta-e kérdéseire a választ? - olvasóink kilencven százaléka igenel válaszolt, így a feleletek szerzeményezésünk és tájékoztató munkánk kontrollját jelentették. Egy-két hiányosságra is felhívták figyelmünket /pl. régi napilapok, folyóiratok/, ezek pótlása már részben sikerült. A közeljövőben sem tudunk azonban minden igényt kielégíteni, ilyen kérések esetében nagy könyvtárakba irányítjuk az olvasót.

Összegezve a számunkra leszűrhető tapasztalatokat, szeretnénk az olvasótermi munkát javítani, eredményesebbé tenni, és erre akkor lesz igazán lehetőség, ha a Kertész utcai présenzs könyvtár megnyílik.

Nitsch Lászlóné
Kirschner Péterné

AZ ÉDOSZ KÖNYVTÁROSOK ÉLETÉBŐL. TÁJÉKOZTATÓ A "KÖNYV ÉS IFJÚSÁG" AKCIÓ SZERVEZÉSÉRŐL

Alapvető közművelődési érdek, hogy fiataljaink művelt, rendszeresen olvasó emberek legyenek. Ennek a felismerésnek a tudatában és szolgálatában szerveztük az ÉDOSZ budapesti könyvtárhálózatában a KISZ által indított "Könyv és Ifjúság" olvasómozgalmat.

A központi könyvtár előkészítő munkája során július folyamán körlevélben mozgósította a hálózat könyvtárait az akcióban való részvételre. A pályázati felhívást 25 könyvtár kapta meg.

Az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat kiadásában megjelent módszertani anyagot - amely az olvasási

program ajánló bibliográfiáját is tartalmazza - szétesztottuk a tagkönyvtárak között.

Az akcióról tájékoztató cikket közöltünk az iparág ujságjában, az Élelmezési Dolgozó-ban.

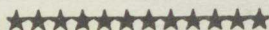
Az önálló könyvtárak sok egyéni ötlettel, kezdeményezéssel gazdagították a munkát.

A Kőbányai Sörgyár szakszervezeti könyvtára könyvtárhasználati játékot rendezett a brigádoknak. Két csapattal beneveztek a kerületi vetélkedőre. A Budapesti Konzervgyár szakszervezeti könyvtára házi vetélkedőt szervezett, amely hét fordulóból állt. Két olvasójuk részt

vett a "Könyvről-könyvért" rádiós vetélkedőn. Egy csapatot is indítottak a Pataky Művelődési Központban megrendezett vetélkedő üzemi selejtezőjére. A fiatalok tudásuk legjavát adták, s ha nem is jutottak a döntőbe, szép könyvjutalomban részesültek.

Az akció folytatásakor ügyelni kell arra, hogy az irodalomjegyzékek, s az egyéb segédanyagok idejében jussanak el a könyvtárakhoz, és elegendő idő álljon rendelkezésre a felkészüléshez.

Lengyel Lászlóné
könyvtárvezető

AZ ÉLELMEZÉSIIPARI SZAKSZERVEZETI KÖNYVTÁROSOK KÉKESI TOVÁBBKÉPZÉSÉRŐL

Az ÉDOSZ Központi Könyvtára állandó erőfeszítéseket tesz, hogy a tagkönyvtárak munkatársait folyamatosan informálja a soron lévő fontos szakmai, kulturpolitikai feladatokról, módszerekről. Az eredményesebb tanfolyami oktatás megszervezése azonban sok akadályba ütközik. Ilyen jellegű szakmai továbbképzést 1967 óta csak 1980. január 9-12 között sikerült rendezni.

A tanfolyam helye a kékestetői ÉDOSZ üdülő volt.

Az üdülői férőhelyek száma alapján 10 függetlenített és 20 tiszteletdíjas könyvtáros - a nagyobb letéti könyvtárakból - vett részt a továbbképzéseken.

Az önálló könyvtárak kis száma miatt nem tudtuk megoldani, hogy külön rendezzük az előadásokat az önálló és letéti könyvtárosok számára, bár az eltérő képzettség és munkakör mindenképpen ezt indokolta volna.

Az elhangzott előadások egyrészt áttekintést kívántak adni a művelődéspolitikai és a könyvtárügy egyes területeiről, másrészt a szakszervezeti könyvtári munkával és problémákkal foglalkoztak. Természetesen a második téma iránt volt nagyobb az érdeklődés, többen is hozzászóltak a problémakörhöz.

Mivel ilyen sok üzemi könyvtáros ritkán van együtt hosszabb ideig, a központi könyvtár csoportos módszertani foglalkozásokat is szervezett számukra, amelyeken már a mindennapi könyvtári munkával kapcsolatos kérdéseket beszéltek meg. A felszínre kerülő hasznos tapasztalatok cseréje mellett a könyvtárosok felhívták egymás figyelmét olyan fontos dokumentumokra is, amelyek nagy segítséget jelenthetnek a mindennapi munkában.

A napirendi pontok összeállításánál színesítettük a programot egy gyöngyösi kirándulással, ahol megnéztük az új művelődési házat és a "Mátra" Muzeumot. A szabadidő eltöltését nem kellett külön szerveznünk, az üdülő olyan szép helyen fekszik, hogy ki-ki kedvére sétált a havas erdőben, vagy szánkozott a hegyoldalon.

Be kell látnunk, hogy az ilyen ritkán indított tanfolyamok nem igazi szakmai továbbképzések, de ezek keretében is hasznos és érdekes előadások sorát adhatjuk az érdeklődő és lelkes üzemi könyvtárosok számára, akik közül többen már az 1967-es kékesi tanfolyamon is részt vettek.

Csikász Istvánné
az ÉDOSZ Központi Könyvtár
munkatársa

GYERMEKKÖNYVTÁROS KONFERENCIÁN AZ NDK-BAN

1979 október 30-án, 31-én és november 1-én részt vettem Sára Attiláné, szegedi gyermekkönyvtárossal a Német Demokratikus Köztársaság gyermekkönyvtárosainak Lipcsében megrendezett konferenciáján.

A rövid városnézésen és a konferencia három napján Christa Runkel és Ursula Jacob kol-

léganók, a Német Könyvtáros Egyesület tagjai, a konferencia szervezői voltak kísérőink. Velük csodáltuk meg még odaérkezésünk napján a Deutsche Bücherei igen szép és gazdag írás- és nyomdászattörténeti kiállítását.

A konferencián kb. 150 gyerekkönyvtáros vett részt, jelen voltak és felszólaltak a minisz-

térium és a párt képviselői, és előadást tartottak a meghívott szovjet könyvtári szakemberek is.

Magasszintű, elvi és gyakorlati kérdéseket egyaránt felvető konferencia volt. A gyermekkönyvtárosok összefoglalták az eltelt évek munkáját, eredményeit és megfogalmazták az elkövetkező évek feladatait is.

A konferencián három szekcióban vitatták meg a problémákat:

- a gyerekirodalom és az esztétikai nevelés,
- a könyvtárhasználat,
- továbbképzési lehetőségek, tudományos munkák.

A szekciók munkájába szervesen épültek bele a délelőtti közös megbeszélések, hozzászólások:

- Bierwagen kolléganő összegezte a könyvtárak szerepét és helyét a szocialista kulturális életben. Feladatként a következőket jelölték meg:

- a világnézeti és esztétikai nevelés,
- a munkára nevelés,
- a személyiség harmonikus fejlesztése,
- a család-iskola-könyvtár kapcsolatának helyes kialakítása,
- az új iskolai tanterv beépítése a könyvtári munkába,

- a könyvtárhasználat általánosabbá tétele,

- a katalógus használatának fokozása,

- a bibliobusz-hálózat fejlesztése,

- az audio-vizuális eszközök használatának növelése,

- foglalkozás továbbra is az óvodáskorú olvasókkal.

- Dr. Dressler egy általános könyvtári vizsgálat eredményéről számolt be. E szerint:

- a gyerekek a könyvtárban átlagosan csak 15 percet töltenek,
- a vidéki és a városi könyvtárak kapcsolata nem kielégítő,
- kevés a könyvtári nyitvatartási órák száma.

- Hannes Hüttner író a 6-14 évesek olvasói szokásairól végzett felmérést ismertette. Ennek során figyelték pl.

- milyen a gyerekek és az állandóan változó társadalom kapcsolata,
- milyen korunk ideológiai és esztétikai befolyása a gyerekirodalomra,

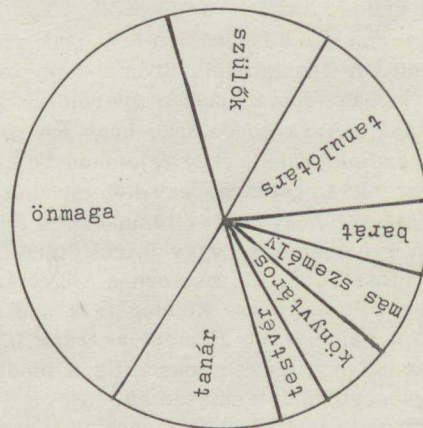
- hogyan változik a gyermekolvasók érdeklődése, ha a családban sok könyv van,

ha kevés, s ha csak folyóiratot ill. újságokat olvasnak,

- milyen a másodlagos analfabéták helyzete,
- beszélgetnek-e a gyerekekkel olvasmányaikról, igen vagy nem, ki és hol /könyvtárban, otthon/.

A grafikonok a nálunk is ismert adatokat tükrözték. Az ismeretterjesztő és szépirodalmi művek témaszerinti olvasottsága ott is hasonlóan alakul, mint nálunk. Sokkal többen olvasnak azonban mesét, s még a 6-7. osztályosok is szívesen vesznek kézbe mesekönyvet.

A felmérések kimutatták, hogy a könyvtáros szerepe a könyvek ajánlásában igen csekély.

A szovjet szakemberek beszámoltak arról, hogy a Szovjetunióban a gyerek- és ifjúsági könyvtári hálózat kiépítését központosítással, jó együttműködéssel már megoldották /Lesohina kolléganő Moszkvából/. Poznyakova asszony, a Leningrádi Krupszkaja Intézet munkatársa beszélt az írók felelősségéről, a gyermekolvasmányok helyes kiválasztásáról. A Szovjetunióban kérdőíveken gyűjtötték össze a gyerekek kívánságait arról, hogy mit és miről szeretnének olvasni.

Runkel asszony, a gyerekszekció vezetője záróbeszédében felhívta a figyelmet a gyerekkönyvtári munka fontosságára s idézte a szovjet Matyasov kritikus szavait: "A mai gyerek sokat tud, de vigyázzunk rá, hogy gyerek maradjon! A csoda elhagyta a földet. Sok jó könyvvel kell újra visszahódítanunk!"

Kovács Marianne

BESZÁMOLÓ A XX. KERÜLETBEN DOLGOZÓ ÓVÓNÓK ÉS GYERMEKKÖNYVTÁROSOK MUNKAÉRTEKEZLETÉRŐL

1980 február 20-án a soroksári könyvtár gyermekolvasójában a Kerületi Tanács művelődésügyi osztályának szervezésében, a kerületi óvónók és gyermekkönyvtárosok közös értekezletet tartottak. A munkamegbeszélést Földi Já-

nos népművelési csoportvezető szervezte és vezette, aki évek óta figyelemmel kíséri az óvodák és könyvtárak kapcsolatának alakulását. Az értekezlet témája: Az óvodák és a könyvtárak kapcsolatának továbbfejlesztése. A beszámolókat

Baán Magdolna és Zengő Gáborné tartották.

Mi vendéglátók beszámoltunk az elmúlt 4 év munkájáról, a soroksári könyvtárban alkalmazott módszerekről és a már lemérhető eredményeinkről. Ismertettük tapasztalatainkat, elmondtuk, hogy mely területeken érzünk még javítani valót.

Néhány gondolat a beszámolókból.

Csoportos foglalkozásainknak nem az az elsődleges céljuk, hogy minél több új ismerettel gyarapítsuk a gyermekek tudását, hanem elsősorban az, hogy helyes könyv- és könyvtárhasználatra szoktassuk, tanítsuk a kisgyermeket. Meggyőződésünk, hogy az ilyen fiatal korban kialakított élményt jelentő könyvtárlátogatás, később belső igényből fakadó tudatos könyvtárhasználatá alakul.

A gyermekek könyvválogatása csak részben irányított. A spontaneitás örömét nem vennénk el, ha jobban irányítanánk a gyermekek könyvválogatását. Arra gondolunk, hogy amikor az óvónők személyesen, vagy telefonon bejelentkeznek könyvtárlátogatásra, egy-két mondatkal közölgék azt is, hogy mely "témakörök" foglalkoztatják a gyermekeket, vagy miről "tanultak" az elmúlt időszakban. Ez esetben a könyvtárosok a megbeszélte időpontra kiválogatnák azokat a könyveket, amelyeket ajánlani akarnak, és egy-két szóval bemutatnák azokat. Ez a módszer iskolás csoportoknál természetes.

Több szempontból javasolnánk ugyanezt már az óvodáskoruknál is bevezetni:

- Elmélyíti a kis olvasó és a könyvtáros kapcsolatát. Érezni a gyermek, hogy nemcsak az óvónéni és a család, hanem a könyvtárosok is tudják, hogy őt személy szerint mi érdekli.
- Természetessé válik számára, hogy a könyvtáros is segíthet problémái megoldásában, és iskolás korában bátrabban kér tőle tanácsot.
- Nem utolsó sorban a könyvtárosok mélyebb betekintést kapnak az óvodai pedagógiába és a kisgyermek gondolatvilágába.

Könyvtárunk felszereltségét és állapotát tekintve alkalmas arra, hogy a gyermekek vizuális és auditív kulturáját egyaránt fejlessze. A kiállítóterem és a fonotéka adta előnyök nagy lehetőséget biztosítanak az elérendő cél, a harmonikusan fejlett, sokoldalú, az állandó művelődésre kész ember kialakításában. A vizuális kultúra fejlesztése a kiállítóteremben látható képzőművészeti alkotások tudatosításában esetleges. Gondolkoznunk kell azon, hogyan léphetnénk tovább ezen a téren is. Örvendetes viszont a fonotéka használata iránt mutatkozó igény az óvónők és a gyermekek részéről. A fonotéka használatára való neveléssel azt akarjuk elérni, hogy a gyermekek megszokják azt, hogy a könyvtárban hangzó anyag is van. Célunk, hogy minden gyermeknek legalább egyszer legyen a ze-

nével kapcsolatban elmélyült élménye. A jó óvodai munka és a fonotéka együttes hatására, tapasztalataink szerint, a gyermekek néha 4-6 évvel előbbre járnak ezen a téren mint a vonatkozó iskolai anyag. Foglalkozásainkon a fonotéka mindenfajta hangzó anyagát és a társdokumentumokat is felhasználjuk.

Az 5. osztályban tanító magyar tanárok évek óta visszatérő problémája, hogy a gyermekek kevés mesét ismernek. Könyvtári gyakorlatban is észrevehető, hogy a gyermekek hamar, már 2-3. osztályos koruktól rátérnek a gyermekregények olvasására. Nem kell különösebben hangsúlyozni, hogy az anyanyelvi kulturának milyen fontos elemei a népmesék, a népköltészet, a népdalok, s hogy milyen lényeges ezek ismerete. Alsótagozatos tanulóknál csoportos foglalkozásainkon és könyvjárlásainknál évek óta nagy gondot fordítunk arra, hogy minél több népmesét, népdalt, népköltést ismertessünk meg a gyermekekkel, és ugyanez mondható el az óvodáskoruknak tartott foglalkozásainkról is.

A könyvtárosok ellenvetése a csoportos könyvtárlátogatással és az óvodások csoportos beiratásával szemben az, hogy ujratermeljük a szünetelő tehát a nem aktív olvasók számát azzal, hogy nem minden óvodás korban beiratkozott gyermek marad meg könyvtárhasználónak a későbbiek folyamán. A mi könyvtárunkban jelenleg, 1980-ban a januári aktív tasakok alapján, leszámítva az óvodáskorukat, tehát az 1-8. osztályos olvasóink 22 százaléka már óvodás kortól könyvtárunk tagja. Összehasonlításra ugyan nincs lehetőségünk, de utánagondolva ezt jó aránynak tartjuk, hiszen csak 1977 óta iratkoznak be csoportosan az óvodások. A beiratkozási naplók adatai szerint az 1. osztályosok 50 százaléka már nem új beiratkozó, hanem hosszabbító. A könyvtárosi gyakorlatban nem az a cél, hogy a könyvtárak beiratkozóinak, használóinak zöme koron aluliakból, tehát az óvodáskorukból tevődjenek össze, ezért nem vesszük zokon, ha egy óvodáscsoportból /kb. 30 gyermek/ csak 2-8 fő a kölcsönzők /beiratkozottak/ száma, de gondoljuk meg, sokkal inkább marad meg olvasónak az a gyermek aki már egyszer beiratkozott tag.

Milyen könyvtárhasználói szokásokat mutat az ilyen zsenge korban kialakított könyvtár iránti igény?

- Tudomásul kell vennünk, hogy a gyermekek nemcsak kölcsönözni járnak a könyvtárba, hanem szabadidejüket eltölteni is.

- Az 1-3. osztályosoknak, amikor első ízben járnak a könyvtárban, könyvtárbeutató foglalkozásainkat már a könyvtárat ismerő tanulókkal együtt tartjuk. A könyvtárosok feladata csak az, hogy azokat az állományrészeket mutassák be a gyermekeknek amelyeket óvodáskorban nem használtak. Több idő marad a polcrend és

a katalógusok ismertetésére is.

- Gyakorta tapasztaljuk, hogy az óvodáskorú gyermek mutatja meg szüleinek a könyvtárat. A kisgyermeket kísérő szülők jó része a felnőtt-könyvtár tagja lesz, és mivel a gyermeke "fotókázik", közben ő is hallgat valamit.

Mivel olvasóink 72 százaléka munkásszülők gyermeke, nem elhanyagolható, hogy a kulturált, könyvekben gazdag környezet segít megszüntetni, vagy legalábbis kiegyenlíteni a művelődési hátrányokat.

Tekintettel arra, hogy a könyvtárakba az óvodások ilyen tömegű beáramlása /1979-ben 296 gyermek/ nem általános, model nem áll rendelkezésünkre abban a tekintetben, hogy milyen módszereket alkalmazzunk. Ennek, az 1977 óta tartó kísérletnek van haszna, tudjuk, látjuk, le is mérhető. Gondolkozunk azon, milyen módon haladhatunk tovább, hogy munkánk még tudatosabb, hatékonyabb legyen.

Egy-két gondolat a hozzászólásokból:

- A soroksári könyvtárban folyó munka csak recept, amit a háziasszony otthon a saját szájíze szerint főz meg.

- Szükség volt a megbeszélésre, hogy a kérdés figyelmünk perifériájáról egy időre a középpontjába kerüljön.

- Eljuttottunk egy szintre, lépünk tovább. Éves tervek kidolgozása szükséges, hogy tudjuk: mit? miből? hogyan?

- Konkrét tapasztalatok hangzottak el arról, hogy mit profitál az óvodáskorú gyermek abból, ha rendszeresen könyvtárba jár.

- A kerületben más helyen is van kapcsolat óvodák és a könyvtárak között. Ezek milyenségéről és továbbfejlesztéséről gondolkoztunk együtt óvónők és könyvtárosok.

- "Javasolom, hogy az értekezlet után ki-ki keresse meg a párját" - mondta egy gyermek-könyvtáros. Így is történt.

Ha ennek a közös értekezletnek csak ez az egyetlen eredménye, hogy megtalálták egymást óvónők és gyermek-könyvtárosok, már megérte egy délelőttöt együtt töltenünk. Köszönetet szeretnénk mondani az óvodai felügyelőnek, Torma Andrásnének, és a népművelési csoportvezetőnek, Földi Jánosnak, akik több éves munkánkat figyelemmel kísérték és hathatósan támogatták.

Baán Magdolna

ÓVODÁSOK A 25/3-AS FIOKKÖNYVTÁR GYERMEKRÉSZLEGÉBEN

Kulturánk nagymértékben az olvasásra épül, ezért fontos, hogy a gyermekeket már egészen kisgyermekkoruktól szoktassuk a könyvhöz, az életkoruknak és az érzelmi világuknak megfelelő eszközökkel. Kollektívánk kiemelkedő fontosságúnak tekinti az óvodásokkal való rendszeres foglalkozást.

Könyvtárunkban 1977 óta járnak rendszeresen az óvodás csoportok foglalkozásra és könyvet válogatni. Először csak a Vörös Csillag Gépgyár Óvodájának nagycsoportosai kerestek fel bennünket, később a középső csoportosok is eljöttek hozzánk. Egyik foglalkozásunkra a XIX. kerületi Tanács óvodai szakfelügyelője is ellátogatott. Később, az óvónőknek tartott értekezleten felhívta a figyelmet rendezvényeinkre, biztatva az óvónőket, hogy hozzák el a gyerekeket rendszeresen a könyvtárba. Azóta az Ady óvoda gyermekcsoportjai is havonta jönnek. A V.CS.G. Óvodához hasonlóan velük is igen jó, rendszeres a kapcsolatunk azóta is.

Az egyes rendezvények összeállításakor arra törekszünk, hogy az ismeretszerzés mellett jól szórakozzanak a gyerekek, megszeressék a könyvtárat, a később önállóan is rendszeres olvasói legyenek a könyvtárnak. Oráink az óvodai tanmenethez szorosan alkalmazkodnak: általában egy-egy téma összefoglalását tartjuk a könyv-

tárban. Fő témáink: könyvtárbemutató foglalkozás; az egyes nemzeti és társadalmi ünnepek, az egyes évszakok, növények, gyümölcsök, állatok, közlekedési szabályok, emberli testrészek, irodalmi-zenei összeállítások, évadzáró "Ki Mit Tud". Ezekon kívül még évente egy-két alkalommal meghívott előadóval szerveztünk nagyobb szabású rendezvényt számukra a költészet napja vagy az ünnepi könyvhét alkalmából.

Egy-egy foglalkozáson belül felhasználunk hanglemezeket, meseposztócskát, valamint verset vagy mesét olvasunk fel. Igyekszünk aktívan részt venni a gyerekekben, minden foglalkozáson rajzolnak, énekelnek, táncolnak, verset tanulnak, eljátsszák a meséket.

Programunkat általában zenével kezdjük, s a zenéből kell kitalálniuk a gyerekeknek miről lesz szó az elkövetkező egy órában. Igen jó tapasztalataink vannak, mert általában vagy a szövegből /pl. a Halász Jutka lemez-Állatkerti útmutató/ vagy a zene hangulatából /Vivaldi: Négy évszak/ ráismernek a témára. Oldja hangulatukat a zene, bátrabban mernek szerepelni: együtt éneklük a felhangzó dalokat, elmondják ki mit érez, gondol: miről szól a zene. A verseket, a meséket csoportosítjuk, pl. az állatokkal kapcsolatos foglalkozásokon: vadállatok, háziállatok, hasznos és kártevő madarak, rovarok.

A kérdéseket mindig egy-egy verssel kapcsolatosan tesszük fel. Pl. Devecseri: Teve c. verse után elmondják hol él, mit eszik, külsőleg milyen állat a teve.

A "Fecskek" c. vers meghallgatásakor felsorolják a többi hasznos madarat, amelyeket ismernek stb. Minden alkalommal valamelyik vershez illusztrációt is készítenek, pl. Tamkó Sirató: Kongóbolt c. versének felolvasása után a gyerekek lerajzolják a versben szereplő állatokat. Az elhangzó költeményekből a kicsik minden alkalommal kiválasztanak egyet és azt közösen megtanuljuk. Ha olyan verset hallanak, amelyet már ismertek, önállóan elszavalják, vagy eléneklik. Nagyon szeretik a ritmusjátékokat is, pl. Tamkó Sirató: Két ló a betonon c. versét eltopsolvák, a ritmus mellett ügyelve a hanghátásra is /az egyre közeledő, majd egyre távolabbról hallatszó patkódobogás/. Az eddig ismertetett módszerek mellett más módon is fel szoktuk dolgozni a verseket. Pl. Ismert versnek elhagyjuk a címét, valamint a cimben is szereplő szavakat és így kell folytatniuk a verset vagy kitalálni a vers címét. Új vers tanulásánál mondják a refrént, vagy kérdés-felelet formájában egy-egy csoport egy-egy versszakot stb. Mesé-

ket ritkábban dolgozunk vagy olvasunk fel, mert a foglalkozás végén a kikölcsönzött könyvekből az óvónők egy-egy rövidebbet felolvasnak nekik. Ha mégis mesélünk, akkor általában meseosztócskával színesítjük az előadást. Sokszor a gyerekek maguk is játszanak a meseosztócskával, vagy eljátsszák, illusztrálják a hallottakat.

Néhány alkalommal vetélkedőt is rendeztünk a csoportok részére, pl. a KRESZ témát dolgoztuk fel ilyen módon. Kis kártyákra ábrákat rajzoltunk - ezekből huzzuk a gyerekek - és minden ábrához tartozott egy kérdés. Minden kérdés-típushoz megtanultunk vagy eljátszottunk egy-egy verset. /pl. vízi járművekről szóló kérdésekhez stb./ Végül lerajzolták az ismert közuti jelzéseket. Aki a legtöbb helyes rajzot készítette és a legtöbb kérdésre tudott jól válaszolni, jutalomkönyvet kapott.

Foglalkozásaink után a legjobban sikerült rajzokat kiállítjuk a könyvtárban.

Eddigi tapasztalataink alapján úgy látjuk, hogy a gyerekek szívesen jönnek el rendezvényeinkre, a játékokban felszabadultan, aktívan vesznek részt. Bizunk abban, hogy iskolás korukra rendszeres olvasóinkká válnak.

Ecsedy Éva

A LUDOTÉKÁK TÉRHÓDÍTÁSA

Los Angeleszt minősítik a kezdeményezőnek, ott 1934-ben létesítették az első könyvtári játéksarkot, játékkölcsönzőt, olyan sikerrel, hogy 1979-ig már ötvenre növekedett. Európában a dánoké az elsőség: Dániában 1959-ben magánalapítványként keletkezett az első játékkölcsönző. 1978-ban, a ludotékák (ludus=játék) képviselőinek Londonban tartott első nemzetközi kongresszusán a "Toy Libraries Association" (Játékkönyvtárak Szövetsége) már öt világrész küldötteinek tartotta meg a seregszemléjét. A legnagyobb sikert Anglia könyvelhette el e téren: 1978-ban az 500-ik játékkönyvtár megnyitását ünnepelték. Franciaországban az elmúlt két év alatt vett lendületet a ludotéka-mozgalom. Mintegy 500 játékfajtaival teremtenek ehhez alapot, a legkeresettebbekből többletdarabokat szereznek be. Babákat, állatfigurákat, "nevelő" játékokat nem tartanak. A "bedolgozás" a játékok lepecsételéséből, kártyairásból áll, szükség sze-

rint a használati utasítást is mellékelik a kártyán nyilvántartott kölcsönzésnél, amely 8-15 napra szól, rendszerint jelképes használati díj ellenében. A kölcsönzést képzett pszichológusok, pedagógusok, a legtöbb helyen azonban minden speciális képzés nélküli "társadalmi munkások" végzik. Általában rendszeres kapcsolatot tartanak a szülőkkel, értekezleteken tájékoztatják őket az új játékokról, a gyermekek magatartásáról, másutt viszont nem is engednek be felnőtteket a játéktérbe. A ludotéka új anyagi megterhelést jelent a könyvtár fenntartójának; egyes helyi hatóságok ezért huzódoznak tőle; a játékoká elhelyezéséhez, helybeni használatához, társasjátékok szervezéséhez nagyobb térségre, emellett a megrongált darabok javításához műhelyre (szakemberre) van szükség.

A ludotékák széles körűhasználatát a "ludobuszok" biztosíthatják. /Livres Hebdo 1980. 2. évf. jan. 22./

Remete László

A KÖTELESPÉLDÁNY ELOSZTÁS ÚJ RENDSZERÉNEK TAPASZTALATAIRÓL

A sajtótermékek köteles- és tiszteletpéldányairól szóló 5/1977. /VIII.28./ KM számú rendelet /mely kiegészíti és módosítja a 2/1960. /V. 25./MM számú rendelet/ 1978. január 1-től az ország több mint 40 könyvtára között a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárat is érinti.

A kötelezpéldány-szolgáltatás és elosztás célja elsősorban a hazai kiadványtermés megőrzése /az utókor számára/, a tudományos kutatás támogatása, s hogy az így kapott anyag bázisa legyen a könyvtárközi kölcsönzésnek. Ezeknek a feladatoknak a megvalósítása 1978-ig lényegében az OSZK-ra, a KSH-ra és a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtárára hárult. E három könyvtár megkapta /s kapja/ a teljes hazai kiadványtermést. A 2/1960. MM számú rendelet még további tíz könyvtár számára adta meg a válogatás jogkörét a gyűjtőkörükbe tartozó sajtótermékekre. Külön megállapodás alapján az országos szakkönyvtárak mint utóválogató könyvtárak részesedhettek a "maradék" kötelezpéldány anyagból.

Az új intézkedés lehetővé teszi a használati célu /olvasók és könyvtárközi kölcsönzés/ kötelezpéldányok regionális /a vidék szakirodalmi ellátása/ illetve szakterületi szempontok /egy-egy részesedő szakkönyvtár a gyűjtőkörének megfelelő teljes kiadványtermést megkaphassa; hozzájuthasson olyan dokumentumokhoz, melyek könyvkereskedelmi forgalomba nem kerülnek, megbízható alapkönyvtárává válhasson egy-egy tudományágnak/ szerinti további elosztását.

/A kötelezpéldányok eddigi elosztásából fakadó problémákról és a jelenlegi helyzetről bővebben olvashatunk a Könyvtáros 1977/12. valamint 1978/1. számában, Mohor Jenő cikkében./

Az új rendelkezés óta eltelt két év kísérleti jellegűnek tekinthető. Hogy a kötelezpéldány-szolgáltatás új rendjével milyen tapasztalatokat szereztünk, milyen további feladatok várnak a FSZEK-re, az év folyamán igazgatósági szinten került majd megvitatásra. Az alábbiakban nem a teljesség igényével s természetesen bizonyos szubjektivitással vetem fel a munka során felmerült problémákat.

A./ A szakterületi szempontok szerinti elosztásról

A FSZEK 1978-ig csak az utóválogató könyvtárak között szerepelt, s csupán a Budapest-gyűjtemény részesedett bizonyos helytörténeti vonatkozású nyomdatermékekből. 1968 óta a szociológia országos szakkönyvtára vagyunk, de csak az új elosztási rendszerrel, a biztosított jogkörrel jutott sok fontos kiadványhoz a szociológiai dokumentációs osztály.

Most megkapjuk a humán tudományok, az egyéb társadalomtudományok, a szépirodalom /gyermek- és ifjúsági irodalom/ és a zene szakterületének a nyomdatermékeit. Ezen kívül a Budapest-gyűjtemény részesedik a budapesti vonatkozású sajtótermékekből, s kértük a felnőttnevelés szakirodalmát a 12. sz. kerületi könyvtár részére /a Pataky István Művelődési Központban működik a Budapesti Felnőttnevelési Stúdió./

Az OSZK kötelezpéldány osztályától a központ szerzeményezési és feldolgozó osztályára hetente beérkező kiadványokat a következő módon osztjuk szét:

1. A központi könyvtár részére
a./ a humán tudományokból a filozófia, a lélektan, a történelemtudomány szakterületére tartozó s, a könyvtári-informatikai tárgyú sajtótermékeket,
b./ az egyéb társadalomtudományok /jogtudomány, vallás, politika, szociológia, néprajz, földrajz/ kiadványait.
2. A Budapest-gyűjtemény részére a budapesti vonatkozású nyomdatermékeket.
3. A Zenei Könyvtár számára a zeneműveket, a zenetudomány szakirodalmát, szakfolyóiratait.
4. A létesítendő könyvtárak rak-tára számára
a./ a humán tudományokból a nyelv- és irodalomtudomány területére tartozó műveket,
b./ minden szépirodalmi művet, a gyermek- és ifjúsági irodalom termékeit.
5. A 12-es kerületi könyvtár részére
a./ a humán tudományokból a művészet teljes kiadványtermését, /kivéve néhány speciális budapesti vonatkozású nyomtatványt, mely a Budapest-gyűjteménybe kerül, mint pl. kiállítási katalógusok/
b./ a sport, a játék, a hobby szakterületének irodalmát,
c./ 1980-tól a felnőttnevelés, a pedagógia szakirodalmát /nem biztosított jogkörrel/.
6. A 8-as gyermekkönyvtár az uttörőmozgalommal kapcsolatos kiadványokat kapja meg.

A központi könyvtár és a hálózat közötti szakterületi bontásra /melyet a több szempontból eltérő funkció és gyűjtőkör indokolt/ feltétlenül szükség volt. A gyakorlat azonban sok előre nem látott problémát vet fel. Ezek közül néhány:
- Alapvető szempont, hogy egy-egy szakterület teljes anyaga egy helyen /egy adott könyvtárban/ legyen hozzáférhető. Az eddigi gyakorlatban azonban /bizonyos célszerű szempon-

tokat figyelembe véve/ szétforgácsoltuk pl. a könyvtári-informatikai s a közművelődési sajtótermékeket a központi könyvtár, a hálózat és a HMO között. Függetlenül az adott dokumentum fontosságától, feltétlenül egy helyen /vagy a központi könyvtárban, vagy a létesítendő könyvtárakban, vagy egy adott kerületi könyvtárban/ kellene ezeket gyűjteni. /Fontos módszertani anyagokról, bibliográfiákról, vidéki könyvtárak kiadványairól van szó, melyeknek egy részéről még a könyvtáros kollégák sem szerezhetnek tudomást./

- Nem döntöttük el, hogy hová kerüljön a közművelődés szakirodalmá /pl. együtt legyen-e a könyvtári szakirodalommal vagy a 12-es könyvtár felnőttnevelési gyűjteményébe kerüljön/.

- A társadalomtudományok és humán tudományok területe óriási dokumentum-mennyiséget jelent, s nem is kapcsolódik mindig szorosan a központi könyvtár gyűjtőköréhez /pl. vidéki helytörténeti vagy speciális jogi kiadványok/. Gondolkozni kellene esetleg további szakterületi bontáson /pl. a jogtudomány vagy a néprajz anyagát egy-egy nagy kerületi könyvtár gyűjtse a teljesség igényével/.

- Külön problémát jelent a folyóiratok, periodikák elosztása. Nem határoztuk meg az egyes szakterületekhez kapcsolódó periodikákat, még bizonytalanabb a több helyre besorolható folyóiratok, hetilapok sorsa.

- A Budapest-gyűjteménynek elsőbbségi joga volt és van sok olyan kiadvány esetében, mely a 12-es könyvtárat, a létesítendő könyvtárak raktárát vagy a 8-as gyermekkönyvtárat illetné szakterületileg. /Pl. a Petőfi Irodalmi Múzeum kiadványai, évkönyvek, a Budapesti Uttörőelnökség beszámolóí stb./

- Minden kiadványt /kivételesen kaphatunk csak 2 példányt/ csupán egy kódszám szerint lehet besorolni, de gyakran több könyvtárat is érint ugyanaz a szakterület. Feltétlenül jelezni kellene e sajtótermékek megjelenését az érintett könyvtáraknak, hogy szerzeményezésüknél vegyék ezeket figyelembe. /A könyvesbolti forgalomba nem kerülő, nehezen hozzáférhető dokumentumokról van szó elsősorban, melyeknek megjelenéséről nehezen vagy egyáltalán nem szerezhetnek tudomást./

- A kötelespéldány-szolgáltatás során általános-, közép- és szakközépiskolai tankönyvekhez, egyetemi és főiskolai jegyzetekhez juthatunk. Nincs pontosan eldöntve, milyen szempont szerint, hova kerüljenek. /Kapott pl. általános- és középiskolai tankönyveket a HMO és a 12-es könyvtár; egyetemi és főiskolai jegyzeteket a központi könyvtár, a Budapest-gyűjtemény és a 12-es könyvtár részben a szakterületi bontást, részben a gyakorlati használhatóságot figyelembevéve./

B./ A kötelespéldányok megőrzéséről hozzáférhetőségről

A rendelet értelmében a kötelespéldányokat nyilvántartásba kell venni, az olvasóknak közvetlenül vagy könyvtárközi kölcsönzés útján rendelkezésükre kell bocsátani, s tíz évig meg kell őket őrizni. A rendelet nem tér ki részletesen a részesező könyvtárak feladataira, utal arra, hogy a Kulturális Minisztérium külön intézkedése szerint kell azokat végrehajtani.

A minisztériumtól kaptunk 1977 végén egy rövid tájékoztatót. Ez a tájékoztató azonban sok fontos részkérdésre nem tért, nem is térhetett ki /hiszen ehhez az érdekelt könyvtárak visszajelzései és tapasztalatai is szükségesek/. Szóbeli információnk van pl. arról, hogy csak az ISBN számú dokumentumokat kell megőrizni. Nem tudjuk pontosan, hogy a kapott dokumentumokat milyen tartalmi mélységig vagyunk kötelesek megőrizni, melyek számitanak közülük gyorsan avuló kiadványnak. Könyvként érkezik sok kisnyomtatvány /pl. 2-3 lapos kiállítási katalógus/.

Néhány probléma, mely részben a fentiekből adódik, részben pedig abból, hogy előzetes becslések szerint nem lehetett felmérni az intézkedésből adódó feladatokat:

- A központi könyvtárban pl. a beérkező anyag nagy részét leltárba vesszük, feldolgozzuk. A könyvtár számára "feleslegesnek" tartott anyagot egyelőre egyetlen szekrényben tároljuk, számsorrendben, egyszerű cédulanyilvántartást vezetve róla. Nem eldöntött a feldolgozás módja, gyakorlatilag ez holt anyag, az olvasók nem szerezhetnek róla tudomást.

- Fontos, hogy a hálózatba kerülő dokumentumok pontos holléte bármikor megállapítható legyen. Ehhez azonban nem voltak, nincsenek meg a megfelelő tárgyi és személyi feltételek. A létesítendő könyvtárak raktárába került irodalom gyakorlatilag nem hozzáférhető, csak a tárolása megoldott, nincs feltárva, nem áll az olvasók rendelkezésére. /Nem eldöntött még, melyik nagy kerületi könyvtárunk állományába kerül majd./ A KC csak a 12-es könyvtárnak adott kötelespéldányokat tartja nyilván.

- Külön probléma a folyóiratok, periodikák megőrzése, kardexelése. Az elmúlt években beérkezésük esetleges, bizonytalan volt. Az OSZK kardex-nyilvántartása alapján a teljes folyóirattermést átnézzük, kiegészítjük és 1980-tól a központi könyvtárba érkező példányokat nyilvántartjuk.

Néhány általános problémáról

- Nincsenek megbízható tapasztalataink arról, hogy milyen biztonsággal számíthatunk a "kötelesből" érkező könyvekre, folyóiratokra, kisnyomtatványokra. /A kisnyomtatványokból csak

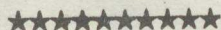
a budapesti nyomdák termékeit - azokat sem maradéktalanul - kapjuk meg. Nagy részük a Budapest-gyűjteménybe, a posztterek pedig a 12-es könyvtárba kerülnek./

- Reklamációra szinte csak elvben van lehetőségünk. Így az elmúlt időszakban nem lehetett a könyvbeszerzésnél, folyóiratrendelésnél /az előbbinél még valamelyest/ komolyan figyelembe venni az elosztás során kapott kiadványokat. /Elvileg hamarabb kellene megkapnunk egy-egy könyvet, mint ahogyan az a könyvesboltba kerül, a gyakorlatban azonban sokszor az Új Könyvek kézbevételekor még nem érkezik be./

- Pontosabban kellene felmérni /az elmúlt két év tapasztalatait ezt már lehetővé teszik/, hogy tulajdonképpen milyen mennyiségű dokumentummal számolhatunk évente, s hogy ez milyen helyiség, raktározási, feldolgozási, személyi stb. feltételek megteremtését teszi szükségessé.

Hangsúlyozni szeretném, hogy a fenti tapasztalatok elsősorban a sajátjaim, de természetesen a központi könyvtár, a HMO, az érintett kerületi könyvtárak illetékeseitől kapott információkat is tartalmazzák. Más nagy könyvtárak gyakorlatáról nincsenek ismereteim.

Szöke Angéla

NYELVISKOLÁN ANGLIÁBAN

Tartsa meg a jó szokását a Kulturális Minisztérium és a FSZEK intézetvezetősége, amiért kitalálták illetve anyagilag lehetővé tették egy kézenfekvő gondolat megvalósulását, hogy ugyanis nyelvet ott kell tanulni, ahol azt beszélik. Ennek érdekében a Kulturális Minisztérium még tavaly kétszer öthetes angol tanfolyamot szervezett a Fészek Klubban, majd betetőzésül megszervezte az angliai nyelviskolán való részvételt.

Az utazás, szállás, nyelviskolai díj együttesen 26.340 forintot tett ki, ennek felét én fizettem, felét a könyvtár, továbbá megkaptam a szükséges négyheti szabadságot is.

A Minisztérium által kiválasztott nyelviskola a Living Language Centre hangzatos nevet viseli és Anglia délkeleti tengerpartján, Folkestone nevű városkában található. Az iskola általában 3 hónapos kurzusokat indít, ha valaki az ugynevezett Cambridge-vizsgára jelentkezik, általában két-három ilyen szemesztert végez el. A külföldről érkezett hallgatókat családoknál helyezik el kosztra-kvartélyra. A mi csoportunk, 26-an egy szállodában lakott az iskolával szemben. Ez igen kényelmes megoldás volt, de megfosztott minket a tanórán kívüli angol beszéd kényszerétől.

Maga a tanítás napi öt-hét órát vett igénybe. Gyakran kaptunk írásbeli házi feladatot is. A kiválóan felszerelt nyelvi laboratóriumokat egyszerűen majdnem 30 fő használhatja, a vételre is beállítható lehallgatón az ember meghallgatja a mondatot, ismétli majd visszajátssza és javítja saját kiejtését. Az órákon is a hangzó szöveg és az élőbeszéd megértését gyakoroltuk, továbbá kiejtési gyakorlatokat végeztünk. Mutatóba egy szép kis mondóka:

Fifths are hard to say
a nimble tongue they need,
and sixths and sevenths and eighthths and

nineths

are very hard indeed.

Ebben a mondókában a th-ról az sz-re való átmenetet gyakorolhatja, aki mindezt ki tudja mondani. Kombinált magánhangzó-mássalhangzó gyakorlat: sews, saws, sauce, sows. Tanultunk továbbá számos közmondást és anglicizmust, sajnos, jóformán alig valami nyelvtant. Mindez azért alakult így, mivel már régebben megindult tanfolyam közepébe csöppentünk be és ez a tanfolyam távozásunk után is tovább tartott. A magyar nyelvvizsga követelményeihez jobban igazodó oktatást azért nem kaptunk, mivel tudunkra adták, hogy mélyen leszállított díjat fizettünk és ennyiért csak a már különben is létező kurzusok valamelyikébe tudtak minket besorolni. A hazai nyelvtanfolyamokkal szemben a tényleges többletet maga az angol tanítási nyelv és a mindennapi élet környezete: rádió, televízió, utca, üzletek, stb. jelentette.

A heti két szabad délutánt és a hétvégeket igyekeztünk jól hasznosítani, részben a környék megismerésével, részben Londonba történő beutazásokkal /1 óra 40 perc vonattal/. Folkestoneban maga a tenger az elsőszámú látnivaló, tiszta időben átlátni Franciaországba. Egy 8-900 éves épület errefelé nem ritkaság, egy ki-mondhatatlan nevű szász hercegnő csontjait őrző helybéli plébániatemplom alapjait például a 9. században rakták le. A szomszédos Dover várát Hódító Vilmos kezdte el építeni /nehogy másnak is kedve támadjon hódítani/, ; a II. világháborúban erős partvédelmi és légharító csapatoknak adott otthont. Folkestone-ból egy óra alatt el lehet jutni Canterburybe, amelynek nemcsak ezeréves székesegyháza idegenforgalmi látványosság, de maga az óváros is olyan fogadóval, ahol még I. Erzsébet szállt meg.

Az uralkodókat körülölelő "személyi kultusz" ma is élő valóság Angliában. Nálunk Mátyás ki-

rály és Kossuth Lajos együttesen nem örvend akkora népszerűségnek, mint itt VIII. Henrik: sokféle árucikket reklámoznak vele, kocsmák viselik a nevét /e tisztesség Nelsonnak és Wellingtonnak is kijutott/. Egy korhű ruhákba öltöztetett, kb. 30 centis baba képében csekély 52 fontért meg is lehet venni Henrik atyót, oldalbordáit illetve gyermekeit darabonként 45 fontért. /Csak megjegyzem, éppen ennyi költőpénzem, mármint 52 fontom volt a négy hétre./ Aki nagyon akarja, szerényebb kivitelben már 15 fontért vehet magának felséget. A jelenlegi királyi család tagjait potom áron be lehet szerezni, képelepon 8-12 pennyért állva, ülve, lovon, trónon, gyalog, diszruhában és civilben is kaphatók.

A nagy londoni muzeumokról már sokan és sokat írtak, a rendelkezésünkre álló rövid délutánokon az óriási gyűjteményeknek csak elenyésző részét tudtuk megnézni. Emlékezetes marad viszont számomra a Hayward Galleryban rendezett kiállítás a XX. század első három évtizedének magyar festészetéből. Ez az anyag ugyanis itthon soha nincsen együtt, a Nemzeti Galériából, a pécsi Janus Pannonius Múzeumból és magángyűjtőktől kérték el. A Nyolcak valamint Kassák és körének művészetét bemutató tárlat elsősorban a fiatal látogatókat vonzotta, pedig borsos, 80 penny-s belépti díjat kellett fizetni.

A kint töltött négy hét alatt igyekeztem néhány könyvtárba is eljutni. Folkestoneban a helyi járási-városi könyvtár a múlt század végén kezdett el működni, 1920 óta szabadpolcos rendszerű. Tiszteletre méltó forgalmat bonyolít le, rendezése viszont már kissé elavult.

A British Museum világhírű könyvtárának élére nemrég került új igazgató. A sajtónak adott nyilatkozata szerint a könyvtár legnagyobb gondja a nyomasztó helyhiány, már évek óta párhuzamosan több helyen dolgozzák fel és tárolják a megállíthatatlanul szaporodó anyagot. London várososa már kijelölte a leendő új épület telkét, a műszaki tervezés is elkészült, az igazgató reméli, hogy a kormány által meghirdetett takarékosági program ellenére a tényleges építkezés is rövidesen megindulhat. Optimista kollegáinknak talán több szerencséje lesz, mint az OSZK és a FSZEK több nemzedéknyi igazgatójának! Ottjártamkor egyébként éppen kódex-kiállítás volt a British Museumban, a könyvtár páratlan gazdagsága lehetővé tette, hogy korok, országok és stílusok szerint mutassák be a miniatúrafestészet és a könyvdiszítés fejlődését.

A modern társadalomtudomány szempontjából az egyik legjelentősebb angol gyűjtemény a London School of Economics and Political Sciences könyvtára. Ezt az intézményt egynapi "iskolakerülés" árán tudtam megtekinteni. A könyvtár

közvetlenül az egyetem mellett, egy erre a célra átalakított épületben talált helyet, célja a diákok és az oktatók ellátása. Külső embernek már a bejutás is elég nehéz, propagandaosztályunkon készült angol névjegyemnek köszönhettem, hogy egyáltalán beengedtek. A be- és kimenetelt egyenruhás ipari őrök vigyázzák, továbbá olyan gépezet, amelybe bele kell rakni az érvényes látogatójegyet, csak ezután nyitja ki a forgókorlátot. Ha már bent van az ember, akkor viszont szabadon hozzáférhet az öt szinten elhelyezett, jóformán teljes állományhoz. Az alapvető kézikönyvek és a betűrendes katalógus a földszinten vannak. Szakkatalógus nincs, ehelyett az 1929 óta folyamatosan kiadott London Bibliography of the Social Sciences tárgyszavai szerint kell kikeresni a szerzőt vagy rendszőt. Ha megvan a szerző vagy rendsző, irány a betűrendes katalógus, hogy a raktári jelzetet ki lehessen írni. Mivel a London Bibliography az évente kiadott pótkötetekkel együtt a 36. kötetnél tart, ez fölöttébb nehézkes módszer. A kézikönyveket nem tekintve az állomány részben a washingtoni kongresszusi könyvtár szakfelosztása szerinti szakrendben, részben a mi rendszerünkéhez hasonló folyószám szerint, szabadpolcokon van elhelyezve. A raktári polcok bárki számára hozzáférhetőek, közvetlenül csatlakoznak az olvasóhelyiségekhez. Könyvtáros még véletlenül sincs sehol, eligazító táblák viszont igen, az olvasók egymásnak segítenek /én is megkezdtem a tájékoztató szolgálatot/. Érmebedobás másolóberendezések, mikrofilm és mikroártya-leolvasók minden szinten találhatóak.

A hatvanas évek közepén épült Canterbury mellett Kent grófság új egyeteme, a könyvtár épületét erre a célra tervezték. Az itteni olvasószolgálat vezetője, Mr. Peter T. Flavell, a könyvtár egyik "alapítója", résztvett a tervezésben és már évekkel az építkezés megkezdése előtt szorgalmasan gyűjtötte és rendszerezte az állományt /mint nálunk a 3-as könyvtár dolgozója/. A könyvtár egyaránt beszerez társadalom- és természettudományi anyagot, mivel az egyetemi oktatás ezt megköveteli. A többszintes épület állományának zöme itt is szabadpolcon található, ugyancsak a kongresszusi könyvtár szakrendszerre alapján a társadalomtudományok a nyugati, a természettudományok a keleti épületszárnyban. A két rész között van a nagy folyóiratolvasó és több könyvolvasó helyiség, egyéni kutatófülke. Az olvasók itt is önállóak, de sokkal több segítséget kapnak a könyvtárosoktól. A Kenti Egyetemi Könyvtár, hála az égnek, ismeri a szakkatalógus intézményét is.

A számomra legérdekesebb könyvtári látványosság a számítógépes kölcsönzés volt. Majdnem a teljes állomány összes adata kódolva, mágnesszalagon van, az olvasók, a kölcsönzés,

az előjegyzések adatai ugyszintén. A kölcsönzést és a visszavételt a kódcedulán keresztül-huzott letapogató ceruza viszi be a gépbe, a könyvkéréseket írógépbillentyűzettel kell betáplálni. A kérés és a válasz azonnal megjelenik a terminál képernyőjén. Ezt a rendszert Flavell kolléga és egy matematikus együttesen dolgozták ki. /A rendszert ismertető cikket az érdeklődők Márfy Istvánnál megtalálhatják./ Ottjártamkor látták el az állomány egy részét a könyvgerincbe fűzött, gyengén mágnesezett szalagokkal. Valamilyen akkor vásárolt berendezés kell hozzá, amely a kijáratnál "csiripel", ha a könyvet nem szabályos kölcsönzés után akarják kivinni. Jószívuén hívtak, menjek vissza néhány hét múlva, mikor a masina már működik, de ezt technikai okokra hivatkozva lemondtam. Ettől a szerkentyűtől függetlenül itt is ipari örök állnak a ki- és bejáratnál, előfordul a "táskavizit" is, és ezen senki nem háborodik fel.

Essék néhány szó az élet egyéb oldalairól is. Minden magyart érdekelnek a külföldi áruk és persze az árak. Hát, nagy a drágaság. Az angolok szidják a Közös Piacot. A divat: ronda. Még hordják a bőráncu, hosszú göncöket, de ezzel van tele minden kiárusítás, utánahajítják a vevőnek. Ami jön, az még rondább, újra az op-art, rövid, szűk, hasított szoknyák, idióta kalapocskák. Olyan áthajtós kockás szoknya, amelyet a Skálában vettem 170 forintért, egy skót üzletben 9 font 85 penny, a méregdrága és elegáns londoni Regent Streeten 38 font. Igaz, volt benne egy nagy biztosítótű. /A font egyébként hivatalos áron kb. 40.- forint, feketén állítólag 70 forint./

Az előkelő Regent Streettől nem messze van a színházi negyed, ahol az iskola szervezésében láttunk egy ál-afrikai revüt, és saját pénzen a

8 éve futó Jézus Krisztus szupersztár című musicalt.

A színházak környékén található a hires-hirhedt Soho negyed, a londoni pornó- és szexüzetek, zugmozik, kínai és indiai vendéglők fertálya. Egy ártalmatlanabbnak tűnő szexüzetbe én is bemerészkedtem, végül is mi baja lehet egy középkorú, külföldi nőnek, akinek ilyesmire még pénze sincs, legföljebb kitessekkelik. Ez azonban nem történt meg, kapitalista üzletből sohasem dobnak ki esetleges vevőjelöltet. A kasszában nyugodtan horgolgotó hölgy rám sem hederített, míg én óvatos távolságból szemléltem az önkiszolgáló polcra kirakott alkalmatlanságokat. A tárgyi választékot a szellemi egészíti ki, a sokféle pornó képeslap mellett dia-kockákat és filmkazettákat is talál az érdeklődő.

Másik ingyenes látványosság a Hyde-parkban fellépő szónokok meghallgatása. Sajnos, csak vasárnap délben kezdenek működni, de érdemes kivárni, már nyelvtanulási szempontból is, mivel a gunyos közbeszólásokkal tarkított, nem éppen BBC kiejtésű szónoklatok megértése komoly erőfeszítést igényel.

A sokszor szidott angol időjárás igazán kegyes volt hozzám. Hőésésben szállt fel a gépünk, napsütésbe érkezünk. Az iskolában valaha tanult Golfáram áldásos hatása szemmel látható: a rétek már februárban is zöldek, nyitlak a krókuszok, nárciszok, mandulafák, kipattantak a rügyek. Az időjárás, legalábbis a tengerparton, hatóránként változott, gyorsabban, mint az árapály, így az eső sem szomorított el minket. Szép emlékem maradt a korareggeli sétákról, apály idején a tengerparton, szikrázó, éles napsütésben. Az itt gyűjtött lyukas kavicsokat nyakláncra fűzve szeretettel őrzöm, mint kései diákkorom tárgyi emlékét.

Hiripi Lajosné

**Ugye már Ön is bosszankodott,
ha nem kapott
RAKÉTA-t?**

Régóta gyűjti a Rakétát, de hiányzik egy példánya!? Szeretné újra elolvasni kedvenc novelláját, de nem óhajtja átlapozni mind a hat évfolyamot!? Minden problémáját megoldják a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 1. sz. kerületi könyvtárában (Budapest V. ker., Vadász u. 42., telefon 327-392), ahol nemcsak speciális Rakéta katalógust készitettek, hanem a regényújság egyes számait is kölcsönzik.

RAKÉTA. 1980. április 29.

BUDAPEST SZOCIALISTA FEJLŐDÉSE. KIÁLLÍTÁS A KÖZPONTI KÖNYVTÁRBAN

Fővárosunk felszabadulásának harmincötödik évfordulójára készített kiállításunk esztétikai összhatása megfelel az átlagosnak, anyaga gazdag, bár az effajta gazdagságra szokták azt mondani, hogy kevesebb - több lett volna.

E kiállítások nem olyan alkotások amelyek bevonulnak a történelembe /mégcsak könyvtárunk történetébe sem/: jobb lenne róluk talán előzetes, figyelemfelkeltő propaganda mondatokat írni és nem utólag bírálni, méltatni őket.

Számomra homályban maradt a kiállítás koncepciója, nem derül ki egyértelműen, hogy mit akarunk:

- fővárosunk harmincöt éves fejlődését bemutatni,
- vagy megemlékezni a felszabadulásról és az első évekről,
- vagy éppen megmutatni, hogy gazdag gyűjteményünkben mi minden található a felszabadulásról és Budapestről?

A "B" gyűjtemény gazdag kép- és kisnyomtatvány gyűjteménye mellett /vagy éppen ellenére?!/: a kerületenkénti táblákon nem egyszer esetlegesen választott fotók illusztrálják a város fejlődését.

A táblák tematikusak - a vitrinek eklektiku-

sak. /Vitrineinkkel amúgy is bajom van, mert: "kevesebb - több lenne."/

A kiállítás igyekszik bemutatni a főváros történetét, fejlődését feltáró kiadványokat. De pl. a kiállítás címadó bibliográfia /a három kötetes "Budapest szocialista fejlődése"/ nem szerepel, de nem találjuk meg a hétköztetes bibliográfiáinknak mégcsak borítóját sem, vagy a Budapest lexikont - és sorolhatnám. A kerületek történetét bemutató kiadványok /Józsefvárosi lexikon, Ferencvárosi szél stb./ vagy nem találhatóak, vagy a legeldugottabb vitrinben árválkodnak.

A tárlókban elhelyezett plakátok és kisnyomtatványok éppen sokaságuk miatt nem elég figyelemfelkeltők.

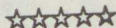
Harmincöt évünk gazdag prózai és lírai termése alig-alig jelenik meg. A sort lehetne folytatni.

Mert általában végignézem kiállításainkat, óhajként leírom:

Tán jobb lenne a szokásos mennyiség egynegyedét kihelyezni, de jobban végiggondolva, szigorúbban szerkesztve.

Lehet, hogy túl komolyan vettem tudósítói feladatomat?

- maruszkai -

"KEDVES OLVASÓNK"

avagy: hogyan toborozunk, hogyan hívjunk vissza, hogyan tartsunk meg olvasót?

I. rész

Az Olvasó nem "van", nem "adódik", az Olvasóért meg kell küzdeni. Az Olvasót el kell "csábítani", meg kell győzni, be kell csalogatni a könyvtárba, fel kell hívni a figyelmét az ott található olvasnivalóra, esetleg az egyéb szolgáltatásokra. Ezzel el is érkeztem mondanom egyik lényegéhez: a könyvtár szolgáltatás. Olyan szolgáltatás, amelyet minimális térítési díj ellenében maximális színvonalon kell(ene) nyújtanunk, amelyre fel kell hívunk a figyelmet, azaz, közkeletű szóval élve: reklámozunk kell, mert - átalakítva a régi mondást: jó könyvnek is kell cégér. Az alábbiakban néhány ilyen "cégért", olvasó - toborzó nyomtatványt, visszahívót, felszólítót szeretnék bemutatni, ismertetni. A sort a gyermekkönyvtárak lapjaival kezdeném. Egyrészt azért, mert ezekből készítjük a legtöbbet, másrészt, mert ezeket tartom fontosabbnak. Az olvasóvá válást, az olvasói létet nem lehet elég korán elkezdni.

II. rész

A /leendő/ olvasót megszólítjuk, eképpen: Kedves Pajtás!, Kedves Olvasónk!, vagy csak egyszerűen: Pajtás!, esetleg meg sem szólítjuk, hanem rögvést a tárgyra térünk: "Te is hozd vissza...", "Elfelejtetted visszahozni..." stb.

A felszólító, visszahívó stb. lapokkal információt közlünk, lényeges információt. Azaz, minél kevesebb szóval minél többet kell elmondanunk, anélkül, hogy ez az udvariasság "elemi" szabályainak rovására menne. Példák: "Amikor a könyvtárba beiratkoztál, vállaltad, hogy a kölcsönzött könyveket határidőre visszahozod. Sajnos..." és így tovább, és így tovább. A közszemlére bocsátott idézetnek csak egy hibája van, nem oda való ahová tették. Egy olyan beszélgetésben, amelyet egy könyvtári dolgozó folytat egy "késedelmes" olvasóval, el tudnám képzelni. Amúgy jóindulatu, csak több energiát és

nyomdafestéket vet latba a cél érdekében amennyi feltétlenül szükséges. Itt máris jelentkezik egy új fogalmi kapcsolat, a "szükséges és elégséges" sokszor és sokhelyütt hangoztatott varázsigéje. Lassan már közhelyszámba megy, de mégis el kell mondani, hogy a serdülőfélben lévő ifjuság NEM igényli a felesleges szöböséget, a józan értelemmel azonnal felfogható helyett a magyarázkodást. Tudomásul kell vennünk, hogy az a nemzedék, amelyik most válik olvasóvá, semmivel sem rendelkezik alacsonyabb intelligencia - hányadossal, mint a miénk, pedig mi fogalmazzuk a fentebb említett nyomtatványokat. Ugyanakkor, csak dicsérőleg említhetem az alábbi, a 32. számú kerületi könyvtár részére készített, könyvtárlátogatásra buzdító nyomtatvány szövegét: "Kedves Pajtás! Gyere el és nézz körül könyvtárunkban, szeretettel várunk!" A folytatás hasonlóan jó, tárgyilagos, udvarias, szíves szóval invitál.

Az eddigiekből - gondolom - kiderült már, hogy írásomban "kapcsolatteremtő" kiadványaink tartalmi részét vizsgálom elsődlegesen. A külső kép, hogy milyen képi, vizuális ötlettel csinálunk kedvet az olvasáshoz, vagy éppen a könyvek visszahozatalához, egy másik cikk témája lesz.

Most következze újra egy elrettentő példa a felesleges szavak erdejére: "Kedves Édesanya, Édesapa! A fiatal szülőknek sok gondot jelent, amikor gyermekük már minden otthoni mesés-könyvet ismer." Miért kell közölni azt, amit a címzett ugyanis tud? A felhívás, a reklám

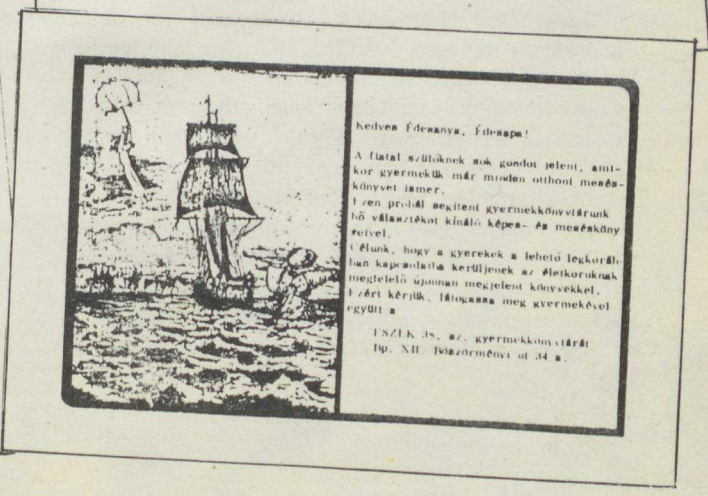
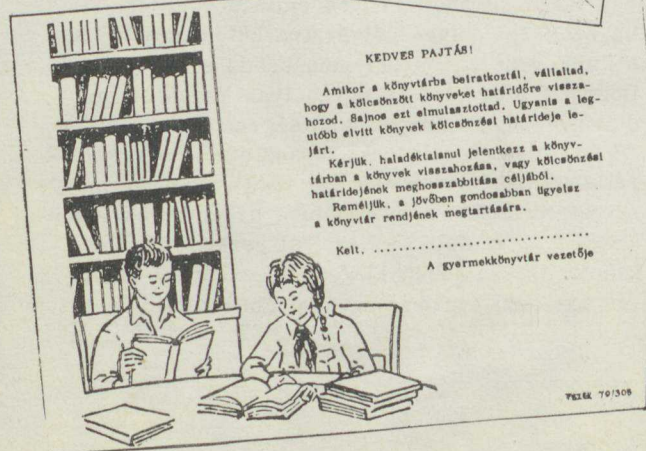
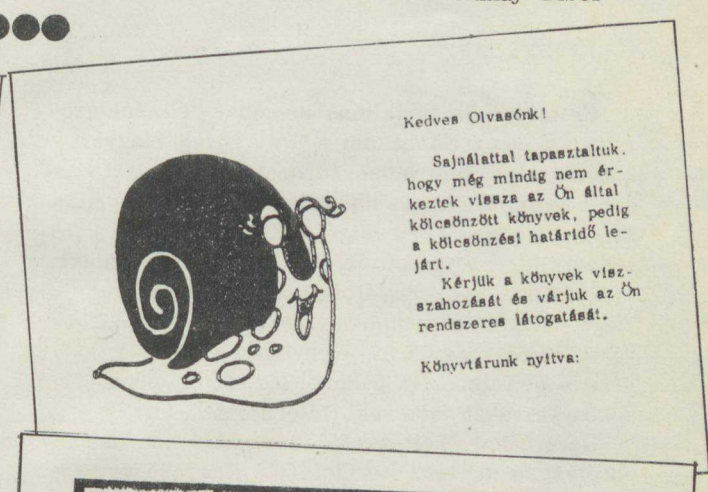
olyan műfaj, melynek alapvető sajátosságai közé tartozik a figyelemfelkeltés és a jobb híján "blickfangos" címkével való ellátottság.

Ellenpélda: "Kedves Olvasónk! Sajnáljuk, hogy az utóbbi időben nem látogatta könyvtárunkat. Változatlan barátsággal és készséggel állunk rendelkezésére. Szeretnénk, ha munkájában, művelődésében, kulturált szórakozásában és aktív pihenésében könyvtárunkkal segítségére lehetnénk. Látogatását tisztelettel várjuk." Szóval, valahogy így kellene. Legalább is szerintem. Végezetül néhány szó édes anyanyelvünk védelmében: "Várunk, gyere olvasni, és ha a REJTVÉNYT megfejted, részt vehetsz a jutalomSOROLÁSON". Csak mellékesen jegyzem meg, hogy az említett példamondatot a címlapján viselő füzetkéből NEM derül ki, mikor és hol lesz ama bizonyos jutalomSOROLÁS, s főleg mit lehet rajta nyerni? Tessék nekem megmondani, ki az a magára valamit is adó ifju olvasó, aki résztvesz egy olyan sorsoláson, amelynek sem az idejét, sem a nyereségét nem tudja?

Most már valóban a befejezés következik: - elsősorban a gyermekkönyvtári nyomtatvány - a szerkesztők és sokszorosítók figyelmébe - a könyvtárba járást most kezdő nemzedék most kezdi a helyesen írást is, azaz, csak kezdené. Tudom fáradtságos munka ékezeteket bejelölni egy gépelt szövegbe, de megéri.

Jobbitó szándéku zsörtölődéseimet ezzel be is fejezem.

Aknay Tibor

EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR ÉS A FŐVÁROSI EGÉSZSÉGNEVELÉSI

KÖZPONT KÖZÖTT

A Fővárosi Egészségnevelési Központ közművelődési tevékenységének kiszélesítése érdekében felveszi a folyamatos munkakapcsolatot a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárral. Az együttműködés keretében a főváros kerületi fiókkönyvtáraiban egészségnevelési klubfoglalkozásokra és kerekasztal beszélgetésekre kerül sor.

Az Egészségnevelési Központ biztosítja a foglalkozások forgatókönyveit, és a különféle módszertani anyagokat, filmeket, diafilmeket, a kerületi egészségnevelők útján pedig orvos, gyógyszerész vagy egyéb képesítésű szakembereket. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár munkatársai szervezési munkájukkal biztosítják a látogatottságot, valamint az előadók szokásos tiszteletdíját.

A munkakapcsolat folyamán a koordinációt a Fővárosi Egészségnevelési Központ két munkatársa Bényei Klára módszertani főelőadó és Seres József tömegkommunikációs főelőadó végzi. /Tel: 403-345/. A gyakorlati lebonyolítás a kerületi egészségnevelők feladata.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár részéről a koordinációs partnerek Szabó Jánosné módszertani osztályvezető és Sándor Ottóné módszertani csoportvezető.

A munkakapcsolat folyamán szükségesnek tartjuk mindkét fél részéről a folyamatos tájékoztatást.

Közös programjainkat az alábbi témacsoportokban tervezzük:

1. "Közülünk minden tizedik ..."

/Korunk betegsége a szívinfarktus/

2. "Pénzen vett betegség..."

/A káros szenvedélyekről és szokásokról - dohányzás
- alkoholizmus
- túlzott gyógyszerfogyasztás/

3. "Áldás, vagy átok?"

/A szexuális élet problémáiról/

4. "Egyn - család - társadalom"

/A család funkciója napjainkban/

5. "Hobby és egészség"

/A szabadidő egészséges felhasználása/

6. "Szépségünk titkai"

/A személyi higiéné és a testápolás/

7. "Okosan, korszerűen"

/A helyes táplálkozásról./

Budapest, 1980. április 9.

Kiss Jenő
főigazgató

Dr. Bágyoni Attila
igazgató főorvos

KÖNYVTÁRUNK LEVELESLÁDÁJÁBÓL

KÖSZÖNJÜK!

Kellemes és tartalmas szombat délutáni szórakozást szerzett nekem a TV "Hires magyar könyvtárak" című műsorsorozatával. Érdeklődéssel néztem a felbecsülhetetlen értékű könyvritkaságokat, a gyönyörű iniciálékat, a művészi kőtéseket. Tervbe is vettem egy zirci, sárospataki kirándulást, muzeumlátogatással egybekötve. Mert valljuk be őszintén ezek a gyönyörű könyveket rejtő könyvtárak - egynémely kutatót kivéve - csak szemet gyönyörködtető látványosságok e könyvtárakat felkereső látogatóknak.

Ha írókkal, költőkkel, könyvekkel szorosabb barátságba akarunk kerülni, a kölcsönkönyvtárakat keressük fel, itt Budapesten a 75 éves Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárat. Itt nem találunk bibliofilek szívét megdobogtató gyönyörű könyveket, könyvritkaságokat, sok könyv igencsak megviselt állapotban van, - legtöbbször ezeket a könyveket érdemes a polcokról kiválogatni, hiszen kopottságukkal bizonyítják, hogy már nagyon sok olvasónál arattak sikert, sokat forgatták lapjaikat - a legtöbb könyvtárhelyiség sem a legkényelmesebb, s ezeket a nehézségeket pró-

bálják ellensúlyozni, - legtöbbször sikerrel - figyelmességükkel, kedvességükkel, türelmükkel a könyvtári dolgozók.

Jelen sorok írója úgy érzi, nagy szüksége volt a türelemre. Hogy hiányos műveltségemet pótoljam, tervszerűen összeállított címjegyzékkel jártam a könyvtárba, s bizony néha sok időbe telt, míg a kívánt könyveket össze tudtuk szedni. Soha ezért neheztelést, türelmetlenséget nem tapasztaltam, mindig szívesen, barátságosan foglalkoztak velem. Ma már talán szabad azt mondanom, hogy megengedhetem magamnak, hogy "csemegézzek" a könyvespolcokon, kikeressek egy-egy ujdonságot, vagy újra hazavigyek egy régen olvasott kedves emlékü könyvet. De ha néha, pl. olvasópályázatra különleges kívánságaim vannak, /a pályamunkához szükséges bibliográfia stb./ ma is ugyanolyan kedvességgel, szívélyességgel jönnek segítségemre.

Azt hiszem mindenki tapasztalta, hogy kulturális intézményekben, főleg könyvtárakban, mennyivel rendesebb, kulturáltabb az emberek viselkedése. A zsufolt közlekedési eszközökön, munkahelyen, családban ideges, ingerlékeny emberek ide nem viszik magukkal gondjaikat, de azt

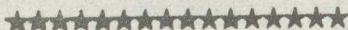
hiszem viselkedésüket nagyban befolyásolja a könyvtári dolgozók iránti tisztelet is.

Mert ezt a tiszteletet a könyvtárosok a legnagyobb mértékben megérdemlik. Aki látta a gyermekkönyvtárban hogyan tanítják meg a kicsiket a könyv szeretetére, látta milyen sok figyelemmel foglalkoznak a diákokkal, hogy a tanulmányaikhoz szükséges irodalmat megkaphassák, az megérti, hogy ezt a munkát csak lélekkel és szeretettel, a könyv és az emberek szeretetével lehet végezni. A jó könyvtáros - aki majd minden olvasónak tudja milyen könyveket ajánljon, /de ugyanakkor okosan, tapintatosan igyekszik formálni ízlését/, aki nem csak kiadja és visszaveszi a könyveket, nemcsak adminisztrál, hanem ha módja van rá, pár szóval érdeklődik ol-

vasója könyvélményéről, felhívja figyelmét olyan könyvre, "amit el kell olvasni"- nem alkalmazzott, hanem kerületében a pedagógusokkal és a művelődési ház vezetőjével együtt a kultura él munkása.

Köszöntjük a 75 éves Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárat és megkülönböztetett tisztelettel köszöntjük a könyvtár dolgozóit. Köszönjük nekik, figyelmességüket, kedvességüket, nevelő munkájukat, s kérjük továbbra is tegyenek meg mindent azért, hogy hazánk valóban "az olvasó nép országa" legyen.

Uj István
a pestimrei 24/1 sz.
könyvtár régi olvasója

Levelemben hálámat szeretném kifejezni egyik dolgozójuk, Bárczi Andrásné iránt, aki 25/2-es kölcsönzőjükben a kispesti Mária utcai székházban dolgozik.

Példás, odaadó munkája többi dolgozójuk előtt is mintaképpül szolgálhat. Az olvasók iránti végtelen türelme és segítségnyújtása legnagyobb elismerésünket váltja ki, azért irtam többes számban mivel meggyőződése és tudomásom van róla, hogy nem kivételes személyekkel, hanem minden olvasóval ilyen. A környékünk iskolásai, dolgozói és nyugdíjasai is szívükbe zár-

ták. Legnagyobb önfeláldozással segít bárkin, idejét, erejét nem kímélve, számomra is hihetetlen értékes segítséget jelent az ő közreműködése.

Kérem, hogy elismerésem és hálám jeléül fogadják köszönő soraimat.

Csatlós Zoltán
műszerész
1196. Budapest, Nagy S.
149.

Budapest, 1980. febr. 22.

HOGYAN KÉSZÜL EGY GYERMEKBIBLIOGRÁFIA ?

A gyermekek, illetve a gyermekkönyvtárosok számára bibliográfia a FSZEK-en belül két műhelyben készül: a bibliográfiai osztályon és a gyermekkönyvtárakban /ilyen esetben gondozza a hálózati és módszertani osztály/.

A bibliográfiai osztályon jelenleg nincs olyan szakember, aki kifejezetten ilyen típusu bibliográfiák összeállításával foglalkozna: átfogóan ismerné a gyermekirodalmat, a gyermekkönyvtárak használóit, a felmerülő igényeket. Ez a tény az itt készülő kevés gyermekbibliográfia használhatóságának gyakran szab határokat. Ugyanakkor a gyermekkönyvtárakban, s főként a nagy könyvtárak gyermekrészlegeiben a tájékoztatási tevékenységnek - éppen az ott jelentkező használói igények /gyerekek, iskolák, utöröszervezet stb./ ismeretében - ki kell terjednie az állomány mélyebb feltárására. Ez készíti e könyvtárakat különkatalogusok szer-

kesztésére, s ajánló bibliográfiák összeállítására is. Igy szakmaszeretettől, rengeteg munkaidőn tuli munkával a könyvtárak szempontjából használhatóbb alkotás jön létre. Mivel azonban a gyermekkönyvtárosok többségének nincs bibliográfusi gyakorlata becsusznak olyan pontatlanságok és tévedések, melyek a bibliográfiáknak - mint kiadványnak - az értékét csökkentik.

Hogyan lehetne hatékonyabbá tenni és fejleszteni a fenti két műhelyben folyó bibliográfiai tevékenységet ?

Elsősorban együttműködéssel: az egyes osztályok /főként a bibliográfiai osztály/ és a gyermekkönyvtárak között. Azzal ha a bibliográfiai osztály menedzselné, esetleg szakmailag lektorálná is a gyermekkönyvtárakban összeállított bibliográfiákat.

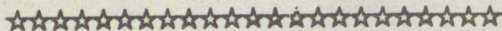
Ezeknek a problémáknak végiggondolására azért került sor, mert egy új kiadványunk ismét fel-

vetette őket. S elkerülésükre a jövőben lehetőség nyílna, ha az említett együttműködés a gyakorlatban megvalósulna. Mindemellett foglalkozni kellene a megjelenő gyermekbibliográfiák /pl. a megyeiek/ rendszeres kiadványcseréjének a megszervezésével.

A Nemzetközi Gyermekekév alkalmából a Budapesti Úttörőelnökséggel közös kiadásban, a hálózati és módszertani osztály gondozásában készült egy gyermekbibliográfia "Ki népei vagytok?" címmel. Összeállítója három gyermekkönyvtáros: a 3-as könyvtár gyermekrészelgének munkatársai.

Az eddigi gyakorlathoz hasonlóan felkértük egyik gyermekkönyvtárosunkat ismertesse a Könyvtári Híradóban az új kiadványt. Miután a recenzens - aki írásában e téren "laikusnak" mondja magát a kiadvány tárgyi tévedéseit felsorolva végső következtetésként a bibliográfia használhatóságát vonja kétségbe, felkértük Szász Ilonát is, aki gyermekkönyvtárosként maga is több bibliográfia összeállítója, s aki részt vett a KMK bibliográfiai szaktanfolyamán, írja meg véleményét is a kiadványról. A következőkben a két vélemény egymás után olvasható.

Bánhegyi Gyuláné

NEM MIND BIBLIOGRÁFIA, AMIT ANNAK SZÁNTAK

/ Vélemény a „ Ki népei vagytok ? ” című bibliográfiáról. /

Hálátlan feladat egy terjedelmes, sok munkát, kitartást, szorgalmat igénylő munkáról kimondani, hogy kár volt a fáradságért /?/, mert a létrehozott mű rossz. Ezt az "ítéletet" laikus, de gyakorló gyermekkönyvtárosként állítom, s a későbbiekben bizonyítani szeretném. Laikus mivoltomnak előnye és hátránya is van. Hátránya, hogy viszonylag kevés szakmába vágó bibliográfiát ismerek, és a jelen cikk megírásáig a bibliográfiakészítés szabályait sem ismertem. Az előnyök -ugy érzem- ebből a hátrányból fakadnak, hogy a bibliográfiát rendeltetésének megfelelően tudtam megközelíteni: mint esetleges használó.

Bár laikusként kérték véleményemet -amin igen csak elcsodálkoztam-, úgy éreztem ez nem jogosít fel arra, hogy minden szakmai -bibliográfiai- tájékozódás nélkül kezdjek munkához.

Ezért:

- szakmai tanácsot kértem több éves gyakorlat rendelkező, képzett kollégáimtól,
- tanulmányoztam az ELTE könyvtárnak egyik jegyzetét /Szentmihályi János: Bibliográfia. I. 1976, Tankönyvkiadó./ . Ebben a jegyzetben találtam meg /29.1.10 rész/ a "Bibliográfiák elemzésének módszertana" c. fejezetet, amelyet írásom logikai iránymutatójának tekintek. /Ez a fejezetkiemelés Kóhalmi Béla egyetemi jegyzetéből való./

Mivel egy 246 oldalas bibliográfia érdemi elemzése több hónapi munkát venne igénybe, amelynek elvégzése nem állt módomban, így előre szeretném leszögezni, véleményem a szerkezet és a használhatóság, ebből adódóan a terminológiai és tartalmi tévedések bírálatára terjed ki.

- 1./ "A bibliográfiák előszavát mindig el kell olvasni" /id.mű/ Elolvastam. A bibliográfia elsősorban gyermekeknek készült, ez további vizsgálódásaim meghatározó szempontja volt.

- a./ Meglepődve tapasztaltam, hogy ez a bibliográfia tulajdonképpen két - "A világ gyermekszervezeteiről és népi gyermekkulturájáról" - egymással nehezen rokonítható, sőt egymástól időben, jellegében teljesen eltérő anyagot tartalmaz. Az előszóból azonban nem derül ki, hogy mi indokolta a két téma kiválasztását, ill. párosításukat. Ezzel szemben az előszó hemzseg a funkciótlan idézetektől, és az ezekhez felemelkedni kívánó fennkölt, összekötő mondatoktól, hogy csak a számomra legkedvesebbet idézzem: "... , a népművészet leginkább leheli egy nép belső világát." /5. l./
 - b./ Az előszóból megtudható, hogy az anyaggyűjtést mikor zárták le, viszont nem derül ki, hogy volt-e előzménye, vagyis milyen helyet foglal el a bibliográfiák rendszerében.
 - c./ Az előszó felsorolja általában a forrásműveket, ill. külön fejezetben megadja azok címeirását. Az idő rövidsége miatt azonban, nem tudtam meggyőződni arról, hogy a két témába vágó alapvető, potenciális /és hozzáférhető/ forrásokat számbavették-e.
- 2./ A források megbízhatóságát a pontos címeírás biztosítja. A "II. Népi gyermekkultura; Népköltészet" c. fejezetében próbaképpen visszakerestük /terminológiai problémák miatt. ld. később/ a 269. és 270. bibliográfiai tételt, amelyek címeírása hibásnak bizonyult. "269, Örölő.= Skandináv költők... stb.", amely helyesen: Örölő. = ... stb. ill. "270. A Rig vers. = Ua... stb.", amely helyesen: A Ríg-vers. = ... stb. Megtalálható: Skandináv költők antológiája. Bp. 1967. 42. és 45. l.
- A "Lemezok" c. részben a hangzó anyagok leírásánál nem vették figyelembe a legalapvetőbb címeírási követelményt, a következtességet /nem egységes a leírásokban a rendszó megválasztása/.

3./ A bibliográfia szerkezete és tartalma koncepciótlan, ebből adódóan esetleges. Használata nem csak gyermekek, hanem a nekik segíteni akaró felnőtteknek /nekem/ is nehézkes. A koncepciótlanság egyrészt a két össze nem illő téma együttes tárgyalásából adódik, másrészt a második téma, "Népi gyermekkultúra" vitatható terminológiájából, és az azon belüli szervesen csoportképzésből. Az előszó nem indokolja, hogy a népi gyermekkultúrának miért ezekkel a részeivel foglalkozik, hogy más, hasonlóan fontos vagy jellegzetes részrel /mesék, tárgyi kultúra/ miért maradtak ki az anyagból. A gyakorlati céllal indokolt költés és /vagy szöveges tételek különválasztása, de azonos terminológiával /népdalok, gyermekdalok/ való jelölése zavaróan hat.

4./ A mutatókról

Egy bibliográfia értékét nagy mértékben emelheti a hozzátartozó jó kiegészítő apparátus. A bibliográfiának ezt a részét csak szurópróbaszerűen vizsgálhattam meg, és a következő korrigálni valókat találtam:

- a./ A "Népdalok" mutatójában a téma és a műfaj megjelölések egyaránt, keverten szerepelnek. Célszerűbb lett volna a témákat kibontani, hiszen pl. a mondókákban belül különböző témák is egymás mellé kerülhet/nek.
- b./ Nem minden bibliográfiai tételt dolgoznak fel a "Népdalok" mutatójában, pedig van megfelelő témacsoportjuk. Pl. a köszöntők közül kimaradt a 189. és 190. tétel /Tavaszköszöntők, Ünnepköszöntők/ amely -már csak a címéből következően is- ide sorolható.
- c./ A "Népdalok" mutató "Hős mesék, eposzok" csoport tételeit visszakerestem, mert "A bibliográfiában előforduló fogalmak, kifejezések magyarázata" c. részben /206. l./ "... nagy terjedelmű elbeszélő költemény"-ként határozzák meg az eposzt. Az eposz nem elbeszélő költemény! /ld. Világirodalmi lexikon. 2. köt. CAM-E. Bp. 1972. 1029 l. és 1179 l./ A téves műfaji meghatározás után kíváncsi voltam, vajon milyen műveket sorolnak ide. Nem eposzokat, sem nem hősi meséket, hanem -véleményem szerint -hősénekeket. /ld. Világirodalmi lexikon, "hősénekek" címszó./
- d./ A "Népdalok" mutatójának "Mondókák" részéből kimaradt pl. a 616. tétel /Ludmarasztaló/. A forrásmunkában /Sámándobok, szójatok! Bp. 1973./ ez mint "mondókává súlylyedt ráolvasás" szerepel /385. l./ Biztonság kedvéért megnéztem a "Babonák, ráolvasó énekek" mutatóbeli címszónál is, de ott sem található meg. Mindez különösen furcsának tűnik, hiszen a forrásmunka ugyanez oldaláról idézik "A bibliográfiában előforduló fogalmak, kifejezések magyarázata" c. rész-

ben a harngi madár meghatározását is. A madár neve a bibliográfiában kizárólag a magyarázatok között szerepel. Az egyértelműen mechanikus kigyűjtés számlájára írható, hogy az un. magyarázat bár szöveghű, de összefüggéseiből kiragadott, félrevezető információt közöl: "meghatározatlan költőzomádár, amely kb. májustól szeptemberig él Dél-Szahalínon." /207. l./ A forrásmunkában ez nem azt jelenti, hogy a madár ornitológiailag besorolatlan lenne, hanem csak annyit, hogy a vers a madár tulajdonságaira nem utal.

- e./ Az anyagon belüli besorolás szempontjait látóhatólag a szerzők előtt is tisztázatlanok maradtak. Ezért egyes tételeket eltérő számozással különböző fejezetekben szerepeltetnek. Ilyen pl. az előző pontban említett "Ludmarasztaló": 616 tétel /Népköltészet/, 1076. tétel /Népszokások/. Közülük csak az 1076. tételhez kapcsolódik a jegyzetanyag. A mutatókban is csak ez a tétel szerepel, mind a "Népdalok", mind a "Népszokások" között. Külön szép, hogy ez a -a szerzők saját terminológiájával élve- "jó idő-kérő" mondóka a mutatókban mint esőkérő szerepel.
- f./ A mutatók "Népek" fejezetében népként tűntek fel annál kisebb etnikai csoportokat /bajor, csángó, szász, székely/. Ennek ellentétként több népet összefoglaló terminust is népként kezel /délsláv/.
- 5./ "A bibliográfiában a gyermekszervezeteknél előforduló nevek, rövidítések magyarázata" c. részben a következő pontatlanságokat találtam:
- a./ "CIMEA" címszónál nem tüntetik fel, hogy ez egy ENSZ-szervezet.
- b./ Következetlen a külföldi ifjúsági szervezetek elnevezésének magyarázatában: az eredeti nevet csak az angol /és francia/ szervezet esetében közli fordításban is.
- 6./ "A bibliográfiában előforduló fogalmak, kifejezések magyarázata" c. rész néhány fellelt hibáját már az előzőekben érintettem.
- 7./ Bár könyvtárosnak laikus vagyok, a nyelvészet területén azonban -magyar szakos lévén- rendelkezem némi szakismerettel, így a "Népek-nyelvek" c. részben tömegével előforduló hibák érzékenyen érintettek. Ennek fő oka, hogy maguk a hibák általában nem a forrásanyag pontatlanságának, hanem a mechanikus, nem értelemszerű másolásnak következményei. A Magyar értelmező kéziszótár kettős szófajú szavak, népnevek esetén először a melléknévi alak magyarázatát közli, a bibliográfia készítői azonban ezt a jelentéskört főnévi értelemben használt népnevekre vonatkoztatták. Ebből a következő képtelenségek adódtak:
- "osztrák: zömében Ausztria területén lakó német nyelvű nép."

"német: tömegében Németországban élő, germán nyelvű nép."
 "germán: az indoeurópai nyelvcsalád egyik ágát alkotó, tömegében Közép- és Északnyugat-Európában élő vagy onnan származó népek csoportja."

/A fentiek analóglájára bizonyára vannak népcsaládok is, pl. a baráti és a testvéri népek családja, melynek különböző nyelvek a tagjai./
 Bár a Magyar értelmező kéziszótár anyaga összességében jónak mondható, egyes, szórványos tévedéseit a szerzők kritikátlanul átveszik. Pl. "indián:...nyelvtanilag száznál több nyelvcsalád között megosztó, mongoloid jellegű nép". /kiemelés tőlem/

A szerzők helyeseltető módon címszavalk közé értelemszerűen felvették a "rassz" terminust is, ennek magyarázata azonban kevesebb mint elégtelen: "rassz: emberfajta". Az "emberfajtaikat" tételesen nem sorolják fel, és közülük csak a szerzők által negroidnak ill. mongoloidnak nevezetteket említi meg. Az elnevezések közül különösen a "mongoloid" félrevezető. Igaz, hogy az 1972-ben kiadott Magyar értelmező kéziszótárban még mongoloid szerepel, jelölve egyaránt a rasszot és a "fejlődési zavaron alapuló gyengeelméjűséget" /Bakos Ferenc: Idegen szavak és kifejezések szótára. Bp. 1973./, de Bakos Ferenc idézett könyvében egy évvel később már megnevezésében is elkülöníti a rasszot a betegségtől /mongolid-mongolizmus/. Sőt, a mongoloid elnevezés értelmezésekor a második jelentés elé /mongolizmusban szenvedő/ kiteszi a régies stilusminősítést is. Így pl. a "kirgiz:...Mongoloid nép." különösen bántóan hangzik.

Ebben a részben a következő tárgyi tévedések találhatók:

- az ajnók Kelet-Szibériában nem őshonosak, még a Révay lexikon szerint sem! A japánok Honshu szigetéről Szahallnra és a Kurili-szi-

getcsoportra szorították ki őket, de az ázsiai kontinensen számottevő csoportjalk soha nem telepedtek meg. /Egyéb források: Uj Magyar Lexikon, Vízimadarak népe c. antológia "ajnók" címszó./

- "Arábiában" azaz az Arab-félszigeten Szaud-Arábián és az Arab Emírségeken kívül még a két Jemen, Omán stb. is található.
- A breton nyelv nem csak részben kelta eredetű.
- A burjátok főleg az Azerbajdzsán SzSzK-tól mintegy ezer km-re, a Burját-Mongol Autonóm Területen fordulnak elő.
- Az ukrán és a belorusz nem orosz népek.
- Etiópia Kelet-Afrikában található.
- Wales nem Nyugat-Angliában, hanem Angliától nyugatra található.

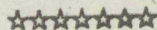
8./ Általános kifogások:

- az idézések módja az egész műben pontatlan. Változatok: kiteszik az idézőjelet, de nem adják meg sem a szerzőt, sem az idézett művet; közlik a szerző nevét, de nem adják meg, hogy mely művéből idéznek.
- A magyarázatok gyermekek számára nem mindig közérthetőek. Pl. a vietnámi nyelv esetében közli, hogy izoláló nyelv, de ezt a kifejezést sehol sem magyarázza meg.
- az anyag mennyisége nem jogosít fel az országokénti tagolásra, pl. "Népszokások" fejezet hat ország, Kanada, Laosz, Mauritius, Nepál, stb. csak egy adattal szerepel.

Mindezek után remélem meggyőzően hangzik állításom, hogy ez a bibliográfia rossz. Ha egy szórványos elemzés ennyi hibát mutat ki, vajon egy szakember beható vizsgálata még mennyi mindent mutathatna ki?

Szánom a szerzőket, hogy sok munkájuk kevésbé értékelhető, bár azt hiszem, hogy ez a mű így megjelentetett, azért nem kizárólag ők a felelősök.

F. Csóri Ágnes

A KI NÉPEI VAGYTOK? C. BIBLIOGRÁFIA ELEMZÉSE

A gyermekkönyvtári bibliográfiák sorában egy alapvető hiányt betöltő munkának örülhetünk a Friedrichné - Kötélné - Godányiné által összeállított "Ki népei vagytok?" c. bibliográfia megjelenésekor. A bibliográfia elemzése kapcsán szeretném e tevékenység problémáit, helyzetét is érinteni.

Az igény.

A bibliográfia témája legáltalánosabb megfogalmazásban: a gyermekek élete különböző országokban. A kiválasztott konkrét vonatkozások /a gyermekszervezetek, a népi gyermekkultúra/ a

leggyakoribb reference-kérdésekhez, uttörő feladatokhoz kapcsolódik. Néhány példa:

- uttörő feladatok:
 - . más népek uttörő- vagy gyermekszervezetei
 - . a "Pajtás" testvérlapjai
 - . a gyermekek élete, dalai, játékaik egy országban, stb.
- tananyaghoz kapcsolódó feladatok:
 - . népköltészet 1-4. oszt.
 - . 2. oszt.: különböző tájakon élő gyermekek szokásai, élete
 - . 3. oszt.: a mai és a felszabadulás előtti

gyermek életének különbsége stb.

- foglalkozások témáihoz ad irodalmat

. a jeles napok szokásai nálunk és más népeknél a gyermekek vonatkozásában

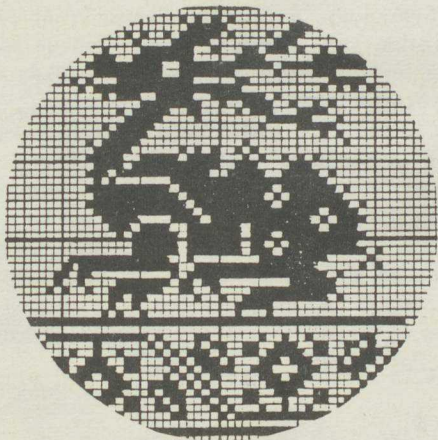
. népek meséi sorozat /amely több könyvtárban volt, pl. 12-es, 35-ös/ kiegészítő témája: megismertetni az adott nép gyermekeinek életét, dalait /stb./, akiknek ezeket a meséket mondták

. zenei foglalkozások: más népek gyermekdallai, énekes játékaik, egy témakörben /pl. tavasz/ milyen dalokat énekelnek más népek gyermekei stb.

- A gyermeknapi foglalkozások összeállítása
Forma, módszer, közlés.

A bibliográfia kézbevételekor gondot okoz a műfaji megjelölés hiánya, t.i. ajánló bibliográfiát tartunk a kezünkben /és nem szakbibliográfiát!/
Az ajánló bibliográfia műfaja ugyanis megengedi, hogy a témához különböző szakterületek anyagát sorolja föl saját és a felhasználó szempontjai szerint, válogatva /pedagógiai céllal/.
Kinek készül?

»KI NÉPEI VAGYTOK?«

FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR
BUDAPEST, 1979

A címzett /az általános iskolás koru/ gyermekek és a velük foglalkozó felnőttek /ld. előszó/.
Anyaggyűjtés. A felhasználók körének megfelelően elsősorban a közművelődési könyvtárak, ezen belül a gyermekkönyvtárak anyagára támaszkodik

- hangsúlyosan a feltáratlan ill. analitikusan fel nem tárt irodalomra,

kibővíti a kapcsolódó intézmények /a zánkai Ut-törőváros könyvtára, Népművelési Intézet/ hasonló szintű irodalmával. Ily módon kapcsolatot teremt a tájékoztatási intézmények között, amelyet szakmai előrelépésként értékelhetünk.
A rendszerezés és a címválasztás.
A gyűjtött anyag két egészen eltérő témakört alkot: I. Gyermekszervezetek - II. Népi gyermekkultúra. Az első fejezet tartalma már a cím után is világos, a másodiké problematikusabb, de ez nem az összeállítók hibája.

A néprajzi irodalom terminológiai gondjai és vitái nem tartoznak az elemzés tárgyába, annyit azonban meg kell jegyezni: nincs egységes szakkifejezés a gyermekek életére vonatkozó néprajzi ismeretek összefoglalására /különösen több ország vonatkozásában./

Mivel nem szakbibliográfiáról van szó, nem is várható el az összes néprajzi vonatkozás feltárása. A belső címadás joga egyértelműen a bibliográfusé.

A második részben tehát néprajzi anyag kereshető az egyes országok gyermekeire vonatkozóan: versek, népdalok, néptáncok, népi gyermekjátékok.

A "Népköltészet" /gyermekdalok, mondókák, népdalok/ és a szöveges-kottás ill. kotta nélküli "Népdalok, gyermekdalok, játékdalok" fejezeteket szerencsésebb lett volna összevonni, belső jelöléssel kiemelni, melyikhez van kotta.

A második fejezetből az összeállítók - nagyon helyesen - kihagyták a népek meséit, mivel tudomásuk volt róla, hogy a mesekatalógust a 20-as és a 12-es gyermekkönyvtárban készítik. /Forrásuk ez esetben egy gyermekkönyvtárosoknak rendezett szakmai értekezlet volt!/
A műfajokon belül a további tagolás egysége az ország, ill. az országokba nem sorolható tételek külön csoportja. A bibliográfia szerkezete hierarchikus:

Téma

Téma csoportok /I-II. fejezet/ I. fejezet	II. fejezet műfajok országok
/a felépítés alapegységei/ a bibliográfiai tételek /1-1304.-ig növekvő számsorrendben/ Megjegyzés. Minden műfaji egységen belül csak azokat az országokat vették fel, amelyekről van irodalom. Problémát jelent az összeállítónak, ha egyetlen bibliográfiai adatot talál, alkosson-e új tárgyszót, vagy hagyja elveszni?	

Áthidalhatatlan problémát jelent a népekre és országokra vonatkozó fogalmak szintje: ország, - népcsoport - nép - etnikai csoport. Egyiket sem lehet következetesen használni,

sem önkényesen egységesíteni. Pl. a délszláv népköltészetnél: ha a forrás nem oldja föl, a bibliográfus sem teheti.

/Az említett mesekatalógusnál hasonló besorolási problémák vannak. Ötleteket várunk!/
A két fejezet egymásmellettsége rejtett időbeli összefüggést is mutat, hiszen a gyermekszervezetek tipikusan XX. századi jelenségek, míg a népi gyermekkultura a századok hagyományát őrzi.

Feleletet ad a címre: "Ki népei vagytok?"

Kiegészítő fejezet a "Lemezek". A bibliográfia egységes rendszerét követve országonként sorolja be a zenéket /eredeti népdalokat, gyermekdalokat, népdalfeldolgozásokat/, a bevezetőben olvasható, helytálló érvek alapján. A címfelvétel a zenei művek címleírasi szabályainak megfelel /Vö. Pethes Iván: A fonotéka. Bp. 1970, NPI. 62. 1./

Nincs tételszámozás, mivel sehol másutt /pl. Mutatók/ nem hivatkoznak a hangzóanyagra. Segédlet a bibliográfia használatához.

A harmadik fejezet tartalmazza a jegyzeteket, mutatókat, névrövidítések feloldását, a bibliográfiában előforduló fogalmak, kifejezések magyarázatát, a népek-nyelvek "lexikon"-t, a feldolgozott művek jegyzékét. Minél több szempontu mutató segíti a visszakeresést a bibliográfiában, annál mélyebben feltárt a tartalma. De: elméleti szempontból meg kell különböztetni a kötelező mutatókat /"Feldolgozott művek jegyzéke"/, a szükséges mutatókat /"Mutatók"-rész/ és a bibliográfus által kitalált egyéb mutatókat, jegyzeteket, szótárakat.

A "Ki népei vagytok?" c. bibliográfiában a legutóbb felsorolt kategóriánál jelentkeznek a vitatható megoldások.

"A bibliográfiában előforduló fogalmak, kifejezések magyarázata" részben nem kellett volna felvenni olyan fogalmakat, mint pl.

advent, aratás, eposz, farsang stb., amelyek alapvető kézikönyvekben is visszakereshetők.

A bibliográfiának és a bibliográfusnak nem feladata a használó minden /itt: feltételezett/ ismerethányát pótolni, csak a bibliográfiához szervesen hozzátartozókat.

Pl. "állat-kérlelők", amely saját elnevezés, vagy "alunelu" /román tánc/.

Itt utalnék a bevezető után található rövidítések jegyzéke hasonló problémáira: a cím végének elhagyása /vagy a több szerzőé/ nem egyenrangú rövidítés az "M.N.T."-vel:

M.N.T. = Magyar Népzene Tára

A cím /stb./ rövidítésekről a forrásjegyzék nyújt téjékoztatást. A "Népek, -nyelvek" szótár nem tartozik a szükséges mutatókhoz, mivel a "Népek"-mutató elégséges téjékoztatást ad. Az összeállítók célja szerint jogosult, de a tartalmi helytállóságát szakembereknek kellene felülvizsgálni. /Előtte sem ártott volna!/
A tárgyra vonatkozó ismeretek.

A bibliográfia erénye, hogy a tárgyra vonatkozó, a címzettnek megfelelő színvonalu irodalmat tárja fel. Az összeállítók ismerték az igényeket, határozott pedagógiai céljainak megfelelő szerkezetbe rendezték el a dokumentumokat. A téma kibővítésével /népi gyermekkultura/ régi hiányt pótoltak. A folyóiratcikkek feltárásával, ismeretlen vagy készülöben lévő művek felkutatásával a közművelődési könyvtárak számára holt anyagot tettek élővé.

Külön kiemelésre méltó az a figyelmesség, amellyel a használó nehézségeit igyekeznek kiküszöbölni, még akkor is, ha egyes esetekben a bibliográfia műfajától idegen eszközökkel. A bibliográfia használatát ezek biztosítják, még akkor is, ha a mutatóknál egy-két hiba becsuszott. /Javaslat: hibamutató készítése/.

Az anyag terjedelme, sokrétűsége megérdemli ezt a figyelmet.

Szász Ilona

MÉLTÓ BIBLIOGRÁFIAI ÖSSZEGEZÉS

Kedves régi emléket idézett fel bennem Zimáné Lengyel Vera tartalmas személyi bibliográfiája. 1943-ban a Széchényi Könyvtár ifju munkatársaként elmélyülten beszélgettünk alkotói és művészi kérdésekről Weöres Sándorral. Jól emlékszem leplezetlen öröme, többször is kitört belőle a vallomás: egyenesben vagyok, most már csakis én szólok a verseimből. Évekkel a Vers születése elkészülte és versei másfél évtizedes

publikálása után kissé megütközve hallgattam a magyarázatot, s ekkor döbbsentem rá, hogy Weöres a művészi tudatosság és igényesség olyan magaslataira indul, amelyekre csak a kivételesek merészkednek.

Személyes emlékemet most a költő egyik levelének idézett részlete elevenítette fel, miközben a Mai magyar költők sorozat Weöres-kötetét lapozgatom. Nagyon hiányzott már a bibliográfiai összegezés az életmű további, most már tervszerű feldolgozása számára. Ezért is vettem örömmel kezembe az izléses kötetet. A gondos gyűjtemény tüzetesebb ismerkedés után is megelégedéssel tölt el. A költő egyéniségéhez méltóan és munkásságának eltérő megítélésait figyelembe véve Zimáné Lengyel Vera rugalmasan eltér a sorozat eddigi gyakorlatától, ezért csak magát Weörest szólaltatja meg néhány jellegzetes idézettel. A részletek is nagyvonalúak és célszerűek. A szerkesztés elsődlegesen a tartalmi feltárára törekszik, a csoportosítás rávilágít a műfaji változatosságra és az anyag sokrétű gazdagságára, a tartalom mélyebb rétegei és összefüggései annotációk és utalások formájában találhatóak meg. Három fejezet jelentősége kiemelkedik a többi közül: az életrajzi adatok felsorolása alapdokumentum lesz a jövőben, az egyes versekre vonatkozó irodalom és a keletkezéstörténeti szempontból is nélkülözhetetlen levelezés kiemelése pedig hézagpótló szerepű a filológiai kutatás számára.

Tamás Attila monográfiája, Bata Imre tanulmányai és Weöres Sándor közelében c. kötete, valamint Zimáné Lengyel Vera bibliográfiája a Weöres-filológia fellendülését és első kiemelkedő eredményeit jelzik.

Kozocsa Sándor

DOKUMENTUMOK

József Attila 1905-1937

Ez a közismert és jellegzetes kiadványsorozat az egyes alkalmakra igényesebb kiállításokat rendező könyvtárak részére készül. Viszonylag nagy méretű, A/3 és A/5-ös formátumu táblái alkalmasak arra, hogy a könyvtár állományából, esetleg magántulajdonból származó egyéb dokumentumokkal (könyvekkel, folyóiratokkal, képekkel, tárgyi emlékekkel) kiegészítve az olvasók érdeklődését felkeltő, tényanyagában tanulságos kiállítást lehessen rendezni.

A József Attila-mappa 26 darab 21 x 32 cm-es formátumu, valamint 6 iv dupla méretű, egyoldalon nyomott táblát tartalmaz, melyek a költő

életének időrendjében közölnek fotókat, képeket, rajzokat, kéziratokat és egyéb hasonmásokat.

A jól megválasztott 20 darab fotó, illetőleg kép között József Attila különböző időkből származó portréin kívül szerepelnek a családtagok, valamint olyan csoportképek, melyek barátaival, költőtársaival ábrázolják. Külön színtelentenek azok a képek, melyeket művészismerősei készítettek a fiatal költőről.

Kézirat hat darab található a kiállítási mappában. Ebből csupán kettő a költő verse (Tiszta szívvel, Párizsi anix), a másik kettő egy

DOKUMENTUMOK

JÓZSEF ATTILA

1905-1937

KÁROLY KIRÁLY GYERMEKNYARALTATÁSA

LEVELEZŐLAP

Mr. József Attila
10. utca
Budapest
Károlyi Király
gyermeknyaraltatása

KÁROLY KIRÁLY GYERMEKNYARALTATÁSA

Józsika Mária
10. utca
Budapest
Attila

József Attila

GIÓNÉ, BÉLA ÉS ATTILA (BÉLA SZEPTEMBERBEN)

A KÁROLYI DIÁK

Elszámolás 300.- K. né.
Füzet / kéziratos / kéziratos / 2800 K
villamos / rajzeszköz / 1400 "
éles / rajzeszköz / 2200 "
fém / rajzeszköz / 2000 "
rajzeszköz / rajzeszköz / 2800 "
rajzeszköz / rajzeszköz / 3000 "
rajzeszköz / rajzeszköz / 2000 "
rajzeszköz / rajzeszköz / 1500 "
rajzeszköz / rajzeszköz / 1500 "
rajzeszköz / rajzeszköz / 2500 "
Teljesen van meg
2800 "
2900 "
Kéziratok készítése költsége
Május 1905 - J. 17.
Attila

gyermekkori levelezőlapja és "elszámolása"; míg a harmadik kettő idegen kéztől való: József Áron levele, valamint Juhász Gyula híres előszavának eredetije. A kéziratokat talán pótolja, hogy ugyanakkor több jól olvasható dedikált címlap látható az anyagban.

A gyűjtemény zömét, szám szerint 24 darabot, borító-hasonmások, valamint az egyéb kiadványok és dokumentumok faksimiliei teszik. Benne található az életében megjelent verseskötetek (a bibliofil ritkaságnak számító első kiadások) címlapjai, borítói; Babits verskötetéről írott tanulmánya és a "Ki a faluba" című röpirata. Ide tartozik egy-egy oldal a Nyugatból, a Szép Szóból, a Népszavából s ezen kívül néhány dokumentum-értékű hasonmás: egyetemi indexe, egy előfizetési iv a "Nincsen apám..." c. kötetére, és a Kuria ítéletének szövege.

Az anyag József Attila verseinek különböző kiadásából, életéről és költészetéről írt könyvekből, műveinek idegen nyelvű kiadásából, kottákból és hanglemezekből, szobrokból és emléktáblákból készült montázslapokkal zárul.

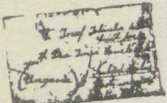
Végezetül egy apró észrevétel és egy óhaj. A tartalomjegyzék 24. tétele pontatlan; a hasonmás a Thomas Mannhoz írt üdvözlő vers 1959-ben nyomott diszkiadását ábrázolja. S az óhaj: a kézirat-hasonmásokat tinta-utánzatu kék festékkel kellene sokszorosítani.

Reguli Ernő

ÉDESAPJA JÓZSEF ÁRON

... a karolyi diák ...

JÓZSEF ÁRON LEVELE CHABWÁBÓL, 1909.

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR ÉVKÖNYVE (1974-76)

Kiadványaink sorában különös szerepet töltenek be az évkönyvek. Számvetés a szakmai és társadalmi tevékenységről, amelyet az adott időszakban központi könyvtárunk és a kerületi könyvtárhálózat a főváros kulturális életében betöltött. Fontos információk forrása nemcsak a könyvtörténettel foglalkozók, hanem a társadalomtudományok különböző területeit, a főváros történetét kutatók számára is. Adatait, tényanyagát hatékonyan használhatják a politikai vezetők a kulturális élet irányítói. A könyvtári tapasztalatok közvetítésével könyvtáros-generációk nevelésében, szakmai tudásuk gazdagításában játszik fontos szerepet. A Szabó Ervin Könyvtárban dolgozó könyvtárosok, vezetők nélkülözhetetlen segédkönyve a mindennapi munkához: az állományfejlesztésben, az olvasószolgálat színvonalának emelésében, a tervezésben, a szolgáltatások rendszerének alakításában, a kapcsolatrendszer bővítésében és a gyakorlati munka minden területén iránymutatást, ösztönzést ad.

Mindezek előrebocsátásával szeretnénk aláhuzni az évkönyv rendszeres használatának fontosságát, információs értékét.

A fentiekből is következik, hogy az évkönyv átfutási idejét a lehető legrövidebbre kell szorítani, mert akkor töltheti be maradéktalanul funkcióját. Szerkesztésének, nyomdai előállításának gyorsaságával hatékonyságát többszörösré megnöveljük, időszerűségét a gyakorlat számára megőrizhetjük.

A mostani évkönyv jelentése három év anyagát foglalja egybe (1974, 1975, 1976). A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár életében szinte korszakváltó időszakban új jelentős könyvtári objektumok (a kőbányai 12-es, a kispesti 25-ös, a 2. sz. Bibliobusz) kezdtek meg működésüket. Egymásután kerültek előtérbe a könyvtári szervezet, a hálózatfejlesztés gondjai, tisztázni kellett az állományfejlesztés elvi és gyakorlati kérdéseit, ezzel együtt a gyűjtőkori problémákat. Az évkönyv tükrözi azokat az erőfeszítéseket is, amelyek az olvasószolgálat sokoldalú kibontakoztatása érdekében történtek (fiatalok, továbbtanuló munkások művelődésének támogatása stb.) Alapozás volt ez a hetvenes évek végén kialakult gyakorlathoz, ma már szinte minden területen érzékeltetni lehet hatását.

A 73 oldalas jelentést több közlés, tanulmány, összegezés követi. Remete László adta közre Szabó Ervin levelezését, amelyet német könyvtári szakemberekkel folytatott.

Berza László a Budapest-gyűjtemény fejlődését és munkáját körvonalazta. Az évkönyv közli Sugár Ágnes irását a VI. kerületi 10-es könyvtár történetéről. Király Lászlóné és Szóke Ti-

borné összegezése: A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár hálózatának fejlődése (1970-1975) tárgyalja a fővárosi közművelődési könyvtárhálózat társadalmi környezetét, működési feltételeit, szervezetét, munkaerőhelyzetét és részletesen elemzi a könyvállomány alakulását, a könyvtárhálózat használatát, a tájékoztató- és propagandamunkát, a kapcsolatrendszer helyzetét és tapasztalatait. A tanulmány végül a hálózat továbbfejlesztésének irányát körvonalazza, máig érvényes megfontolásai és célkitűzései tudatos koncepciót mutatnak. - 1973 februárjában indult útjára az első bibliobusz, 1976 tavaszán követte a második. Cziboly Józsefné és Szóke Tiborné történeti szempontú összefoglalása a tervezéstől a működési tapasztalatokig kíséri végig az új könyvtári szolgáltatás "hőskorát".

A tanulmány gazdag tapasztalatai sokirányú ösztönzést adhatnak a további munkához, más hálózatok számára - hasonló törekvésekben - figyelembevehető tanulságokkal is szolgálnak. Gálné Ballagi Ágnes, a fiatal olvasók portréit összegezi és öt olvasói típust jellemez. Pásztor. Eta a fővárosi könyvtári szakfelügyelet kialakulását, első eredményeit veszi szemügyre, egyben közreadja a szóródásvizsgálat adatait. Az évkönyvcikkek sorát Harmat Ferencné és Pobori Ágnes a továbbtanuló munkások segítségével kifejtett beszámolója zárja a 39-es könyvtár munkájáról és tapasztalatairól.

Ez alkalommal is közli az évkönyv a dolgozók szakmai, tudományos és társadalmi tevékenységéről szóló összeállítást, a nekrológokat, és a központ és a hálózat címjegyzékét.

Az évkönyv Dobos Piroska gondos szerkesztésében készült, a jelentés összeállításában érvényesült szakmai hozzáértése és gazdag tapasztalata.

Mikó Zoltán

Harmincezer adat

Bibliográfia a Szabó Ervin Könyvtárban

Harmincezer adat, több mint félezer oldalon: elkészült a Móricz Zsigmond-életmű és a róla szóló irodalom bibliográfiája. Aki ezek után azt hiszi, hogy szürke és ijesztően száraz adathalmazról van szó — téved. Há érdeklő az irodalom, s némi kis időt szán a bibliográfia használatának egyébként hamar kiismerhető, egyszerű műveletére, akkor már maguk az adatok is roppant beszédessé válnak, érdekességeket árulnak el, valóságos szórakoztató játékot kínálnak. Mindenekelőtt persze rengeteg hasznos információhoz juttatják a kutatót, kritikust, olvasót. A hatalmas munka összeállítóját; *Pesti Ernőt*, a Szabó Ervin Könyvtár bibliográfiai osztályának munkatársát, arra kértük: a kedvünkért szólaltassa meg az adatokat.

— Valamennyi Móricz-írás, az írások földolgozásai, a művek kritikai visszhangja, az életműről megjelent könyvek, tanulmányok, cikkek és a külföldi kiadások adatait tartalmazza az összeállítás. Az egész bibliográfia alapja az időrend. Az első fejezetben az önálló köteteket találja az olvasó, 1978-ból való az utolsó adat.

— Mit tudhatunk meg például a *Légy jó mindhalálig* című regényről? Azt, hogy 1920-ban jelent meg, noha az impresszumban 1921 áll. Megtudhatjuk, mely lapok és kritikuskok foglalkoztak vele az első megjelenést követően. Mazsolázzunk: *Mikes Lajos*, *Schöpflin Aladár* és *Bálint György* nevét találjuk a többi között a recenzensek sorában. Ezután pontosan megtudható, hányszor jelent meg még a regény magyar nyelven és egy-egy kiadásnak milyen kritikai visszhangja volt. Ha valaki kíváncsi: összeszámolhatja, ötvenhét-szer jelent meg a regény.

A legtöbbször

— Létezett a regénynek egy ifjúsági változata, maga Móricz alakította át a művét. 1955-ig ez tíz kiadást ért meg, attól kezdve nem használatos már az ifjúsági változat. Megtudható továbbá, hogy mikor és hány nyelven adták ki a regényt külföldön. Rövid „nyomozás” után a hosszú felsorolásból kiderül: ezt a Móricz-művet fordították le a legtöbb nyelvre, legelőször finnre 1927-ben. Ezután következik, hogy hányféle földolgozás született a regényből. Mindenekelőtt: színpadra maga Móricz írta át. Akit érdekel, meg tudhatja, hány-szor és hol mutatták be a darabot Magyarországon, valamennyi új bemutatóhoz a megjelent kritikák és egyéb cikkek listáját is megtalálhatja az érdeklődő. Legelőször 1929-ben a Nemzetiben került színre; majd egy 1930-ban megjelent írás címéből például kiderül: „Amerika részére

megvásárolták Móricz Zsigmond *Légy jó mindhalálig* című darabját”. A felsorolás, a filmmel, majd az operaváltozattal, s ezek visszhangjával ér véget. Ahol készült, ott a tv-változat adatai és kritikái is szerepelnek. Ily módon a bibliográfia segít nyomonkövetni egy-egy Móricz-mű utóéletét.

Németül

— Hogyan gyűjtötte össze a idegen nyelvű megjelenések adatait?

— Ez volt a legnehezebb. Tetemes részt a Széchenyi Könyvtár Hungarica-gyűjteményében kutattam fel és ezt egészítettem ki külföldi bibliográfiák adataival. Mindennek ellenére ez a rész távolról sem teljes. Kínai bibliográfia például nem állt rendelkezésre. Lehet, hogy több Móricz-művet jelentettek meg ezen a nyelven, mint ahányat jelölök. Az első *A fáklya* című regénye volt, 1953-ban adták ki. A címe kínaiul: *Huo csu*. De ugyanígy nincs arab bibliográfiánk sem és nehezen hihető, hogy Amerikában is csupán egyetlen fordítás létezne, *A fáklya* 1931-es New York-i kiadása; de a teljességhez végig kellett volna böngészni Amerika összes nagy könyvtárát.

— Melyik az első idegen nyelvre lefordított, önálló Móricz-mű?

— A Sárarany című regény; németül 1921-ben jelent meg. Orosz nyelvre ugyancsak ezt a művet fordították le először 1926-ban, de a Hét krajeár már 1916-ban megjelent németül. A bibliográfia végére nyelvi mutatót állítottam össze, ebből például első pillantásra kiderül, hogy német nyelvre fordították le legtöbbször Móriczot, de van vietnami, perzsa, örmény és török nyelvű kiadás is. A tételszámok segítségével könnyen visszakéreshető, hogy mely művekről van szó.

Irodalomkedvelőknek

— És ha az érdekel, hogy mondjuk József Attila írt-e Móriczról?

— Ez a bibliográfia 3. részében található. A Móriczról megjelent cikkek, tanulmányok, könyvek bib-

liográfiájában való eligazodást külön névmutató segíti. Tehát József Attila egyetlenegyszer írt; Móricz egy cikkével vitázik. De a névmutatóból kiderül az is — ha visszakeressük a tételszámokat —, hogy Móricz kétszer írt József Attiláról. Az egyik Móricz életében csak németül jelent meg, a magyar változatot 1957-ben az ÉS közölte először, posztumusz. A címe: Karácsonykor jobban fáj. Novella József Attila gyermekéveiről.

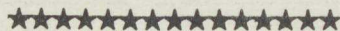
— Hány évet emésztett fel ilyen hatalmas mennyiségű adat összegyűjtése, elrendezése?

— Egy év alatt kellett elkészülnöm vele és hogy sikerült, azt Kozocsa Sándornak köszönhetem. Rendelkezésre bocsátotta Móricz anyagát és rendkívül sokat segített tapasztalata, lenyűgöző tudása.

A Móricz-bibliográfia kutatónak, irodalomtörténész-

nek, de még a színikritikusnak is rendkívül hasznos kézikönyv, nem szólva a pedagógusokról, diákokról, és az irodalomkedvelők táboráról. Hétszáz példányban jelent meg és itt a Szabó Ervin Könyvtárban kapható.

Bársony Éva

HÁLÓZATI ÚTMUTATÓ

Ez a gyűjtemény figyelemreméltó összegezés, azoknak az elvi és gyakorlati kérdéseknek a tárháza, amelyek könyvtárhálózatunk jellemző változásait, fejlődésének tendenciáit, átalakuló szolgáltatási rendszerét tükrözi. Megjelentetésével régóta szükséges kézikönyv jut a könyvtárosok birtokába, melynek rendszeres használata nélkülözhetetlen.

A kötetben megjelent tanulmány, az intézkedések, utmutatások, a kezelési szabályzat mind ismerős témák, külön-külön el is jutottak a könyvtárhálózat egységeibe, amikor első elvi és gyakorlati kidolgozásukra került sor. A gyakorlati tapasztalatok lehetővé tették az egyes témák naprakész korrekcióját, mostani formájukban a hálózati tevékenység csaknem minden lényeges területét alapozzák. Ilymódon tehát nem csupán egy lényeges fejlődési szakasz dokumentumait adja közre, hanem a mindennapi munka kutforrása, gyakorlati eszköze.

A kötet közli a hálózat könyvtárainak cim-

jegyzékét és szolgáltatásait Sándor Ottóné összeállításában, Király Lászlóné és Szóke Tiborné tanulmánya: "Fejlesztési tervek a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár hálózatában", a fejlesztésre vonatkozó szervezeti elképzeléseket körvonalazza. Szabó Jánosné és Benkóné Barta Ilona a gyűjtőköri szabályzatban a differenciált könyvtári ellátás alapelveit és gyakorlatát dolgozta fel. Az időszaki sajtótermékek jegyzékét Székelyné Dóczy Éva, a kiegészítő katalógusok rendszerét Karakó Józsefné állította össze. A könyvtárközi kölcsönzés utmutatóját Hargitai Nándorné, a kerületi könyvtárak munkaköri leírásához alapul szolgáló vázlatot, a hálózati és módszertani osztály munkaszervezetét Király Lászlóné dolgozta ki. A kötet legterjedelmesebb része a javított és átdolgozott Kezelési Szabályzat, amely a hálózat ügyviteli és adminisztrációs rendjét összegezi a mai követelményeknek megfelelően. Az összeállítás és átdolgozás Weisz Sándorné munkája.

M. Z.

250 éve született

JELKY ANDRÁS

1730. július 30-án született Baján Jelky András. Apja mesterségét folytatta bátyjával együtt, Bécsben udvari szabó lett. Innen indult el András Párizsba, hogy tökéletesítse tudását.

A világot bejárta, de Párizsba sohasem jutott el. Nevének fönnmaradását nem tudományos érdemnek vagy földrajzi felfedezésnek köszönheti - mint angol kortársa J. Cook -, hanem emberi magatartásának, találékonyságának és harzájához való ragaszkodásának.

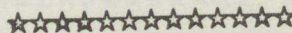
"...Hiszem, hogy életem nem veszett kárba!
Ahogy tőlem telt, szolgáltam hazámat és az emberiséget,
ha több telt volna tőlem,
többet tettem volna..... "

/Jelky András/

A 250 éve született kalandos életű Jelky Andrásra emlékezünk ebben az évben. Szász Ilona ismét egy jól szerkesztett rejtvenyjátékkal segít bennünket, benne mindazokkal a dicsérni valókkal, amelyek az előző munkáit is jellemezték. Érdekes, fordulatos s játékos formában kíséri végig a játszani vágyó tizenéves olvasókat, érdeklődőket Jelky András életútjának főbb állomásain és közben óhatatlanul egy sor új ismerettel gazdagítja, a titkon "Jelky András vándorkönyvébe bujt olvasókat".

Reméljük, hogy a játék során számos ifjú versenyző bővíti könyv- és könyvtárhasználati ismereteit. Mi könyvtárosok pedig egyéb területeken is várjuk a hasonló, a munkánkat hatékonyan segítő kiadványokat.

Csernus Lászlóné

GÓLYAVÁRI ESTÉK

MADAME CURIE

Hat év történelem

... a világosság története 1922-1945. A szerk. biz. elnöke: A. A. ... a világosság története 1922-1945. A szerk. biz. elnöke: A. A.

HIDAS ANTAL
1899-1980

FOLYÓIRATSZEMLE

BÉKE ÉS SZOCIALIZMUS

MLADENOV Petr: A békés egymás mellett élés politikája ma. = 1980. 1. sz. 27-/34./ 1.

Vlagyimir Iljics Lenin születésének 110. évfordulójára. = 1980. 2. sz. 37-/54./ 1.

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ

PÉTER László: Móra Ferenc a Somogyi-Könyvtárban. = 1979. 6. sz. 580-590. 1.

MAGYAR TUDOMÁNY

ANDOR György - ÁRVA László - NYÉKINÉ GAIZLER Judit: Értelmiségi pályák presztizse. = 1980. 2. sz. 91. 1.

A Pest megyei Pályaválasztási Tanácsadó Intézet presztizsvizsgálatát ismerteti a cikk. "A vizsgált pályák között a jogász, a régész, a pszichológus és a könyvtáros presztizse igen jelentős mértékben attól függ, hogy milyen származású gyerek értékelte azt."

MOLNÁR Edit, S.: A születésszabályozás megítélése a közvéleményben. = 1980. 2. sz. 915-920. 1.

NEMZETKÖZI SZEMLE

GOUX, Christian: Az aranyláz és a betegeskedő kapitalizmus. = 1980. 1. sz. 39-57. 1.

A Le Monde diplomatique francia folyóirat 1979. novemberi számából

SCHLOSSER, Alfréd: Egy harmadik világháború forgatókönyve. = 1980. 2. sz. 15-21. 1.

PÁRTÉLET

NYUL Emil: Az új árrendszer kedvező hatásának kibontakoztatásáért. = 1980. 1. sz. 43-48. 1.

JAKAB Sándor: A szakszervezeti bizalmirendszer fejlődése. = 1980. 3. sz. 39-43. 1.

TÁRSADALMI SZEMLE

FODOR Gábor: Nyilvánosság és felelősség. = 1979. 12. sz. 53-56. 1.

A szocialista nyilvánosság és demokrácia területén mutatkozó hiányosságokról, hibákról, tennivalókról.

GYÓRI Imre: A változó feltételek és a tömegpolitikai munka. = 1980. 1. sz. 17-25. 1.

HAVASI Ferenc: Gazdasági építőmunkánk eredményei és feladatai. = 1980. 1. sz. 3-16. 1.

A Központi Bizottság december 6-i ülésén elhangzott előadói beszéd.

POZSGAY Imre: A párt szövetségi politikájáról. = 2. sz. 3-11. 1.

SZEKÉR Gyula: Iparpolitikánk és a világgazdasági változások. 1980. 2. sz. 12-30. 1.

VALÓSÁG

CSIKÓS NAGY Béla: Tíz kérdés az árrendszerről. = 1980. 1. sz. 1-5. 1.

PELLE János: Sade márki, vagy az izolált értelmiségi paradoxona. = 1980. 1. sz. 31-46. 1.

RUDAS János: Vezetőképzés: kérdőjelek és miértek. = 1980. 1. sz. 5-17. 1.

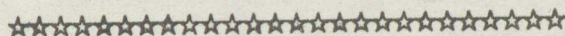
FERGE Zsuzsa - GARA Judit - HORVÁTH Ágota - SZALAI Julia: A szegénységgel és a többoldaluan hátrányos helyzettel kapcsolatos mai nyugati nézetek. = 1980. 2. sz. 15-29. l.

A cikk szerzői elemzik a szegénység fogalmának jelentését a 19. századtól napjainkig. Összevetik a "hátrányos helyzet" fogalmával, rámutatnak valódi tartalmára, azokra az angol, amerikai, francia, stb. törekvésekre, amelyek a mai nyugati szociológiában e fogalommal kívánják helyettesíteni a "szegénység" tartalmát.

VILÁGOSSÁG

TÖLGYESI István: Környezetünk védelme. = 1980. 2. sz. 82-87. l.

Az ember és környezete kapcsolatában jelentkező válságjelek komoly társadalmi erőfeszítéseket igényelnek. A legfőbb feladat a beavatkozás módjának és határainak kijelölése, illetve a nemzetközi tanácskozásokon elhangzott reális tervek érvényesítése.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A fiatalok körében fokozni kell az olvasás, a művelődés iránti igényeket. E feladat magas színvonalu megoldása érdekében, az Olvasó népert mozgalom és a Művelt ifjuságért, korszerű műveltségért akcióprogram keretén belül a

Magyar Kommunista Ifjusági Szövetség Központi Bizottsága, a Kulturális Minisztérium, a Hazafias Népfrent, a Szakszervezetek Országos Tanácsa, az OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központ és a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése

p á l y á z a t o t h i r d e t

OLVASÓ IFJUSÁGÉRT

cimmal a tanácsi, szakszervezeti és iskolai könyvtári hálózatok könyvtárosainak és könyvtáros kollektíváinak, valamint a KISZ alapszervezeteknek. A pályázat 3 évig tart. Ennek első szakasza 1980. áprilisában, hazánk felszabadulásának 35. évfordulóján indul és 1981. tavaszáig, a KISZ X. kongresszusáig tart.

A pályázat célja:

- a fiatalok - különösen a könyvtári szolgáltatásokat még nem igénylő munkásfiatalok és szakmunkástanulók - olvasási és könyvtárhasználati kulturájának fejlesztése, igényes olvasókká nevelése;
- a KISZ-alapszervezetek és a hatókörükben működő könyvtárak kapcsolatainak erősítése, fiatalokból álló kisközösségek /irodalmi és könyvbarát körök/ szervezése az olvasási, művelődési élmények színvonalas feldolgozása érdekében;
- a KISZ aktuális akcióprogramjainak segítése a rendelkezésre álló könyvtári eszközök igénybevételével és azokkal a módszerekkel, amelyek tartalmasan kiegészítik az ifjuság közösségvagyát, aktivitásigényét.

A pályázathoz a következő feladatokat kell végrehajtani:

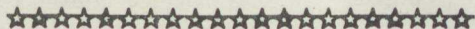
1/ Fiatalok bevonása a könyvtárhasználók körébe: új olvasók toborzása a korszerű szóbeli, szemléltető- és egyéb könyvtárpropaganda eszközök, illetve módszerek igénybevételével. A könyvtárosoknak számot kell adni:

- a/ a pályázat keretében alkalmazott propagandamódszerekről;
- b/ az újonnan beiratkozott 14-28 éves fiatalok számáról és
- c/ a többi olvasóhoz viszonyított arányáról.

- 2/ Egyéni foglalkozás fiatalokkal /beszélgetések, olvasási tervek összeállítása, a felvilágosító és tájékoztató tevékenység fokozása stb./. A feladat értékelésénél meg kell adni:
- a/ az elkészített és alkalmazott olvasási tervek, valamint a beszélgetések és a referenz-kérdésekre adott válaszok számát,
 - b/ továbbá azt, hogy mennyien, hányszor és mit vettek igénybe a fiatalok a könyvtár tájékoztató szolgálatában.
- 3/ Csoportos foglalkozások, rendezvények, ifju könyvberát körök szervezése. Összegezni kell:
- a/ a körök, foglalkozások és más rendezvények, valamint a résztvevők számát;
 - b/ a legjobb foglalkozások témáit, szervezésének módszereit.
- 4/ A KISZ alapszervezetek látogatása a könyvtárban: tájékozódás a könyvtár gyűjtőköréről, szolgáltatásairól, részvétel a könyvtárhasználati foglalkozásokon, játékos vetélkedőkön. Figyelembe kell venni:
- a/ az alapszervezet látogatásainak, ill. a könyvtárhasználati bemutatásoknak a számát;
 - b/ hányan voltak jelen a foglalkozásokon?
 - c/ a korábbi évekhez viszonyítva, hogyan alakult a kapcsolat a helyi alapszervezetekkel;
 - d/ konkrétan milyen könyvtári szolgáltatásokat ajánlott a könyvtár és vett igénybe az alapszervezet?
- 5/ Részvétel a könyves ünnepek szervezésében, aktiv segítségadás a munkahelyi könyvterjesztőknek. A könyvtárosoknak és a KISZ alapszervezeteknek számot kell adni:
- a könyves ünnepek /Ifjusági könyvnapok, Műszaki könyvnapok, Politikai könyvnapok, Ünnepi könyvhét stb./ szervezéséről, akcióról, a hatókörükben lévő közművelődési intézményekkel szervezett együttműködésről.

A pályázatot a megyei könyvtári propagandisták és a szakfelügyelet folyamatosan ellenőrzi. Az értékelést a hálózati központok végzik. Az első évben a legjobb 2-3 pályázati jelentést 1981. április 15-ig a KMK Kapcsolatszervezési osztályának kell továbbítani. A többi - jutalmazásra érdemes - pályázatot a megyei szervek / a könyvtári hálózati központok és a KISZ megyei bizottságok/ díjazzák. A KISZ KB Kulturális osztálya a pályázatok alapján legeredményesebben együttműködő könyvtár és KISZ-szervezet számára külön díjat ad ki. Az első év ünnepélyes eredményhirdetése és a pályadíjak /pénz- és könyvjutalmak/ átadása 1981. májusában lesz.

EREDMÉNYES MUNKÁT KÍVÁNNAK A RENDEZŐ SZERVEZETEK

International Herald Tribune

PÉLDÁTLAN SZIGOR AMERIKAI KÖZKÖNYVTÁRAKBAN

A Los Angeles Times jelentése szerint az Egyesült Államokban a "Chicago Public Library" könyvtár alkalmazza a "legdrasztikusabb" módszereket azokkal szemben, akik nem viszik vissza időben a kölcsönkönyveket. A chicagói közkönyvtár ugyanis az ilyen személyekre vonatkozóan letartóztatási parancsot szerez be.

Patrick Scanlan, a könyvtár biztonsági vezetője közölte, hogy a könyvtár eddig már 20 letartóztatási parancsot szerzett be, de letartóztatásra mindaddig nem került sor. "Ha közöljük velük, hogy a kezünkben van a letartóztatási parancs, akkor általában gyorsan megmondolják magukat, és visszahozzák a könyveket" - magyarázza.

A könyvtár hivatalos személyei elmondották, hogy a késedelmi díjak összege az elmúlt három év során elérte az 1,9 millió dollárt. Chicagóban ugyanis minden egyes könyv, film, vagy másfajta könyvtári tulajdon esetében 50 dollártól 500 dollárig terjedő bírságot szabhatnak ki, ha a kölcsönző nem hozza vissza a könyvtár tulajdonát a kölcsönzési idő lejártakor.

(Ford.: Buzáth Éva)

Január 14-én a Magyar Tudományos Akadémia és a Kulturális Minisztérium Könyvtörténeti és Bibliográfiai Munkabizottsága, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár rendezésében emlékülés volt Kóhalmi Béla halálának 10., és a bizottság megalakulása 25. évfordulója alkalmából a MTA Felolvasótermében. Az ülés előadói Szentmihályi János kandidátus, Mezey László a tudományok doktora, az MTA KM Könyvtörténeti és Bibliográfiai Munkabizottságának elnöke, Pataki Ferenc a FSZEK főosztályvezetője és Zsidai József, a MKE elnöke voltak. - Ugyanezen a napon a budapesti könyvtárak vezetői és Kóhalmi Béla tanítványai megkoszorúzták a magyar könyvtárügy e kiemelkedő alakjának sírját. Intézményünk nevében Kiss Jenő mb. főigazgató, Szóke Tiborné főigazgatóhelyettes és Hargitai Nándorné párttitkár helyezte a sirra a megemlékezés virágait.

Január 23-án a nyugdíjba vonuló Révész Ferenc főigazgatótól bucsúztak ünnepélyes keretek között a FSZEK munkatársai. A bucsubeszédet Szóke Tiborné főigazgatóhelyettes tartotta, majd színvonalas műsor zárta a bensőséges ünnepséget.

Február 14-én a Doktor Sándor utcai Uttörőházban megnyílt a 34-es könyvtár 120 m²-es gyermekrészlege.

Március 5-én Dr. Boros Sándor kulturális miniszterhelyettes "A közművelődés időszerű kérdései" címmel tartott előadást a Fővárosi Tanács VB művelődési főosztálya szervezésében a fővárosi tudományos-közművelődési intézmények dolgozóinak, amelyen könyvtárunk vezető munkatársai is részt vettek.

Március 6-án és 19-én a Móra Ferenc Egészségügyi Szakközépiskola két-két negyedikes osztálya ismerkedett a központi könyvtár szolgálataival.

Március 12-én Szóke Tiborné helyettes főigazgató "Könyvtár és közművelődés" címmel tartott előadást a kispesti könyvtárban a XIX. kerületi Közművelődési Munkaközösség tagjai számára.

Március 13-án dr. Jakub Zdislav Lichanski, a lengyel kulturális és művészeti minisztérium könyvtári igazgatóságának főtanácsosa látogatta meg a központi könyvtárat.

Március 17-én tárgyalta meg a XVII. kerületi Közművelődési Bizottság a hálózati és módszertani osztály beszámoló jelentését a kerület Szabó Ervin könyvtárainak tevékenységéről.

Március 19-én a hálózati és módszertani osztály - kilenc kerületi könyvtár részvételével - tapasztalatcserét szervezett az olvasótermek igénybevételének vizsgálatáról.

Március 24-28 között a FID konferenciáján részt vett Vigh Lajosné, a szociológiai szekció ülésén pedig Hiripiné Vágh Mária képviselte könyvtárunkat.

Március 28-án Gerhard J.A. Riesthuis az amszterdami társadalomtudományi nemzetközi intézet könyvtárának vezetője és Pieter van der Velden a hágai kulturális minisztérium dokumentációs osztályának vezetője tanulmányozta a szociológiai dokumentációs osztály munkáját.

Március 31-én Kristina Holmstöm svéd könyvtárszakos egyetemi hallgató tekintette meg a könyvtárat.

Munkaértekezletek voltak: január 25-én a szerzeményezési és feldolgozó osztályon, január 30-án a Budapest-gyűjteményben, február 13-án az olvasószolgálatban, február 27-én Bibliobuszban, március 20-án a 39-es könyvtárban.

Az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár és a Budapesti Művelődési Központ együttes rendezésében március 26-án megnyílt "A magyar könyvtárügy 35 éve" c. kiállítás. A megnyitót Papp István, a KMK igazgatója tartotta.

A Budapesti Művelődési Központtal közösen folytatta "Bemutatkozunk" sorozatát a kelenföldi 3-as könyvtár. Az elmúlt időszakban a Ságvári Gimnázium tanulói, a fővárosi zeneiskolák igazgatói és a BHG dolgozóinak egy csoportja ismerkedett az intézmény szolgáltatásaival.

"... JÁTSZANI IS ENGEDD..."

E mottóval indult az az irodalmi rejtvénypályázat, amelyet a Hazafias Népfront Budapesti Bizottsága, Budapest Főváros Tanácsa, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése, a Könyvértékesítő Vállalat és az Állami Könyvterjesztő Vállalat hirdetett meg József Attila születésének 75. évfordulója alkalmából.

A pályázat célja, hogy a költő szellemi hagyományaihoz méltó módon - tartalmas ismeretanyag feldolgozásával, játékos formában - bővítse a lakosság ismereteit.

A rejtvény összeállításánál szempont volt, hogy a megfejtők tanulmányozzák a költő életművét tartalmazó köteteket, és a róla szóló tanulmányokat, s mindegyiküknek, meg kell tekinteni a Petőfi Irodalmi Múzeum József Attila kiállítását.

A pályázati füzeteket a szervezők eljuttatták a szakmunkástanuló intézetek KISZ szervezeteinek, a HNF kerületi és körzeti bizottságainak,

az ifjusági kluboknak, a kerületi könyvbarát körök tagjainak, a kerületi könyvtáraknak és könyvesboltoknak.

A 30 000 pályázati füzetből a Szabó Ervin könyvtárak hatezret osztottak ki olvasóiknak. Különösen nagy volt az érdeklődés az V., XI. és a XIII. kerületben.

A kitöltött pályázati füzeteket március 20-ig kellett beküldeni a Hazafias Népfront Budapesti Bizottságára. Április 11-én, - a költő születésnapján - a helyes megfejtést beküldők között értékes jutalmakat sorsolnak ki a rendező szervek a Pataky István Művelődési Központban reprezentatív irodalmi műsor keretében.

- SO -

EZ TÖRTÉNT A FELNŐTT KÖNYVTÁRAKBAN

Március 4-én érettségire készülőknek tartott előadást a mai magyar irodalom tárgyköréből Koczás Sándor irodalomtörténész a XI. kerületi 3-as könyvtár és a BMK közös szervezésében.

Érettségi előtt állók részére szervezett sorozatát folytatta a Kertész utcai 22-es könyvtár is. Előadó Tarján Tamás irodalomtörténész volt.

A 38-as könyvtár szervezésében a Táncsics Gimnázium tanulójának A nép és nemzet fogalma Ilyés Gyula műveiben címmel tartott előadást Bata Imre irodalomtörténész, más alkalommal pedig dr. Soós Gyula A kozmonológia eredményei és problémái címmel. A Kossuth Zsuzsa Szakközépiskola fiataljainak Tverdota György ismertette Ady szerelmi költészetét.

József Attila születésének 75. évfordulója alkalmából a kelenföldi 3-as könyvtár a BMK és az Állami Könyvterjesztő Vállalat szervezett ünnepi műsort, amelynek keretében Havas Judit előadóművész és a Kalácska együttes lépett fel. Ugyancsak az évforduló alkalmából a Dolgozók Esti Általános iskolája tanulóinak szervezett előadást a Karinthy Frigyes uti 6-os könyvtár. Előadó Szalay Károly irodalomtörténész volt.

Szakkunokástanulóknak szervezett előadássorozat a XI. kerületi 6-os könyvtár az iparművészet és a képzőművészet tárgyköréből, a XIII. kerületi 7-es Uj Guineáról. Az elsőt Ladányi József, az utóbbit pedig Rockenbauer Pál tartotta.

Zenés irodalmi esten vettek részt a Népköztársaság uti 10-es könyvtár olvasói február 11-én. A Tolcsvay együttes mutatta be megzenésített költeményekből összeállított műsorát.

A 25-ös könyvtárban március 18-án kamarazene estet adott az Orion együttes a barokk zene alkotójának műveiből.

A Szilágyi Erzsébet és a Kilián Gimnázium

tanulóinak tartott könyvtárbeutatót a 11-es és a 19-es, szakmunkástanulóknak és szakközépiskolásoknak a 22-es és 26-os, a Dolgozók Esti Gimnáziuma tanulóinak pedig a 10-es és a 22-es. a IX. kerületi 39-esben rendhagyó irodalom órán vettek részt: Csurka István író Földeák Róbert mutatta be.

Művelődési körökben történt

A kelenföldi könyvtár biológiai körében dr. Bágyoni Attila vezetésével A fogamzástól a szülésig címmel előadássorozat indult.

A 27/4-es könyvtár Fiala Szülők Klubjában Éva Ildikó Egészséges életmód, korszerű táplálkozás címmel tartott előadást.

A II. kerületi 37-es könyvtárban Forgács Anna Radnóti életéről és munkásságáról beszélgetett a művelődési kör tagokkal. Más alkalommal Radnóti műsorukat próbálták a fiatalok, majd külpolitikai kérdésekről tartott tájékoztatót Hantos Gáborné.

"BARÁTUNK A KÖNYV"

1980-ban a Magyar Uttörők Szövetségének Budapesti Elnöksége "Barátaink" címmel komplex közművelődési játékot hirdetett. A felhívásra közel 100 budapesti uttörő-órs jelentkezett. A résztvevők a játék első fordulójában a következő két feladatot kapták:

- február 20-a és március 15-e között el kellett látogatniuk a Gát utca 3. sz. alatti József Attila emlékszobába,

- március 10-e és 15-e között a Horizont filmszínházban megtekintettek egy József Attiláról készült filmet.

Mindkét helyszínen, illetve egy kerületi gyermekkönyvtárban lepecsételtettek egy igazolólapot, amelyet március 15-ig visszajuttattak a Budapesti Uttörőelnökséghez.

A Szabó Ervin Könyvtár a játék második fordulójában kapcsolódott be.

Szász Ilona, a 12-es könyvtár gyermekrészlegének megbízott vezetője egy rövid könyvtári rejtvényt állított össze. Ebben a muzeum anyagával, a József Attiláról készült filmekkel, a költő életével, műveivel, a fővárosban nevét őrző emlékekkel összefüggő feladatok szerepelnek. A játék célja József Attila életművének jobb megismerése mellett a könyvtárhasználati készségek /könyv- és segédeszközhasználat, kutatómunka/ elsajátíttatása. A rejtvényt játék feladatlapjait a gyermekkönyvtárosok értékelik. A döntőre május közepén kerül sor.

EZ TÖRTÉNT A GYERMEKKÖNYVTÁRAKBAN...

Az 1979. decemberi országos Gyermek-könyvhét eseményeibe több könyvtárunk bekapcsolódott.

Író-olvasó találkozót szervezett Bálint Ágnes-sel a 36/3-as, Bella Istvánnal a 36/5-ös, Berkes Péterrel és Földes Péterrel a 12-es, Horgas Bélával a 32-es, Kántor Zsuzsával a 36/4-es, Mátyás Ivánnal a 19-es és 36/3-as, Nagy Katalinnal a 3/1-es és 36/5-ös, s végül Rónaszegi Miklóssal a 36/5-ös könyvtár gyermek-részlege.

A fantasztikus irodalomról beszélgetett az érdeklődőkkel Csernai Zoltán a 26-os ifjúsági könyvtárban.

A 12-es könyvtár rendezvénysorozatának keretében Zombori Ottó a csillagok világáról, Rockenbauer Pál az országos kék-túra utvonáról tartott előadást. Fodor András rendhagyó irodalom órájának témája József Attila költészete, Sebestyén András főiskolai hallgató irodalom szakkörösökkel folytatott beszélgetésének pedig a versek és a versmondás volt.

"Játsszunk színházat" címmel Granasztói Szilvia Benedek Elek egyik meséje alapján ismertette meg a gyerekeket a síkbábu készítésének rejtelmeivel, Radóczy Mária iparművész vezetésével pedig mese-illusztrációkat készítettek.

Több bemutatóra is sor került: az I. László gimnázium irodalmi színpada Saint Exupéry "A kis herceg" c. művét /12-es/, Muszty Bea és Dobai András a "Kitrákotty" c. /3-as/, a Kalácska együttes és Levente Péter "Szelkiáltó" c. verses zenés műsorát /24-es/ adta elő.

Játékos vetélkedőt rendeztek az 5. gy., a 27-es, a 27/4-es és 48/1-es; a megjelenő új könyvekről beszélgettek a 3-as és a 3/1-es gyermekkönyvtárban ill. - részlegben.

A pestimrei 24/1-es könyvtár gyermekrészlegében a Nemzetközi Gyermekév alkalmából szervezett olvasópályázat eredményhirdetésére került sor.

A kelenföldi 3-as könyvtár gyermekrészlege a "Bemutatkozunk" sorozat keretében tájékoztatót tartott egy hozzájuk látogató pedagógus-csoportnak. A Szabadság uti 37/2-es könyvtár szolgálatásaival ismerkedett meg a kerület földrajzszakos tanárainak munkaközössége.

Az év első három hónapjában több mint 2000 gyerek látogatta meg első ízben, szervezeten könyvtárainkat.

Vendégeink voltak: Horgas Béla /32-es/ és Nagy Katalin /37-es/ írók, Magyar Ferenc természet-tudós, aki a gemenci erdőről, a Tátráról és Erdélyről, Székely János zeneművész, aki a ko-

moly és könnyűzene kapcsolatáról /25/3-as/, s végül dr. Dénes Ferenc, aki a barlangok világáról és a barlangkutatásról tartott előadást /39-es/. Ez utóbbi rendezvény olyan sikeresnek bizonyult, hogy a könyvtárban barlangász szakkör alakult, melynek első programja a Mátyás-barlangbeli túra volt.

Folytatódott a 3-as könyvtárban Horváth Árpád ismeretterjesztő sorozata. "A Csörsz árkatól az űrhajóig", "Az alkímisták", "A táveső", a mikroszkóp és a »Csillagnézők«. Hasonlóképpen több alkalommal találkozott a gyerekekkel Fábi Péter, aki József Attila verseit elemezte ugyancsak Kelenföldön.

Több helyen megemlékeztek Budapest felszabadulásáról /3/1-es, 12-es, 34/2-es, 37-es/, Csokónai Vitéz Mihály halálának 175. évfordulójáról /3/1-es, 27-es/. A farsang is gyakori témája volt foglalkozásainknak. A résztvevők megismerkedtek történetével, szokásaival, a hangulatához illő vidám dalokkal, versekkel /7.gy., 19-es, 27/2-es, 27/3-as, 27/4-es/.

"Hét ország- hét világ" címmel kerületi vetélkedő döntőjére került sor a sashalmi 32-es könyvtárban. A kelenföldi 3-as könyvtár gyermekrészlegében szókinckereső pályázat, a csillaghegyi 21/1-es könyvtárban könyvtárhasználati vetélkedő díjait osztották ki. Helytörténeti vetélkedő színhelye volt a soroksári 35-ös könyvtár.

A három hónap alatt gyermekkönyvtárainkban könyvtári órák és napközis foglalkozások keretében a következő témákat dolgozták fel:

az évszakok változása, a tél, a tavasz /2. gy., 5.gy., 3-as, 3/1-es, 3/2-es, 12-es, 32-es, 35-ös, 48-as/; honismereti jellegűek /pl. "hivogató magyar tájakon" 3-as, az aggteleki cseppkőbarlangról 3/1-es, az Északi-Középhegységről és a Hortobágyi Nemzeti Parkról 12-es/; Budapest vagy egy-egy kerület nevezetességei /3-as, 3/1-es, 26.gy./; a térképek /32-es/; világtutatók - felfedezők /27/4-es/; a közlekedés /12-es, 26.gy./ a tűz - a víz - a levegő /3/1-es, 35-ös/, a családi élet /37-es/; a mesterségek /12-es/; a Bölcs Bagoly sorozat /5.gy., 3/1-es/; az állatok /3/1-es, 19-es, 5.gy./.

Több történelmi témájú foglalkozást tartottak könyvtáraink pl. az ókorról /3/1-es, 12-es, 19-es/, a honfoglalásról /12-es, 48-as/, a XV. sz.-i Magyarországról /3/1-es, 12-es/, a nagy francia forradalomról /12-es/, a reformkorról /12-es/, az 1948-49-es forradalomról és szabadságharcról /3/1-es, 25/3-as/. Leggyakoribbak az irodalmi jellegű rendezvények: pl. népköltészet, mondák /3-as, 3/1-es,

12-es, 19-es/; az írók és költők közül Aranyról /3-as/, Móráról /12-es, 32-es/, Petőfiről /3/1-es, 25/2-es/, a mai magyar költőkről /19-es/; egy-egy műről, pl. Arany "Toldi-járól" /32-es/, Benedek Elek meséiről /12-es, 25/2-es, 26.gy./, Devecseri "Állatkerti utmutató"-járól /3/1-es/ Fekete István "Túskevár" c. /3-as, 3/1-es/, Gárdonyi "Egri csillagok" c. /3-as/, Milne "Micimackó" c. /3/1-es, 19-es/, Móra "Kincskereső kisködmön" és "A rab ember fia" c. /3/1-es, 7.gy. ill. 12-es/, Saint Exupéry "A kis herceg" c. /3/1-es Tatay "Kínizsi Pál" és Vámos Magda "Igy élt II. Rákóczi Ferenc" /5.gy./ c. regényéről.

Nőtt a művészeti jellegű foglalkozások száma is. A kőbányai 12-es könyvtár gyermekrészelegében folytatódott "A barlangrajztól a pop artig" c. sorozat. A legutóbbi előadás témája "Mesterségek az irodalomban a képzőművészetben és a zenében". Ugyanitt tartották összejövetelt "Tél a művészetben" címmel is. A József Attila lakótelepi 48-as könyvtár vendége volt Sáfár Pál festőművész, aki a festészet műhelytitkálba avatta be az érdeklődőket. Képzőművészeti játékokat rendezett a Menyecske utcai 3/1-es gyermekfiók "Az én muzeumom" címmel. A zenei rendezvények programján a következő művek szerepeltek: Bartók Béla-Balázs Béla: A fából faragott királyfi /3-as/, Kodály: Hány János /3/1-es, 25-ös/, Mozart: Varázsfuvola /25-ös/, Prokofjev: Péter és a farkas /3/1-es/, Saint-Saëns: Az állatok farsangja /3/1-es, 19-es/. A kispesti 25-ös könyvtár "Hangzó világ" címmel zenei sorozatot indított a környező általános iskolák tanulói számára. Itt került sor "Kodály, Bartók, Liszt nyomában" címmel a népzenevel és az abból merítő zeneszerzők műveivel kapcsolatos vetélkedőre.

A gyerekek körében kedveltek, s ezért különösen a téli szünetben gyakran szerepel a foglalkozások között a különböző témájú vetélkedő, a játékos, zenés, rajzolásal és bábozással színesített összejövetel /5.gy., 7.gy., 26.gy., 3/1-es, 3/2-es, 19-es, 21-es, 25-ös, 35-ös, 48-as/.

Az óvodai nevelés programjával összefüggő foglalkozásokat tartottak a környezetről, a családról, az állatokról a 25/3-as és a 35-ös könyvtárban.

Rendszeresen fogadja a Gyengénlátók Általános Iskolájának tanulóit a zuglói 5-ös könyvtár. A gyerekek a közös kölcsönzés mellett verseket tanulnak, meséket hallgatnak.

Az uttörőőrsek az évfordulókhöz, a tudományos-technikai uttörőszemléhez gyűjtöttek anyagot, vagy összejöveteleket tartottak a könyvtárakban /8. gy., 21-es, 27/2-es, 34-es, 34/2-es, 37-es, 37/2-es/.

Rendszeresen látogatja a kelenföldi 3-as

könyvtárat a Váli uti iskola könyvbarát, a soroksári 35-ös könyvtárat pedig a Marx Károly u. 92/94. sz. alatti iskola helytörténeti szakköre. A Havanna uti iskola könyvbarátainak "A rejtélyes Verne Gyula" és "A komolyzene és könnyűzene kapcsolata"; a Hungária utiaknak pedig "Erdei esztendő" és "Ismerkedj a zenekarral!" címmel szervezett foglalkozást a lőrinci 24-es ill. a kispesti 25-ös könyvtár.

Művelődési körökben, klubokban történt...

- A 7-es gyermekkönyvtár klubja az elmúlt három hónapban is gyakran járt közösen színházba, moziba.

- A kelenföldi 3-as Versbarát köre farsangi verseket gyűjtött.

- A 3/1-es könyvbarát körében a reformkor irodalmát dolgozták fel.

- A 25/3-as kis könyvtáros körének tagjai a könyvtári munkával ismerkednek összejöveteleiken.

- A 27-es könyvtár gyermekrészelegében két könyvbarát kör működik, ezeknek rendezvényein a Csokonai évforduló megünneplése, s a vidám farsangi bál mellett "Ki mit tud a Buvár zsebkönyvekről?" címmel vidám vetélkedőre került sor.

Az egyik kör tagjai vidám farsangi és tavasz-köszöntő műsort adtak az öregek napközi otthonában.

- A 27/3-as könyvtár művelődési köre könyvtárismereti vetélkedőre készül.

- Ujjászerveződött a 27/4-es könyvtár könyvbarát klubja is.

IGAZGATÓSÁGI ÜLÉSEK

Január 15-én az igazgatóság a bérkorrekció szempontjait tárgyalta meg.

Január 29-én az igazgatóság döntött a vezetői bérkorrekciójáról.

A február 12-i igazgatósági ülés napirendjén az 1980. évi kitüntetési javaslatok szerepeltek.

A TOVÁBBKÉPZÉS HÍREI

A Budapest-gyűjtemény magyar, földrajz, történelem szakos tanárok számára szervezett előadásokat:

Január 18-án. Budapest a szépirodalomban.

Előadó: Mezei László munkatárs.

Február 20-án. A gyűjtemény feltárása, a feltárás eszközeinek ismertetése. /Bibliográfiák, katalógusok, kartotékrendszer/.

Előadó: Csomor Tibor főosztályvezető helyettes

Március 19-én. A gyűjtemény iskolai hasznosításának lehetőségei.

A konzultációt vezette: Devecseri Lászlóné főmunkatárs

Február 27-én Tóry Klára a fővárosi fotográfia történetéről tartott előadást a Budapest-gyűjteményben.

Február 20-án az olvasószolgálati osztály továbbképzési programjának keretében Dr. Remete László: Bibliofil értékek és gyűjtemények a központi könyvtárban címmel tartott előadást.

Március 5-én a Budapest-gyűjtemény vendége volt Berecz József könyvtárigazgató, aki Borsod megye könyvtáiról tartott előadást.

Március 19-én szakmai bemutatót tartottunk a könyvtár ujonnan belépett munkatársai részére, akik ez alkalommal a központi könyvtárban folyó munkával ismerkedhettek meg.

SZAKFELÜGYELETI HÍREK

A szakfelügyeleti csoport befejezte összegező vizsgálatát a XXI., és visszatérő vizsgálatát a XX. kerület könyvtáraiban.

Jelenleg összegező vizsgálat folyik a XV. kerületben, visszatérő vizsgálat van a III. és XVIII. kerületben.

17 könyvtár munkájáról készül részletes jelentés. A tapasztalatokat a kollektívák munkaértekezleteken értékelik és a javaslatokat figyelembevételükkel meghatározzák a tennivalókat.

PÁRTHÍREK

Január 10-én a pártvezetőség megtárgyalta a vezetőségválasztó taggyűlés előkészítését.

Január 29-én a taggyűlés megválasztotta az új pártvezetőséget.

Titkár: Hargitali Nándorné, szervező titkár: Sándor Ottóné, agit-prop. titkár: Gál Györgyné, és Pataki Ferenc, bizalmi felelős: Cziboly Józsefné, szakszervezeti összekötő: Tóth Sándorné, KISZ összekötő: Póbori Ágnes.

Februárban a nyolc pártcsoport értekezletet tartott. Megválasztották a pártcsoportok tisztviselőit. Az új bizalmiak: Bárczy Andrásné, Bende Magdolna, Dávid Gyuláné, Drégely Istvánné, Gujiczter Imréné, Radvány Tiborné, Szecsődi Jánosné és Zachár Zoltánné.

Február 1-én a régi és az új pártvezetőség tagjai kicserélték tapasztalataikat.

Február 26-án Zádor György a Külügyminisztérium főosztályvezető helyettese pártnapot tartott a nemzetközi helyzet időszerű kérdéseiről.

Február 28-án a pártvezetőség megbeszélte a FSZEK 1980. évi munkatervét.

Március 13-án a pártvezetőség a szakszervezeti választások előkészítésével foglalkozott.

Márciusban a pártcsoportok értekezleteken nyilvánították véleményüket a szakszervezeti tisztségviselők újraválasztásáról.

SZAKSZERVEZETI HÍREK

A Magyar Szakszervezetek Alapszabálya szerint ötvenként újra kell választani a szakszervezeti vezető testületeket, a számvizsgáló bizottságokat, a tisztségviselőket és össze kell hívni a magyar szakszervezetek soron következő kongresszusát.

Alapszervezetünk első félévi munkájának fő feladatkörét is a választások előkészítése és lebonyolítása szabja meg.

Február 27-én Szakszervezeti Tanácsülés keretében a tagság képviselői megválasztották a jelölőbizottságot és a szavazatszedő bizottságot:

A jelölőbizottság elnöke: Kerekes Pálné.

Tagok: Csernák Béláné, Kuli Ágota, Rostás Jenőné, Szakmári Istvánné, Székér Márta és Varga József.

A szavazatszedő bizottság elnöke: Hernádi Györgyné.

Tagok: Csép Attiláné, Suszter Ilona.

A választói értekezlet elnöke: Uray Béla.

Március 1-e és április 10-e között történt meg a szakszervezeti bizalmiak, bizalmihelyettesek újraválasztása, majd a bizalmiak megválasztják a főbizalmiakat, bármelyik bizalminak a javaslata alapján. Felsőbb szintű állásfoglalás szerint a főbizalmiak e megbízatásuk mellett bizalmi funkciót ne töltsenek be.

Március 20-tól kezdte meg munkáját a jelölőbizottság. A jelölést előkészítő bizottság - a tagsággal folytatott széles körű beszélgetés alapján -, a párt és a KISZ vezetőivel történő egyeztetés után javaslatait a választás előtt legalább 10 nappal közzemlére kifüggeszti.

A választói értekezlet időpontja május közepe.

A SZOT határozata alapján a szakszervezeti alapszervezetekben szervezeti változásra kerül sor. Eszerint megszűnik a Szakszervezeti Tanács, helyébe munkahelyi szintű bizalmi testület lép. Tehát a szakszervezeti csoportértekezleteken, ahol a bizalmiakat választják, egyben megválasztják őket a munkahelyi szintű bizalmi testület tagjának is. Az új bizalmi testület tagjai: a bizalmiak, a főbizalmiak, és

és a szakszervezeti bizottság. A bizalmi testület elnöke - aki egyben a szakszervezeti bizottság elnöke is - a testület által megválasztott fő-bizalmi vagy bizalmi.

Figyelem!

A prózai színházak közönségszervezői munkájába KONDOR GÁBOR /Központ, gazdasági főosztály/ is bekapcsolódott. Előrendelések rendszerrel jegyek már igényelhetők nála.

SZEMÉLYI HÍREK

KITÜNTETÉS

Papp Györgyné gazdasági igazgató nyugdíjbavonulása alkalmából KIVÁLÓ MUNKÁÉRT kitüntetésben részesült.

Március 21-e alkalmából Vazinay Mária, a 12-es könyvtár munkatársa a FSZEK ifju dolgozói közül a KIVÁLÓ MUNKÁÉRT,

Pobori Ágnes a 39-es könyvtár vezetője a KISZ Központi Bizottságától DICSÉRŐ OKLEVÉL,

Április 4-i ünnepségünkön Döme Ottó az üzemfenntartási osztály előadója, Farkas Györgyné a propaganda osztály előadója, Gál Gedeonné a 9-es könyvtár vezetőhelyettese, Hajduné Drechsler Ágnes az olvasószolgálati osztály főmunkatársa, Jakab Andrásné a perlesei csoport előadója, Jenny Katalin a szerzeményezési és feldolgozó osztály könyvtárosa, Kozma János a kötettség szakmunkása, Seres Mária a 25-ös könyvtár gyermekrészleg vezetője, Sipos György a Budapest-gyűjtemény könyvtárosa és Vincze Gyuláné a hálózati és módszertani osztály könyvtárosa a FSZEK KIVÁLÓ DOLGOZÓ,

Bácskai Erzsébet a 12-es könyvtár könyvtárkezelője és Varga Judit a hálózati és módszertani osztály könyvtárkezelője a FSZEK IFJÚ KIVÁLÓ DOLGOZÓ,

Farkas Józsefné a 14-es könyvtár vezetője nyugdíjbavonulása alkalmából a FSZEK KIVÁLÓ DOLGOZÓ kitüntetésben részesült.

TÖRZSGÁRDA

Köszöntjük azon törzsgárdatagjainkat, akik 1980-ban töltik be a 45, 35, 30, 25, 20, 15, 10, 5 éves szolgálatukat a könyvtárban.

45 éves törzsgárdatag Koziel Ferenc, a kötettség szakmunkása.

35 éves törzsgárdatag dr Geréb Lászlóné főmunkatárs, olvasószolgálat, dr. Molnár Pálné könyvtáros, 2-es gyermekkönyvtár és dr. Novák Tamásné főkönyvtáros, zenei gyűjtemény.

30 éves törzsgárdatag Bánk Ferencné könyvtáros, 9-es könyvtár, Kerékgyártó Ferencné könyvtárvezető, 26-os könyvtár, Sávoly Veronika személyzeti és oktatási osztály és Szóllósi Istvánné könyvtáros, 29-es könyvtár.

25 éves törzsgárdatag Dobos Piroska titkárság, Forgács Tiborné könyvtárvezető, 44-es könyvtár, Godányi Ákosné fiókkönyvtár vezető, 3-as könyvtár, Klinda Mária főmunkatárs, szerzeményezési és feldolgozó osztály, Máthé Imréné főelőadó, titkárság, Németh Mária főmunkatárs, hálózati és módszertani osztály, Oláh Gábor könyvtáros, 28-as könyvtár, Paál Éva fiókvezető, 3/2-es könyvtár, Petrás Jánosné raktárkezelő, 10-es könyvtár, Roy Gizella könyvtáros, 3-as könyvtár, Talpasné Vincze Gabriella könyvtárvezető, 43-as könyvtár és Zsolnai Tiborné szakmunkás, kötettség.

Arany jelvényt 10, ezüst jelvényt 4, bronz jelvényt pedig 27 munkatársunk kapott.

5 éves törzsgárda jutalomban 54 dolgozónk részesült.

BÉRKORREKCIÓ

1980. január 1-től 539 dolgozó /72.790.-Ft/ részesült bércorrekcióban.

Ezen kívül kötelező béremelést kapott 257 munkatársunk /43.850.-Ft/.

KINEVEZÉS

Budapest Főváros Tanácsa V.B. Művelődésügyi főosztályvezetője 1980. február 1-től Deák Sándort gazdasági igazgatóvá nevezte ki.

1979. december 1-től Vészicsné Juhász Erzsébetet a 34-es könyvtár munkatársát a 34/1-es fiók-

könyvtár vezetőjévé, 1980. január 1-től Csoma Mihálynét a 34-es könyvtár megbízott vezetőjét könyvtárvezetővé, Dr. Debreczeny Csabánét a zenei gyűjtemény főmunkatársát, főosztályvezető helyettesé, Paál Évát a 6-os gyermekkönyvtár vezetőjét a 3/2-es fiókkönyvtár vezetőjévé, 1980. március 1-től Csép Attilánét a 7-es könyvtár vezetőjét az épülő XIII. kerületi Dagály utcai könyvtár vezetőjévé, 1980. április 1-től Adorján Györgynét a 37-es könyvtár munkatársát a 30/2-es fiókkönyvtár vezetőjévé, Csernák Bélánét a 21-es könyvtár megbízott vezetőjét könyvtárvezetővé és Varga Zsuzsannát a 30/2-es fiókkönyvtár vezetőjét a 30-as könyvtár vezetőhelyettesévé nevezték ki.

VÉGLEGESÍTÉS ÁPRILIS 4-E ALKALMÁBÓL

Bárcki Tamásné raktárkezelőt /3-as könyvtár/, Farkas Tünde szakmunkás /kötészet/, Fogarasi Erzsébet könyvtárkezelőt /12-es könyvtár/, Gillich Mária könyvtárkezelőt /12-es könyvtár/, Illés Jánosné raktárkezelőt /8-as gyermekkönyvtár/, Katona Szidónia könyvtárkezelőt /43-as könyvtár/, Kiss Katalin könyvtárkezelőt /12-es könyvtár/, Kovács Beatrix könyvtárkezelőt /1-es gyermekkönyvtár/, Manzel Györgyi raktárkezelőt /3-as könyvtár/, Ort Endre könyvtárkezelőt /3-as könyvtár/, Órhegyi Erika könyvtárkezelőt /2-es könyvtár/, Rátz Vilma könyvtárkezelőt /35-ös könyvtár/, Simon László könyvtárkezelőt /olvasószolgálat/, Szalóczy Györgyné előadót /pénzügyi és számviteli osztály/ és Szőgyi Szilvia könyvtárost /10-es könyvtár/ 1980. április 1-től véglegesítették.

ÁTHELYEZÉS

Balogh Istvánné előadó - gépirót a bibliográfiai osztályról a személyzeti és oktatási osztályra, Hetei Rózsa könyvtárkezelőt a 28-as könyvtárból a 34-es könyvtárba, Isépy Sándorné raktárkezelőt az 5-ös könyvtárból a 6-os könyvtárba, Oláh Józsefné könyvtárost az 1-es könyvtárból a szerzeményezési és feldolgozó osztályra, Órhegyi Erika könyvtárkezelőt a 22-es könyvtárból a 2-es könyvtárba, Pályi Margit adminisztrátort a személyzeti és oktatási osztályról a perlésre, Stauróczy Zsuzsa könyvtárkezelőt a 10-es könyvtárból a 38-as könyvtárba, Szabó Ildikó könyvtárost az olvasószolgálatból a 6-os könyvtárba, Sász Ilona könyvtárost a 3-as könyvtárból a 12-es könyvtárba, Dr. Szijsz Etelka előadót a titkárságról, az olvasószolgálatba, Takács Józsefné könyvtárvezetőt a 32-es könyvtárból a 7-es könyvtárba és Varga Béláné könyvtárost az 5-ös könyvtárból a 10-es könyvtárba helyezték át.

ÚJ MUNKATÁRSÁK

Ambrus Andrásné könyvtáros /3-as könyvtár/, Andi Nándor segédmunkás /üzemfenntartási osztály/, Antal Klára könyvtárkezelő /8-as gyermekkönyvtár/, Fehérvári Lászlóné kiségitő - takarító /üzemfenntartási osztály/, Grim Jolán könyvtárkezelő /37-es könyvtár/, Hudák Katalin könyvtárkezelő /34-es könyvtár/, Jatzkó Károly gépkocsivezető /üzemfenntartási osztály/, Korányi István könyvtáros /28-as könyvtár/, Moravcsik Andrea könyvtárkezelő /8-as gyermekkönyvtár/, Múratidisz Konsztantinosz né nyomdai fényképész /propaganda osztály/, Peczák Mihályné konyhai felszolgáló /üzemfenntartási osztály/, Pintér Jenő raktárkezelő /olvasószolgálat/, Rátz Vilma könyvtárkezelő /35-ös könyvtár/, Sánta Mária könyvtáros /11-es könyvtár/, Toncsev Atanászné előadó /bibliográfiai osztály/ és Tóth Gáti Istvánné könyvtárkezelő /46-os könyvtár/.

KILÉPTEK

Blaskó Sarolta könyvtárkezelő /37-es könyvtár/, Bölcs István raktárkezelő /olvasószolgálat/, Inczedy Jadviga könyvtáros /olvasószolgálat/, Kálmán Julia könyvtárkezelő /2-es könyvtár/, Kocsis Istvánné könyvtárkezelő /3-as könyvtár/, Máté György gépkocsivezető /üzemfenntartási osztály/, Nagy Gábor fűtő /üzemfenntartási osztály/, Németh Ferenc könyvtárkezelő /37-es könyvtár/, Oltai Judit könyvtáros /mozgókönyvtár/, Pecze Márta könyvtárkezelő /30-as könyvtár/, Perneki Jánosné könyvtáros /29-es könyvtár/, Rózsa László könyvtárkezelő /48-as könyvtár/, Szanka Ferenc könyvtáros /30-as könyvtár/ és Vljajk Éva előadó /munkálgó/.

NYUGDÍJAZÁS

Farkas Józsefné könyvtárvezető /14-es könyvtár/, Papp Györgyné gazdasági igazgató és Pató Mihályné könyvtáros /27-es könyvtár/ nyugdíjba vonultak.

Egészséget és jó pihenést kívánunk mindannyiuknak.

SZÜLETÉS

Barkóczy Lászlónak /üzemfenntartási osztály/ Krisztina nevű kislánya, Bendzselné Mráz Borbálának /6-os könyvtár/ Dániel nevű kisfia, Harangozóné Biró Beátának /46-os könyvtár/ Dávid nevű kisfia, Harsányi Juditnak /pénzügyi és számviteli osztály/ Borbála nevű kislánya, Horváth Péternének /34-es könyvtár/ Péter nevű kisfia, Jőboru Juliannának /üzemfenntartási osztály/ Zsuzsanna nevű kislánya, Lyublyanovics Katalinnak /25-ös könyvtár/ Kira nevű kislánya, Németh Katalinnak /28-as könyvtár/ Eszter nevű kislánya, Schellinger Zsuzsannának /szerzeményezési és feldolgozó osztály/ Judit nevű kislánya, Szmolárné Balla Máriának /24-es könyvtár/ Eszter nevű kislánya és Vidák Jenőnek /üzemfenntartási osztály/ Viktória nevű kislánya született.

A szülőknek és a kisbabáknak jó egészséget kívánunk.

1979. szeptember 14-én Dr. Nagy Emilné csoportvezetőt nyugállományba vonulása alkalmából kollégái és barátai jól sikerült házi ünnepségen búcsúztatták.

BÚCSÚVERS NAGY EMILNÉHEZ midőn nyugdíjba vonult

Dolgozott oly sokat köztünk a könyvtárba,
Hogy nélküle az osztály kihalt, üres, árva.
Kiválón kezelte ő a katalógot
S nem nézte jószemmel, ha valaki lógott.
Összeolvasásban nem volt néki párja
Záporozzon reá most könnyűnknek árja.
Félelmes epéző és nagyszerű rakó,
A torkán nem ment le összesen egy akó,
Józan volt és pontos, mit a munka kívánt,
Nem vágyta délután, mint sokunk a divánt,
Öt órakor aztán, mikor másnak teste
Élvek után loholt, őt itt érte az este.
Vikkendezni vitte el a cédulákat,
Velük kereste fel erdőben a fákat,
Telefont kezébe csak munkaidő után
Vett, amin neveltünk mi szamarak bután.
Fluktuálás gyakran tizedelte nyáját,
Ám panaszra ritkán nyitotta a száját.
Testületi rendszó, rekat, kozmetika,
Jól tudta ő, milyen a munkaetika.
Cimrendszó, társszerző és farokfelvétel,
Jó volt néki mindig a könyvtári étel.
Kumulatív index és keresztutaló,
Ha jött a könyvtárba külföldi kutató,
Megoldá közben a keruát-macsuát,
S elkalauzolta németet, franciát,
Iskolák, kórházak, gyűrött akcessziók
Szögletes zárójel, régi reviziók,
Fejelés, utalás, mindennapi kotok,
Sorozat lehet ez? Vagy netalán monq? (ráfia)
Kis Larussz, nagylarussz, gulyáspál, színnyei,
Bizony most feltörnek az ember könnyei.
Nyugdíjasként nálunk nem teszik ki szűrit
Kegyed dolgozza fel bér munkában Szűryt.

Ajánlás:

Uj életet kezd, ki tudja, mi a robot,
Legyen ajándéka egy háztartási robot

Győri Péter

TARTALOM

Az "Alkotó Ifjuság" pályázatra beérkezett dolgozatok		56
Az "Alkotó Ifjuság" tapasztalatai	Pesti Ernő	57
Gondolatok KISZ-életünk jelenlegi helyzetéről	Gerbner Mihály	58
Korai még...	Sáfár Katalin	59
Kiegészítések a "Korai még..." c. cikkhez	Gerbner Mihály	60

IFJÚSÁGI MELLÉKLET

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR

KISZ SZERVEZETÉNEK HIRADÓJA

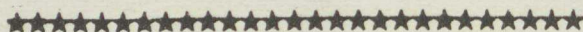
Szerkesztő: GERBNER MIHÁLY

Szerkesztőbizottság: Kopré Judit, Kovács György Gergely

AZ ALKOTÓ IFJÚSÁG PÁLYÁZATRA BEÉRKEZETT DOLGOZATOK

- BENJÁMIN Judit: Család - otthon - szabadidő. Bibliográfia. - Dicséretben részesült.
- BENJÁMIN Judit: A FSZEK 1. sz. kerületi könyvtárának prospektusa. - Dicséretben részesült.
- BENJÁMIN Judit: A propagandatevékenység, a kapcsolatszervezés és az együttműködés módszerei az 1. sz. Szabó Ervin Könyvtárban. Tanulmány. - 1000 Ft jutalomban részesült.
- BOLGÁR Ágnes: A hátrányos helyzetű olvasók könyvtári ellátásának bibliográfiája. - Dicséretben részesült.
- BORI Erzsébet - VIDA Emilia: A könyvtári kölcsönzés automatizálása. Tanulmány. - 1000 Ft jutalomban részesült.
- DEMETER Gyuláné: A VIII. kerület általános iskolái és gyermekkönyvtárai közötti együttműködés 1974-1979. Tanulmány. - Dicséretben részesült.
- ENESE Laura: A mikrofilmtechnika szerepe és jelentősége a dokumentációs munkában. Tanulmány.
- HALASI Edina: Ráth Mór 1829-1903. Tanulmány. - Dicséretben részesült.
- KOLLÁR Ágnes: Plakát.
- KOVÁCS Marianne: Pillanatfelvételek a "Barátunk a könyv" vetélkedő fordulójáról. Tanulmány.
- LANTOSNÉ RÉDEI Katalin: Hogyan segíti a könyvtár a hátrányos helyzetű, napközibe járó gyerekeket a tanulásban és a szabadidő helyes eltöltésében. Tanulmány. - Dicséretben részesült.
- MUCSI Katalin: Új szolgáltatások bevezetése a FSZEK 1. sz. kerületi könyvtárában. Tanulmány. - Dicséretben részesült.
- NOVOTNYNÉ BORBÉLY Éva: A könyvtár szerepe a permanens művelődésben. Tanulmány.
- SZÁSZ Ilona: A "Túskevár" állatvilága. (Fekete István: Túskevár c. regényének olvasmányfeltáró bibliográfiája.) - 2000 Ft jutalomban részesült és a könyvtár kiadja.
- SZÁSZ Tibor: Történeti tárgyú annotált bibliográfia az Élet és Irodalom irodalmi és politikai hetilapból 1957-1976.
- VÁRADINÉ BALASSI Ildikó: Hogyan taníthatjuk meg a katalógus használatát fiatal olvasóinknak? Tanulmány.

A pályamunkákat a személyzeti és oktatási osztály őrzi és az érdeklődők rendelkezésére bocsátja.

AZ „ALKOTÓ IFJÚSÁG” TAPASZTALATAI

1979 januárjában az Intézetvezetőség, az MSZMP alapszervezete és a Szakszervezeti Bizottság a KISZ KB által kezdeményezett Alkotó Ifjúság pályázathoz kapcsolódóan adta közre - a Könyvtári Híradón keresztül - pályázati felhívását.

Azt, hogy a pályázat kiírása nagyon időszerrű és hasznos volt, bizonyítja a 16 beérkezett komoly és értékelhető pályamunka.

A dolgozatokat az adott téma legjobb ismerői bírálták, majd a szervező- és bírálóbizottság - Gujticzer Imréné vezetésével - e recenziók alapján tett javaslatot a könyvtár főigazgatójának a díjak odaitélésére. E sorok írójának módja volt mind a bírálók, mind a bizottság munkájával megismerkedni és tapasztalni nagyon alapos és körültekintő tevékenységüket.

Csaknem valamennyi pályamunkában sok-sok munka, energia fekszik. Ezt azért hangsúlyozom - talán mint az egész pályázat legpozitívabb eredményét - mert minden résztvevő komolyan vette a felhívást és nagy munkával elkészített dolgozatot adott be.

A pályázók egyik legnehezebb feladata érzékelhetően a témaválasztás volt. A módszertani, könyvtártechnikai témákban ez lényegesen jobban sikerült, mint a bibliográfiák esetében. Ez utóbbi témában beérkezett olyan dolgozat is /Szász Tibor: Történelmi tárgyú annotált bibliográfia az Élet és Irodalom irodalmi és politikai hetilapból 1957-1976./ melynek elkészítése sok időt és energiát vett igénybe /1000 lap átnézése/. Ezért kár hogy senkivel sem konzultált dolgozatának témájáról és az elkészítés technikájáról. Annak vizsgálata ugyanis, hogy egy irodalmi - publicisztikai lap milyen teret szentel a történelmi ismeretterjesztésnek, tudatformálásnak nem a könyvtár feladata, hanem a lap szerkesztőié. Ez az 54 oldalas 237 tételes bibliográfia még jó kivitelezés esetén sem hasznosítható eléggé.

Benjámín Judit: Család - otthon - szabadidő c. pályamunkája jól szerkesztett témabibliográfia. Hogy kiadásra mégsem javasolta a bírálóbizottság, annak az az oka, hogy az egyes témák a könyvtárak szakkatalógusaiból könnyen visszakereshetők, s a jelenlegi szűkös nyomdai kapacitás és drága árak miatt kiadása luxus lenne. Hasonló a probléma Bolgár Ágnes: A hátrányos helyzetű olvasók könyvtári ellátásának bibliográfiája c. munkájával. E témát a KMK Szakkönyvtára cikk-katalógus formájában gyűjti és minden érdeklődő rendelkezésére bocsátja. Az említett két dolgozat témája nagyon időszerrű, valós igényeket kielégítő és dicséret illeti mindazokat a kollégákat, akik e problémákkal ilyen mélységig foglalkoznak. Önállóan vagy

szaklapban történő megjelentetésük azonban - a már említett okok miatt - nem indokolt.

Hogy lehetséges, - ha nem is könnyű - bibliográfiai munkával is jelentkezni, bizonyítja Szász Ilona munkája, A "Túskevár" állatvilága. (Fekete István: Túskevár c. regényének olvasmányfeltáró bibliográfiája.) A munkát a bírálóbizottság elsődleges pályaműként értékelte és kiadását javasolta. Ez a bibliográfia/remélhetően hamar megismerkedhet vele mindenki/ komplex igények kielégítését szolgálja. Egyaránt segédeszköze lehet a pedagógiának és a könyvtári ismeretterjesztésnek.

A módszertani, könyvtártechnikai témaválasztások közül Benjámín Judit: A propaganda tevékenység, a kapcsolatszervezés és az együttműködés módszerei az 1. sz. Szabó Ervin Könyvtárban c. dolgozatát jutalmazásra és a "Tapsztaltaink" sorozatban kiadásra javasolta a bizottság.

Ugyancsak jutalmat kapott Bori Erzsébet és Vida Emilia: A könyvtári kölcsönzés automatizálása c. dolgozatáért, melyet a FSZEK hálózati és módszertani osztályának - reméljük mielőbb módja lesz hasznosítani.

Uj és nagyjelentőségű vállalkozás tapasztaltait írta meg Mucsi Katalin: Uj szolgáltatások a FSZEK 1. sz. kerületi könyvtárában c. dolgozatában. A Linguaphon lemezek, nyelvleckék kölcsönzése valóban olyan szolgáltatás, amelyről érdemes szélesebb körben tudomást szerezni. Ezért a bírálóbizottság javaslatára a Könyvtári Híradó e száma közli a tanulmányt.

Demeter Gyuláné: A VIII. kerület általános iskolái és gyermekkönyvtárai közötti együttműködés 1974-1979. c. dolgozatának rövidített formáját a Könyvtári Híradó következő számában közli. Ez a tanulmány a könyvtárosok mindennapi munkáját segítő elemzés.

E témakörben akadtak olyan pályamunkák, melyek a szakirodalom feltárásán, sokszor szó szerinti idézésén nem léptek túl. Az ilyen jellegű dolgozatok az Alkotó Ifjúság pályázat feltételeinek nem tesznek eleget, hiszen éppen az önálló munka hiányzik belőlük.

Egyetlen olyan tanulmány érkezett a felhívásra, amely nem tartozik kifejezetten a könyvtári munka profiljába, hanem könyvtörténeti tárgy. Mégis úgy érzem foglalkozni kell most is és a jövőben is a hasonló témájú dolgozatokkal. Annál is inkább, mert Halasi Edina: Ráth Mór 1829-1903 c. tanulmánya egy olyan személyiséggel és annak munkásságával foglalkozik, akiről és amelyről - viszonylag - kevés az eddigi irodalom. Ez a tény azonban - nehézségei mellett - inspiráló is. Egy ilyen jellegű tanulmányt olyan színvona-

lon megírni, hogy szaklapjaink egyike (Magyar Könyvszemle, Irodalomtörténet) leközlje nagyon nehéz feladat. Ezeknél a témáknál különösen fontos egy a könyv és sajtótörténetben jártas szakember hathatós segítsége.

Összegzésül: a pályázat elérte célját, jelentős szakmai kérdésekre irányította a résztvevők figyelmét, gondolkodását. A számvetés egyben alkalmas az ezévben is kiírt pályázat segítésére. Hogy egyetlen esetben se legyen a

sok munka és energia hibával, kívánatos, hogy a konzulensek az ötlettől a megvalósításig kísérik figyelemmel, segítsék a pályázókat. Ezzel elkerülhető a rossz témaválasztás és a dolgozat írója sok segítséget kaphat a tapasztalt és a témában járatos szakembertől.

A tavalyi pályázat tapasztalataival gazdagodva biztosan remélhetjük, hogy az Idei Alkotó Ifjúság pályázat még több fiatal szakembert mozgósít magasabb színvonalu munkára.

Pesti Ernő

GONDOLATOK KISZ-ÉLETÜNK JELENLEGI HELYZETÉRŐL

Ez év január-februárjában szavaztak és döntöttek a KISZ-tagok arról, hogy a jelenleg is érvényben lévő "decentralizált" szervezeti keretek közt folytassák-e a mozgalmi munkát, vagy a majdnem husz évig "bevált" központi irányításhoz térjenek-e vissza. Jelenleg még "jogerős" döntés nem született, talán mire ezeket a sorokat olvassátok, eldőlt a probléma.

Akik a központi irányítás mellett tették le voksukat és álláspontjukat meg is tudták indokolni, azok egy sor látszólagos "vis maior"-t hoztak fel érveik mellett. Hivatkoztak a kádereképzés megoldatlanságára, azon véleményüknek adtak hangot, hogy hét vezetőt ez a közösség könnyebben képes kitermelni, mint huszonnégyet. Emellett a fiatalítás szükségességét is hangoztatták. Ez mind szép, de arra nincs túl sok biztosíték, hogy egy-egy jelölt tényleg kivárja az "alkalmas időpontot". Rádásul a mozgalmi kádereképzésre nincs olyan rendszer kialakítva, mint a szakmaira. Már a szakmai kádereképzés jelenlegi rendszere ellen is merültek fel olyan kifogások, hogy ugymond "helyettük is mi dolgozunk". És én sem merek már olyan szamaritánus szolidaritás lenni ebben a kérdésben, mint régebben, ha jól meggondolom, milyen gyakori, hogy kisebb létszámmal kell tűzoltómunkában ellátni a forgalmat. Pobori Ági mondta érvelése közben, hogy kulturintézmény vagyunk. Igen, talán éppen ez az oka, hogy néhány kísérlettől eltekintve még nem mérték komolyan fel, hogy a FSZEK-nél valójában mennyit is dolgozik a könyvtáros, a technikus, a raktáros.

Én úgy látom, hogy az egész kérdés egy súlyos tartalmi problémának a formai oldalra való leszűkítése. Mert mi lesz egy centralizált közösségben az eddigi keretek között kialakult és jól működő mikroközösségekkel? "Felosztásuk" esetén milyen alternatívájuk marad?

Észre kellene vennünk, hogy a 80-as évek ifjúságának a társadalomban elfoglalt helye már nem ugyanaz lesz, mint a 70-es évek ifjúságáé volt. A kerettörvények maradtak a régiak, de

a végrehajtás - én úgy látom - enyhén szólva lelassult. Ha valakinek más a véleménye, szívesen vitázok vele személyesen is, írásban is.

Meg kell találni a módját annak, hogy a jelenlegi passzív tömeg felzárkózzék az aktív mag köré. De nem szabad elfelejteni, hogy a FSZEK-ben dolgozó fiatalok nem légtüres térben tevékenykednek, nincsenek elzárva a jó-rossz környezeti hatásoktól. Nagy kár - vagy minek nevezzem -, hogy a munkahelyi tűzoltó munka ennyire kifárasztja a jobb sorsra érdemes aktív magot és a mozgalmi tevékenység oldaláról az egyén kénytelen többit "lecsipni" a pihenés javára.

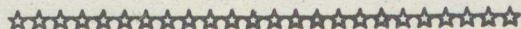
Eddig is nagyon nagy baj volt a "partnerség" hiánya, ami az érdekvédelmi tevékenységet - mondjuk finoman - megnehezítette. Tenni kellene valamit azért, hogy a kinevezett, megbízott munkahelyi vezetők a jelenleginél többit konzultáljanak az ifjúság társadalmi-politikai szervezetenek választott vezetőivel az őket érintő minden fontos kérdésben. És a KISZ-szervezet irányítóinak is tenniük kell azért, hogy - megtalálják azokat a "kádereket" minden munkahelyi közösségben, akiknek a tájékoztatására érdekvédelmi kérdésben "mérget lehet venni".

Azoknak a nálunk dolgozó fiataloknak, akik megszerették ezt a munkát, kívánok értelmes munkában eltöltött tevékenységet és késztetést a jobbitásra.

Gerbner Mihály

Ez a két cikk körülbelül fél éve íródott és eddig helyhiány miatt nem került be a Híradóba. A cikkek előzménye az 1979. évi 2. számunkban megindított és kis híján személyeskedéssé fajult vita volt. Azóta a Maruszkai József által felvázolt fejlődésvonalat az események többszörösen túlhaladták. Ma már az átlagember figyelme a hazai problémák mellett aggódó-

an a világ égető problémái felé fordul. Nem hiszem, hogy én vagyok az egyetlen, aki belegondol, hogy egy amolyan "közepes" méretű páncélozott harci jármű árán mi mindent tudnánk megoldani itt a könyvtárban. Ennek ellenére maradtak időszerű kérdésvetetések a cikkben, mert az is bizonyos, hogy a "külső bajok" nem teszik elodázhatóvá az ott felvetett kérdések nagy részét.

KORAI MÉG...

avagy merő badarság és szintiszta gúgyögés /nyesett-szárny-próbálkozás/

Meglehet szentségtörésnek számít, de a nagy emberek írásai időnként gondolkodásra készítenek. /Sokat töprengtem már azon, miért nincs ez fordítva?/ Maruszkai József "észrevételeit" /Könyvtári Híradó. 1979. 2. sz.-ban/ olvasva is eszembe jutott egy-két gondolat ill. felvetődött bennem néhány kérdés. Előre is bocsánatot kérek, hogy "kis mondanivalómhoz nagy emberek cikkeit hívom támaszul."

A tévedés joga enyém és Gerbner Mihályé, valamint a hozzánk hasonló gyakorlatlan, képzelt és valódi "titánoké". Szeretném, ha az "észrevételek" írója -ki magát "roggyant öregnek" titulálja- feltételezné, hogy eme jogunkkal nem kívánunk visszaélni, továbbá nem célunk az igazság kiforgatása, téves nézetek terjesztése. A tévedés nem szándékos, a pontatlan és hiányos információkon kívül természetesen oka lehet a figyelmetlenség is. Maruszkai József, mint egykori "titán" tisztában lehetne a ténnyel, mely szerint a fiatalok életkorukból és körülményeikből kifolyólag meglehetősen türelmetlenséggel és ingerültséggel figyelik az élet dolgait. Azt írja, "hogy szolgáltatásaink robbanásszerű bővülésének küszöbén állunk". Miért gondolja, hogy a feszültséget mi nem érzékeljük? A le-tisztázatlan, fésületlen és netalán felületes gondolatok, itéletek nem rosszindulatból adódnak. Biztosíthatom -mert megbeszéltem másokkal is- "a folyamatos szükséges változásokért mindenkor harcba szállunk" és törekszünk a realitások tudomásul vételére is. Bár cikkét, mint írja: nem vitaindítóknak és nem kioktatásnak szánta /meglehet valóság-észlelésem még fejletlen/ mégsem tudom másnak felfogni.

Kedves olvasó itt fejezd be cik-kem olvasását! Gúgyögésem idáig is fásraszthatott, a továbbiakban pedig azokat a badarságokat vázolólok, melyek még eszembe jutottak.

A felmerült kérdések:

1. a. Milyen politika az, "hogy nem megfelelő

kvalitású munkatárs kerül az adott hely-re, csak hogy ne hiányozzék a munkaerő"?

b. Miféle zavartalanságot okoz ez?

2. a. Milyen politika az, amikor elképzelt, nem valódi értékeket díjazunk?

b. Miféle eredményeket szül ez?

és végül az előzőkből következően:

3. a. "A feleslegesség tudatkomplexusában" tet-szelgem-e?

b. "Önértékelési nehézségeimmel" forduljak orvoshoz?

Bevallom, Maruszkai József kijelentései neurotikus csomókat okoztak nekem. A görcsök oka, hogy "egy-két ezer forintot azért kapok, mert mozgalmak vannak, kitüntetésem előlegezett bizalom és korai elismerés" gyümölcse. Mikor érem utol magam? Szól valaki, ha már kiérdemeltem? "A Kiváló Dolgozó kitüntetését a vállalatok, szövetkezetek olyan dolgozói kap-hatják meg, akik tartósan, lelkiismeretesen és példamutató munkát végeznek, kiemelkedő munkasiker részesül..."/Fiatalkor kézikönyve. Bp. 1978. Kossuth Kiadó. 334. l./ Nem tudtam, hogy ettől a követelménytől intézményünk eltér, sajátosan értelmezi a kitüntetések odaítélésének módját. Önmagunk hajszolása az örökös és bizonytalan elvárások teljesítésére, okozhatja a felnőtt társadalom oly sok "gúgyögő kéziratát, hevenyészett koncepcióját és gondolatát". Mikor bizonyítom be rátermettségemet, ha sohasem a valóságos eredményeimet értékelik? Mihez viszonyítsam magam, ha az állami kitüntetését eme elv szerint kapom, fizetésem az egyenlőségi alapján alakul, hogy elkerüljük a feszültségeket, az évi jutalom pedig a ma nekem holnap neked elv alapján adódik. Éjszakánként arról álmodok, hogy valaki vállon vereget. Néha azt képzelem, ha elmennék, esetleg hiányoznék, talán egy kis úr maradna utánam - de ez már valóban szintiszta badarság. Maruszkai József az "igazság kedvéért" írt. Az igazsághoz tartozik az is, hogy ha számbavesszük a cégtől eltávozott kollégákat, nem jelenthetjük ki egyértelműen, hogy ők csak "titánnak fogalmazták magukat." Tehet-séges emberek távoztak, ilyen-olyan okok miatt. A hűség önmagában nem érdem. Alapja lehet a megszokás, a megszokásból eredő kényelem és

sokszor nem más, mint egyhelyben állás.

Ha eleget teszek a felszólításnak és szembenézek a valósággal, bizonyos tények mögött kérdőjeleket látok, látom természetesen az elért eredményeket is, de ezek értékelését nem tartom "próbálkozásaink" feladatának. Ifjúsági Mellékletünk módot ad arra, hogy suta elképzeléseink, helytelen nézeteink a nyilvánosság előtt csiszolódjanak, lehetőség arra, hogy bárki közvétele a "nem kellően megalapozott kritikai észrevételeit." Biztosíthatom Maruszki Józsefet, "szakmai lobogásunk aktivizálható". Biztosíthatom, semmivel sem vonzóbb számunkra "a tető beázás mögé buvó, siránkozó, szakmáját elméleti igényességgel végig nem gondoló", vért izzadó kolléga mellett élőszködő, köldökét néző, mügondok, müproblémák és mümunkák mögé buvó elméleti szakember. Bizhat szándékunk nemességében.

Java s l a t: Miután kölcsönösen biztosítottuk egymást tenni akarásunkról, kezdjünk el dolgozni!

Sáfár Katalin

KIEGÉSZÍTÉSEK A "KORAI MÉG..." című cikkhez

Maruszki József inkriminált cikke még július 23-a előtt íródott, azóta szolgáltatásaink "robbanásszerű bővítését" egy időre elhalasztották.

Az évfordulóra összeállított kiállítás is csak a Zalán futása című Vörösmarty-eposz első hexameterét juttatja eszembe:

"Régi dicsőségünk, hol késel az éji homályban?"

Természetesen tisztában vagyok azzal, hogy minden látszat ellenére a helyzet nem olyan rossz, hogy a régi dicsőségek sok-sok darabkája mai szemmel nézve már nem biztos, hogy dicsőség lenne. Néhai Sallai István éppen a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár állapotával kapcsolatban a munka "szinten tartásának" nehézségei-

ről szólt. Ugy vélem, hogy a sok jobbitó szándéknak hála ez többnyire az adott kor szintjének való megfelelést jelenti, ami azért nem kis dolog. A türelmetlenség /impatientia/ részünkről csakis annak tulajdonítható, hogy látni véljük, mi mindent lehetne még tenni.

Gondjaink megoldására sokféle gyógyírt keresnek az emberek. Sok a félreértés is, ezek némelyike a közművelődés ügyét látszik sujtani. A gazdasági feladatok közepette a kultura deficienciája gyakran nyomasztó tehernek tűnik. Kiderült, hogy még sincs itt a Kánaán.

A kiutkeresés számonkéréssel párosul. Az ifjúságtól számonkért hiányosságok jegyzéke is módosult. A lelkesedés hiányolása, a hétköznapi forradalmiságának problémaköre, a konformizmus-nonkonformizmus-vita, stb. mellett a legujabb idézet egyenesen Napóleontól veszik és körülbelül úgy szól, hogy nem sokat ér az olyan hadsereg, amelyben a legutolsó közlegény sem hordja magánál a marsallbotot. Ennek a hasonlatnak csak az az egy hibája van, hogy sokan viszont Napóleonnak képzelik magukat. Érdekes vita folyik viszont ifjúsági lapjaink hasábjain "Kell-e nekünk Piramis-brigád?" címmel. Ez is jellemző szimptóma.

A türelmetlenség nem nemzedéki sajátosság. Az idősebbek türelmetlensége más - előfordul az is, hogy nem tűrnek ellentmondást. A lelkesedés nem csoda, hogy kihál a titán-palánták-ból, ha a Maruszki József által emlegetett "megfaragás" gyakran túl jól sikerül. A munkatársi kapcsolatok sem mindig nevezhetők emberköz-pontunak. Pedig a "tudomány mai állása szerint" ez a kérdés nem intézhető el azzal, hogy "ez munkahely és nem lelki patyolat".

Tudomásul kell venni, hogy a fiatal nemzedék tagjai tanítványok. Figyelnek, szemlélődnek és sokszor bizony a rosszat is eltanulják tanító-mestereiktől. Az idősebb, tapasztalt korosztályok felelősségteljes feladata az, hogy jó példával járjanak elől és a régi-új példaképek megteremtését ezzel is segítsék.

Gerbner Mihály

tartalom

35 éve történt		1
Könyvtárunk a korabeli sajtóban		
A pártkongresszus tiszteletére		11
Ujra kiadtuk a "Faksimilék hazánk felszabadulásának		12
évfordulójára c. dokumentumokat		15
Érdekességek a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban	Remete László	
Szabó Ervin dedikált művei egy moszkvai könyvtárban	Jegorov Jevgenyij	16
Uj szolgáltatás bevezetése az 1. sz. kerületi könyvtárban	Mucsi Katalin	16
Olvasótermi felmérés a 22-es könyvtárban	Nitsch Lászlóné-Kirschner Péterné	19
Az ÉDOSZ könyvtárosok életéből. Tájékoztató a "Könyv		
és Ifjuság" akció szervezéséről	Lengyel Lászlóné	19
Az élmezőnyű szak szervezeti könyvtárosok kékesi		
továbbképzéséről	Csikász Istvánné	20
Gyermekkönyvtáros konferencián az NDK-ban	Kovács Marianne	20
Beszámoló a XX. kerületben dolgozó óvónők és gyermek-		
könyvtárosok munkaértekezletéről	Baán Magdolna	21
Ovodások a 25/3-as fiókkönyvtár gyermekrészlegében	Ecsedy Éva	23
A ludotékák térhódítása	Remete László	24
A kötelepéldány elosztás új rendszerének tapasztalatairól	Szöke Angéla	25
Nyelviskolán Angliában	Hiripi Lajosné	27
Budapest szocialista fejlődése. Kiállítás a központi könyv-		
tárban	- maruszkai -	30
"Kedves olvasónk!"	Aknay Tibor	30
Együttműködési megállapodás		32
Könyvtárunk levelesládájából	Uj István - Csatlós Zoltán	32
Hogyan készül egy gyermekbibliográfia?	Bánhegyi Gyuláné	33
Nem mind bibliográfia, amit annak szántak	F. Csóri Ágnes	34
A "Ki népei vagytok?" c. bibliográfia elemzése	Szász Ilona	36
Kiadványaink		
Weöres Sándor	Kozocsa Sándor	39
Dokumentumok. József Attila 1905-1937	Reguli Ernő	39
A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár évkönyve	Mikó Zoltán	41
Móricz Zsigmondról	Bársony Éva	42
Hálózati utmutató	M. Z.	43
Rejtvények Jelky András születésének 250. évfordulójához	Csernus Lászlóné	44
A TV műsoraihoz ajánljuk		44
Folyóiratszemle		45
Pályázati felhívás		46
Példátlan szigor amerikai közkönyvtárakban		47
Ez történt		48
Igazgatósági ülések		51
A továbbképzés hírei		51
Szakfelügyeleti hírek		52
Párthírek		52
Szakszervezeti hírek		52
Személyi hírek		53
Ifjúsági melléklet		56

Szerkesztőbizottság: Bárány Éva, Berki Imre (SzOT Közp. Isk. Kvt.), Dobos Piroska, dr. Ecsedy Andorné, Farkas Józsefné, Gáliczky Éva, Sz. Richlich Ilona, Márffy István, Mihalovits Ervin (Szakszervezetek Budapesti Tanácsa), Mikó Zoltán és Sándor Ottóné
 Felelős szerkesztő: Pataki Ferenc Főszerkesztő: Szöke Tiborné

Felelős kiadó a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár főigazgatója

Készült a FSZEK sokszorosítójában

Engedélyszám: III/ÜHB/30/1976.

Műszaki szerk.: Gosztola Gábor

Terjedelem: 7,5A/5 iv

Táskaszám: 80/242

Példányszám: 500

ISSN 0139-1917

5 Ft.-